

ΕΙΧΛΕΚΡΑ'Ν ΜΩ ΜΑΑΚΙ ΗΕΛΕΛΙ'Ν

M'ō wō nun'n

Nwan s̄vanlan d̄t̄e y'ō le Maak̄i? Ǿ t̄i Zozi Kilisi mm̄ōf̄v̄e'n-mō b̄kaf̄v̄e. Maak̄i, mō b̄e f̄ēle ȳi b̄iekun Z̄van'n, Ǿ n̄v̄n ȳi nin Mali, b̄e tanlanl̄n Zoluzal̄em̄v̄n kulo n̄t̄n as̄v̄ (Junman 12.12). Ǿ t̄i Baanabast̄ anianman k̄v̄n (Kol̄os̄v̄ 4.10). Ǿ n̄v̄n Baanabast̄ n̄v̄n P̄ōlv̄ ȳē b̄e h̄ōl̄ Ant̄iōsv̄ kulo n̄t̄n as̄v̄ Ǿ (Junman 12.25). Ēb̄ēle, as̄ōt̄n m̄ma'n-mō k̄ō s̄van P̄ōlv̄ n̄v̄n Baanabast̄ k̄e b̄e h̄ō b̄ō Ēīch̄l̄ekpa'n b̄e h̄ēle m̄ân m̄ân'n-mō. Alim̄v̄a at̄v̄n'n mō b̄e 'tu'n, Maak̄i h̄ōl̄i b̄ie Ǿ b̄k̄al̄i b̄ē. Nan atunn̄v̄n̄v̄ian, Ǿ yac̄il̄i b̄ē salt̄ h̄ōl̄i Zoluzal̄em̄v̄n (Junman 13.5,13). Ǿ hȳel̄t̄ k̄pa, Baanabast̄ falt̄ Maak̄i, Ǿ n̄v̄n ȳi h̄ōl̄i Sip̄vl̄v̄ m̄ân nun (Junman 15.37-39). Ēh̄t̄ an̄z̄in, ȳe n̄wun ȳi P̄ōlv̄ n̄v̄n P̄īel̄t̄ kalata'n-mō an̄v̄n k̄e Maak̄i b̄k̄al̄i b̄ē wō *L̄ōm̄v̄n kulo n̄t̄n as̄v̄ (Filem̄v̄n 24, 2 Timote 4.11, 1 P̄īel̄t̄ 5.13).

Ēīch̄l̄ekpa ēh̄t̄ an̄v̄n, Maak̄i l̄e kele ȳē k̄e Zozi t̄i Nyanm̄tan Awa. Ȳi Ēīch̄l̄ekpa m'ō h̄ēlel̄i'n t̄i t̄ika tala ēh̄t̄n̄l̄n-mō d̄t̄e'n, nan k̄v̄sv̄ ēīch̄l̄e wō nun k̄pa.

Maak̄i 'b̄ō ȳi Ēīch̄l̄ekpa n̄t̄n ab̄v̄'n, Ǿ man ȳe n̄wun ȳi k̄e Z̄van Batisi s̄ōt̄n̄l̄n Zozi, ēs̄e Ab̄ōnsanm̄v̄n k̄v̄sv̄ s̄ōl̄t̄ Zozi n̄tanl̄n (1.1-13). Maak̄i a h̄ye ȳi kalata n̄t̄n an̄v̄n m̄gb̄il̄i m̄gb̄il̄i n̄nyuan. Alim̄v̄a d̄t̄e'n, (ȳi t̄i 1.14-8.26), Ǿ kan Zozi bagua nun junman'n m'ō l̄il̄i ȳi Galile m̄ân nun n̄t̄n an̄w̄v̄n ēīch̄l̄e. Ǿ man ȳē n̄wun ȳi k̄e Zozi k̄p̄t̄n̄l̄n f̄ēlel̄t̄ ȳi menian'n-mō, tunmin'n m'ō falt̄ tuli waw̄e ēt̄e'n-mō, Ǿ manl̄n̄ n̄wuluwaf̄v̄e'n-mō an̄w̄v̄n salt̄, Ǿ hehelel̄t̄ Nyanm̄tan ninnḡe'n-mō tunmin̄ sv̄, ēs̄e Ǿ ȳōl̄t̄ as̄inb̄ēn̄w̄v̄n ninnḡe.

M'ɔ tɔ sɔ nnyuan'n (8.27-16.20), ɔ kan Zozi ewue'n nɔn yí etinngɛ nɔn anwɔn ɛjɔɛ. Mɔ Lɔmɔn nzalafɔ kpain'n m'ɔ bɔbɔɔɔ Zozi kɔlɔwa nɔn asɔ'n nɔnlin kɛ Zozi a kpɔn a wu yí'n, yí nwan: “ɔ tɔ ananhɔɛ, bian ɛhɔ tɔ Nyanmtan Awa sakpa!” (15.39). Maakti kulo kɛ yé kɔsɔ yɛ de yɛ di kɛ Zozi tɔ Nyanmtan Awa sakpa. ɛjɔɛkpa nɔn agualɛ nun, yɛ nɔn yí kɛ Maakti a han Zozi ewuetinngɛ nɔn anwɔn ɛjɔɛ sin ko (16.1-8). Yí ti, b'a hɛɛ ɛjɔɛ kaan b'a sa sɔ m'ɔ kele kɛ Zozi a yɔ yí nɔn a hele yí menian'n-mɔ ɛsɛ ɔ'a fɔ ɔ'a hɔ nyanmtansɔ (16.9-20).

Zɔvan Batisi junman'n

(Matie 3.1-12, Luku 3.1-18, Zɔvan 1.19-28)

¹ ɛjɔɛkpa'n m'ɔ tɔ de Zozi Kilisi m'ɔ tɔ Nyanmtan Awa'n y'ɔ le ɛhɔ. ² ɛjɔɛ sɔ'n bɔɔɔ yí bɔ kɛ Nyanmtan Kpɔmanfɔɛ Ezayi hɛɛɛɛ wɔ yí kalata nɔn anun'n. ɔ'a hɛɛ Zozi anwɔn ɛjɔɛ'n kɛ Nyanmtan nwan:

Nɔn, mɔn 'sɔvan mɔn bɔfɔɛ'n wɔ nyunnun

mɔn 'man ɔ di mɔa ɔ sesie wɔ atɔn'n.

³ Bɔfɔɛ sɔ'n y'ɔ le sɔvanlan'n m'ɔ le tɔn

ɛwâ nɔn anun ɛɔ kɛ:

Bɛ sésie yé Mɔn atɔn'n

bɛ mán ɔ tɔnngɛ fɔɔn!

⁴ ɛhɔ, ɔtan kɔn, Zɔvan kɔ fite ɛwâ nɔn anun ɛɔ. ɔ sɔnɔn menian'n-mɔ. ɔ tu bé fɔɔ kɛ: “ɛmɔ nún bé nɔn bɛ káci bé abalabɔ'n bɛ fá bé nɔn bɛ mán Nyanmtan maan n zɔnɔn ɛmɔ, nán Nyanmtan a fa ɛmɔ ɛtɛ nɔn a hye bé.”

⁵ Mɔ Zɔvan hanɔn sɔ mɔ menian'n-mɔ tɔɔ yí ngan'n, Zude mân nɔn anun menian'n-mɔ nɔn Zɔluzalɛmɔn kulo nɔn asɔ dɛɛ'n-mɔ, bé dɔn, bɛ kɔ hɔ yí nɔn ɛɔ. Bɛ kɔ han bé ɛtɛ'n bagua nɔn anun, nán Zɔvan a sɔnɔn bé wɔ asue'n mɔ bɛ fɛɛ yí Zuludɔn nɔn anun.

⁶ Taladɛ'n mɔ Zvan wula'n, svamo enyuan yê b'a fa b'a nwɔn ɔ. Yí beletɛ'n tɪ naan kpolo. Alɛ'n m'ɔ dí'n, y'ɔ le tetɛɛɓabɓa nɔn wɛ. ⁷ Ɛ 'nwun ɛjɔɛ'n m'ɔ kan kele menian'n-mɔ'n. Yí nwan: “Svanlan kɔn fi mɪn nzin ɔ ɛ ba, ɔ le tunmin tala mɪn, mɪn nze nvata man ke mɪn kɔtɔ mɪn nyannjɪ yí ja mgbabɓa'n nyanman'n bɔbɔ mgban ɔ. ⁸ Mɪn díɛ, m'an fa nzue m'an sɔntɪn ɛmɔ, nan yí díɛ, ɔ 'ba fa Nyanmtan Wawɛ'n sɔntɪn ɛmɔ.”

Zvan 'ba sɔntɪn Zozi
(*Matie 3.13-17, Luku 3.21-22*)

⁹ Mɛɛ sɔ nɪn anun, Zozi fi Nazalɛtɪ, Galile mân nɪn anun, ɔ kɔ a kɔ tɔ Zvan maan ɔ kɔ sɔntɪn yí asue Zuludɪn nɪn anun. ¹⁰ Mɔ Zozi fi asue nɪn anun ɔ 'fite'n, ɔ 'ntan an, anɪn anwunno nɪn a buke, Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n tɪ ke abubule, ɔ fi nyanmtansɔ ɔ kɔ ju kɔ tanlan yí sv. ¹¹ Ɛbeɛ ala, anɛ kɔn kɔ te anwunno ɛɔ ke: “Ɛ tɪ mɪn ehulo Baa, m'an fa mɪn lɔa'n kɔalaa m'an wula wɔ nun.”

Abɔnsanmɔn 'ba sɔ Zozi nɪn
(*Matie 4.1-11, Luku 4.1-13*)

¹² Ɛbeɛ ala, Wawɛ'n Nwanzan-nwanzan'n kɔ hyɔtɪn Zozi kɔ hɔ ɛwâ nɪn anun ɛɔ. ¹³ ɔ lili ɛɛbulanan. Ɛbeɛ, *Satan (mɔ ye fɛɛ yí Abɔnsanmɔn'n), ɔ kɔ a kɔ sɔ yí kɔ nɪn. Anɪn Zozi wɔ ebolo naan'n-mɔ afian yê nyanmtansɔ mmɔfɔɛ'n-mɔ yê be buka yí ɔ.

Zozi 'ba fɛɛ Galile mân nɪn anun menian nɪn

mɔ be ɔ ejue yí nwɔn
(*Matie 4.12-22, Luku 4.14-15; 5.1-11*)

¹⁴ Ɛhɪ mɔ be hyɪtɪ Zvan be tɔtɪ yí fiadɪ'n, Zozi kɔ sa kɔ hɔ Galile mân nɪn anun ɔ 'kɔ a bɔ Nyanmtan ɛjɔɛkpa'n kele bé mɔ be wɔ ɛɔ'n. ¹⁵ M'ɔ juli ɛɔ'n yí nwan: “Tɛmɔn nɪn a ju, ɔ sanɪn ke Nyanmtan

Belemgbin elie mELE ntn a kpunngbe. EmO lé Ejolekpa'n be li nán emO káci bé abalabɔ'n!"

¹⁶ Mɔ Zozi 'sɪn Galile asubula ntn anvan ebELE'n, ɔ 'ntan an, antn anianman nnyuan lE gua bé dada. Kvn li Simvn yê kvn'n kvsɔ li Andele. ¹⁷ Zozi kɔ han kɔ hele bé kE: “EmO bála, be sí mɪn sv, nán mɪn 'ba man emO fELE menian be man mɪn.” ¹⁸ KE Zozi anvan 'tɔ ala, be kɔ yaci bé dada'n-mɔ ebELE, be kɔ si yí sv.

¹⁹ Zozi fi ebELE, ɔ kɔ hɔ yí nyunnun kaan, ɔ kɔ nwun Zebede amma'n-mɔ: Zvakɪ nvn yí nianman Zvan. BE gua bé elEE ntn anun, be lE kpvnmgba bé dada'n-mɔ anun. ²⁰ EbELE ala, Zozi kɔ fELE bé. BE kɔ yaci bé sɪ Zebede ɔ nvn kpafv'n-mɔ elEE ntn anun ebELE, be kɔ si yí sv.

*Zozi 'ba fvan wawe etE fi svanlan kvn anun
(Luku 4.31-37)*

²¹ BE fi ebELE, Zozi nvn bé kɔ hɔ kulo'n mɔ be fELE yí KapEEnawɔmvn ntn asv. BE wɔ ebELE dede mɔ Enwɔnmɪtan ele ctan'n juli'n, ɔ nvn bé kɔ hɔ Zufv'n-mɔ asɔntn sua ntn anun. ɔ kɔ hehele bagua'n Nyanmɪtan Anvan EjɔlE. ²² Tunmin'n m'ɔ fa kekele ninngE'n-mɔ'n sin menian'n-mɔ anwɔn. ɔ sanltn kE ɔ ngele man yí ninngE'n-mɔ kE mala ntn asv mgbain'n-mɔ dɪE'n, nan ɔ kele yí ninngE'n-mɔ tunmin sv.

²³ ɔ 'ba yɔ sɔ'n kvsɔ, antn svanlan kvn wɔ bé asɔntn sua ntn anun ebELE. Svannan sɔ'n, wawe etE wɔ yí nun. ɔ kɔ ttan nun kE: ²⁴ “Zozi m'ɔ fi NazalEtɪ, E 'se yé sE? E walt yé busv ebɔ anaan? Mɪn sɪ wó bɔkɔɔ! E tɪ Nyanmɪtan Svannan Nwannzan-nwannzan!”

²⁵ Mɔ svannan'n hanltn sɔ'n, Zozi kɔ ttan wawe etE ntn asv sELE kpa. Yí nwan: “Muan wó nvan'n nán fi svannan eht anun fite!”

²⁶ KE Zozi 'kan sɔ ala, wawɛ ɛtɛ'n kɔ kpusu sʋanlan'n sɛlɛ sɛlɛ kpa, ɔ kɔ tɪan, ɔ fi yɪ nun kɔ fite. ²⁷ Sian'n, kɛ ɔ yɔlt sɔ'n, esulo kɔ han bɛ mɔ bɛ wɔ asɔntɪn sua ntɪn anun'n kʋalaatin. Bɛ lɛ bisa bisa bɛ nwɔn kɛ: “Nan nzu like dɪɛ ahi? Tunmin sʋ like ehele fʋfɔlɛ ɔ! M'ɔ kɔ han'n, wawɛ ɛtɛ'n-mɔ di sʋ, ɛsɛ bɛ man yɪ anyɪnnzɔ.” ²⁸ ɔ fi ɛbɛlɛ, Zozi dunman'n kɔ hɔ dede kɔ ju Galile mɔn'n lɪka kʋalaatin.

*Zozi 'ba man nwuluwafʋɛ dɔʋn anwɔn sa
(Matie 8.14-17, Luku 4.38-41)*

²⁹ Mɔ Bɛ fi Nyanmtan sua ntɪn anun bɛ fitɛlt'n, ɛbɛlɛ ala, bɛ kɔ hɔ Simɔn nɔn Andele awulo. Mɔ bɛ 'kɔ'n, bɛ nɔn Zvakt nɔn Zʋan yɛ bɛ hɔlt ɔ. ³⁰ Bɛ 'ju ɛbɛlɛ a, antɪn Simɔn asebalaa ntɪn a fʋkɛ, ebunnun a hyɪ yɪ, ɔ la. ɛbɛlɛ ala, bɛ kɔ bɔ Zozi amanntɛ. ³¹ Zozi kɔ hyɔtɪn kɔ kpunngɛ yɪ, ɔ kɔ sɔ yɪ sa ntɪn anun ɔ kɔ jasʋ yɪ. ɛbɛlɛ ala, ebunnun'n fi yɪ nwɔn kɔ tu. ɔ kɔ jasʋ, ɔ kɔ man bɛ like bɛ kɔ li.

³² Bɛ wɔ ɛbɛlɛ dede eyua'n tɔlt, mɔ mɔn ntɪn anun 'yɔ fɔʋn'n, menian'n-mɔ kɔ sʋa nwuluwafʋɛ ngacile, nɔn bɛ mɔ wawɛ ɛtɛ wɔ bɛ nun'n, bɛ kɔ bɛlɛ Zozi. ³³ Kulo ntɪn asʋ menian'n-mɔ kʋalaa kɔ yia awulo ntɪn anʋan ntɪn anun. ³⁴ Zozi kɔ man nwuluwafʋɛ dɔʋn anwɔn kɔ sa, ɛsɛ ɔ kɔ fʋan wawɛ ɛtɛ dɔʋn. ɔ ngɔ man man wawɛ ɛtɛ'n bie fɪtɪ atɪn, ɔ sanltɪn kɛ wawɛ ɛtɛ'n-mɔ st yɪ sʋanlan ɛhɔlɛ kʋn'n.

*Zozi 'ba kpanza Galile mɔn ntɪn anun
(Luku 4.42-44)*

³⁵ ɛhtɪ anzin, mɔ alɪɛ'n 'kɔ alɪbahtan'n, antɪn mɔn ntɪn anun tɛ du bɔbɔ, Zozi kɔ jasʋ. ɔ fi awulo ɛbɛlɛ kɔ fite kɔ hɔ asɔntɪn ɛyɔlɛ ahanmtan kulo'n tiba ɛlɔ. ³⁶ Mɔ Simɔn nɔn yɪ manngʋn'n-mɔ jasʋlt'n, bɛ nnwun man Zozi. Bɛ nanndɪ kulo ntɪn anun bɛ lɛ kpɔnndɛ yɪ. ³⁷ Bɛ

kpɔnnɔdɛlɛ yí dede mɔ bɛ nwanlin yí'n, bɛ nwan: “Yé Mɛn, menian'n-mɔ kɔalaa lɛ kpɔnnɔdɛ wó.”

³⁸ Zozi kukuli yí nwan sɔ a, yí nwan: “Ɛmɔ mán yɛ hɔ kulo'n-mɔ mɔ bɛ mantan mantan ɛwa'n-mɔ asɔ. ɔ fata kɛ mɛn kan Nyanmɛtan Anɔvan ɛjɔlɛ ɛlɔhan kɔsɔ. Ɛhi ati yê ɔ man n vi kulo nɛn anun m'an fite ɔ.”

³⁹ Zozi le yí sɔ dede ɔ kɔ kpanza Galile mân'n lɛka kɔalaatin. ɔ kɔ hɔ kɔ bɔ ɛjɔlɛkpa'n kɔ hele menian'n-mɔ wɔ Zufɔ'n-mɔ asɔnɛn sua'n-mɔ anun. Ɛsɛ ɔ kɔ fɔvan wawɛ ɛtɛ'n-mɔ.

*Zozi 'ba man kokobefɔɛ kɔn anwɔn sa
(Matie 8.1-4, Luku 5.12-16)*

⁴⁰ Ɛlɛhɔn kɔn, kokobefɔɛ kɔn kɔ a kɔ tɔ Zozi ɔ kɔ tu kɔ tɔ yí ja nun. ɔ kɔ bɔtɔ yí. Yí nwan: “Mɛn mɛn, mɛn sɛ kɛ sɛ ɛ kulo a, ɛ kɔala kɛ ɛ man mɛn nwan sa, ɛ tu mɛn nwan efian'n.”

⁴¹ Mɔ Zozi nwanlin yí sɔ'n, kokobefɔɛ nɛn anwɔn kɔ yɔ yí koun. Ɛbɛlɛ ala, ɔ kɔ tɔnnɛ yí sa kɔ han kokobefɔɛ'n, yí nwan: “Mɛn kulo, man wó nwan tí!”

⁴² Mɔ Zozi hanlɛn sɔ nɛn ala, kokobe'n fi yí nwan kɔ tu, yí nwan kɔ tɔ. ⁴³ Mɔ bian nɛn anwɔn salt yuelɛ'n, Zozi kɔ jɔjɔ aminle sɔ kɔ hele yí asannan nán ɔ'a man ɔ'a hɔ.

⁴⁴ Zozi nwan: “Mɔ a nwan yí ɛwa'n, n'ɛ kan nun ɛjɔlɛ fíi kele sɔvanlan. Nan kɔ fa wó nwan kele Nyanmɛtan tɛɛyɛfɔɛ'n nán yɛ wó nwan efian etue tɛɛ'n mɔ Moyizɛ mala'n kele'n maan bɛ nwún yí kɛ wó nwan a tɔ.”

⁴⁵ Nan mɔ bian'n hɔlɛ'n, ɔ'a ngɔala man ɛjɔlɛ nɛn asɔ fɛta. ɔ kɔ bɔ yí kpayɛ kɔ hele mân'n kɔalaa. Sian'n, kɛ ɔ yɔlɛ sɔ'n, Zozi kɔ kulo'n-mɔ asɔ a, meninsɔnman'n dunman nun, ɔ ka ahanmɛtan, lɛka mɔ sɔvanlan nɔn man'n, ɛbɛlɛ yê menian'n-mɔ fi lɛka kɔalaa bɛ ba yí nwan ɔ.

2

Zozi 'ba man bubuluwafuƆe kʋn anwʋn sa
(Matie 9.1-8, Luku 5.17-26)

¹ Ehi, eƆe nnyuan kʋn sɪnlɪn, Zozi kʋ sa kʋ a Kapɛɛnawɔmʋn. M'ɔ walt juli ebɛɛɛ'n, menian'n-mɔ kʋ tɪ kɛ ɔ wɔ yɪ awulo ebɛɛɛ. ² Menian dɔʋn kpa kʋ a kʋ yi sua'n nʋn anʋan nɪn anun dede bɛ nɪwun man lɪka fɪɪ mɔ bɛ sie bɛ nʋn ɔ. Zozi kʋ han Nyanmtan Anʋan Ejɔɛ'n kʋ hele bɛ. ³ Mɔ Zozi 'kan Nyanmtan Anʋan Ejɔɛ'n, menian mmie-mɔ kʋ a kʋ ju ebɛɛɛ. Bɛ nunhan nnan sʋ bubuluwafuƆe kʋn, bɛ lɛ fa yɪ bɛ bɛɛ Zozi. ⁴ Eyia kpili mɔ menian'n-mɔ a yia nɪn ati, bɛ ngʋala man wuluwafuƆe'n fa fite Zozi anyunnun. Ehi a, bɛ kʋ fu sua'n mɔ Zozi wɔ nun nɪn asʋ, bɛ kʋ kpɛ nun tokolo. Bɛ kʋ fa bubuluwafuƆe'n nʋn yɪ ebɛɛ'n bɛ kʋ wula tokolo sɔ nɪn anun bɛ kʋ jula yɪ Zozi anyunnun ebɛɛɛ ast. ⁵ Mɔ Zozi nwunlin bɛ dedi'n, ɔ kʋ han kʋ hele bubuluwafuƆe'n kɛ: “Mɪn wa, b'a fa wɔ ɛtɛ'n b'a hye wɔ.”

⁶ Mɔ Zozi 'kan ejɔɛ'n kele wuluwafuƆe'n, antɪn mala nɪn asʋ mgbain'n mmie-mɔ tɪtɪ ast bagua nɪn anun ebɛɛɛ. Mgbain sɔ'n-mɔ kʋ han yɪ bɛ ti anun kɛ: ⁷ “Nzuke ati yɛ sʋanlan ehi kan ejɔɛ ɛtɛ sʋa tia Nyanmtan ɔ? Sɛ nán Nyanmtan angʋnmɪn cein an, nwan yɛ ɔ kʋala ɔ fa ɛtɛ ce ɔ?”

⁸ Ebɛɛɛ ala, Zozi kʋ nwun bɛ ajʋnlɪn'n. Yɪ nwan: “Nzuke ati yɛ ɛmɔ le ajʋnlɪn sʋa-mɔ ɛmɔ ati anun ɔ? ɛmɔ jʋnlɪn kɛ mɪn ngʋala man yɪ yɔ ɔ?” ⁹ Sɛ mɪn kan kɛ: ‘B'a fa wɔ ɛtɛ'n b'a hye wɔ,’ ɛmɔ nɪwun man nun. Nan sɛ mɪn kan kɛ: ‘Jasʋ fa wɔ ebɛɛ'n nanndɪ,’ nán ɔ yɔ sɔ a, ¹⁰ antɪn ɛmɔ a nwun yɪ kɛ Mân Baa'n le tunmin astɛ nɪn asʋ ɛwa ɔ fa ɛtɛ'n-mɔ ce.” ɔ kacili yɪ nʋan

bubuluwafɔɔ nɪn anwɔn ɛɔ a, yɪ nwan: ¹¹ “M'an man wɔ atɪn, jasɔ, fa wɔ ɛbɛɛ'n kɔ awulo.”

¹² ɛbɛɛ ala, bian'n kɔ jasɔ bɛ kɔalaa bɛ nyunnun ɛbɛɛ. ɔ kɔ fa yɪ ɛbɛɛ'n ɔ kɔ fite. ɛjɔɛ'n kɔ sin bɛ kɔalaa bɛ nwɔn kpa. Bɛ kɔ kannvɔ Nyanmɪan. Bɛ nwan: “Yɛ nwunlin man like sɔa bie lɛ!”

Zozi 'ba fɛɛ Levi

(Matie 9.9-13, Luku 5.27-32)

¹³ ɛɪ anzin, Zozi kɔ sa kɔ hɔ Galile asubula nɪn anɔan ɛɔ biegun. Menian dɔɔn kɔ kpɔ yɪ, ɔ kɔ hehele bɛ ninngɛ. ¹⁴ Tɛmɔn mɔ Zozi 'sa kɔ awulo'n, ɔ 'ba ju lɪka mɔ bɛ tua ajule nɪn an, Levi m'ɔ tɪ Altɛ awa'n tɪ ɛbɛɛ. ɔ lɛ dide ajule. Zozi kɔ jinlan, yɪ nwan: “Levi, si mɪn sɔ!” ɛbɛɛ ala, Levi kɔ jasɔ kɔ si yɪ sɔ.

¹⁵ ɛɪ anzin, ctan kɔn Zozi kɔ hɔ like elie Levi awulo ɛɔ. Mɔ ɔ 'kɔ'n, ɔ nɔn yɪ menian'n-mɔ nɔn menian dɔɔn mɔ bɛ dide ajule'n nɔn ɛtɛfɔɛ'n-mɔ yɛ bɛ hɔɪ ɔ. Aft bɛ mɔ bɛ si Zozi sɔ'n, bɛ sɔnɪn. ¹⁶ Mɔ mala nɪn asɔ mgbain'n-mɔ mɔ bɛ wɔ Falisifɔɛ'n-mɔ fɔ dɪɛ nɪn anun'n nwunlin kɛ Zozi nɔn menian ɛɪ-mɔ kɔalaa lɛ didi'n, bɛ kɔ bisa Zozi menian'n-mɔ kɛ: “Nzuke ati yɛ Zozi nɔn bɛ mɔ bɛ dide ajule'n nɔn ɛtɛfɔɛ'n-mɔ lɛ didi'n?”

¹⁷ Mɔ Zozi tɪɪ ɛjɔɛ'n mɔ bɛ lɛ kan'n, yɪ nwan: “Bɛ mɔ bɛ fɔkɛɪ man'n, bɛ mgbɔnndɛ man ayile ɛyɔɛfɔɛ. Nan bɛ mɔ b'a fɔkɛ'n yɛ bɛ kpɔnndɛ ayile ɛyɔɛfɔɛ ɔ. M'an mma man kɛ m 'ba kpɔnndɛ sɛsɛfɔɛ'n-mɔ. Nan m malt kɛ m 'ba kpɔnndɛ ɛtɛfɔɛ'n-mɔ.”

Abuala nɪn anwɔn kosuan'n

(Matie 9.14-17, Luku 5.33-39)

¹⁸ Ctan kɔn, antɪ Zɔan Batisi menian'n-mɔ nɔn Falisifɔɛ'n-mɔ bɛ lɛ di abuala. Menian mmie-mɔ walɪ tɪɪ

Zozi a, be ko bisa yi ke: “Nzuke ati ye Zvan menian'n-mo nun Falisifue'n-mo die'n-mo le di abuala, nan kusu wo die'n-mo nni man bie o?”

¹⁹ Ehi a, Zozi ko bua be ke: “Emo a nwun swanlan kun m'co le fa atonvole m'co nun yi manngun'n-mo b'a bua b'a la le o? Cee, mele mo atonvole bian'n le didi'n, yi manngun'n-mo ngwala man ke be bua be da o. ²⁰ Mele'n bie 'ba ju, be 'ba yi atonvole bian'n fi be sa nun. Cian so'n ye be kusu be 'ba li abuala o. ²¹ Swanlan fii nva man ndafuin fufole o nda man etanlan daba nun. Se o yo yi so a, ndafuin fufole'n 'sua etanlan daba'n. Sian'n, yi boe'n 'yo kpili tala daba die'n. ²² Swanlan fii nva man divin fufole o ngua man naan kpolo kotoku daba nun. Se o yo yi so a, kpolo'n 'sua nzan'n butu, antn yi munnyuan ntn a seci. Nan kpolo kotoku fufole anun ye be gua divin fufole o.”

*Zozi nun enwɔnmɔtan ele cian'n
(Matie 12.1-8, Luku 6.1-5)*

²³ Ehi anzin, cian kun, *enwɔnmɔtan ele cian ntn anun, Zozi ko kpe nun *bele ebo mmie-mo asu. Cian so'n, yi menian'n-mo ko titi atn ntn anvan bele'n bie ko li. ²⁴ Ehi a, Falisifue'n-mo ko bisa Zozi ke: “Ntan, nzuke ati ye wo menian'n-mo yo like mo mala'n tua ke nan be yo yi enwɔnmɔtan ele cian ntn o?”

²⁵ Ehi a, Zozi ko bua be ke: “Mo ehoe hunlin Davidi nun yi menian'n-mo, mo antn be le man like fii be nni man'n, like mo be yoh'n, emo kɔngalt man yi le o? ²⁶ Teeyifue kpain Abiataa mele su, o'a nwusu man Nyanmtan sua ntn anun, kpaun'n mo b'a fa b'a man Nyanmtan'n, o a nni man bie, o'a nva bie o'a man yi menian'n-mo b'a nni man o? Nan kusu kpaun so'n, swanlan fii le man atn ke o di o, sannan Nyanmtan teeyifue'n-mo ala ye be kwala ke be di o.”

²⁷ Zozi kɔ tɔ sɔ biekun kɛ: “Bɛ yɔlt ɛnwɔnmɔtan ele ctan'n bɛ manlɔn sɔanlan, nan b'a nyɔ man sɔanlan b'a mman man ɛnwɔnmɔtan ele ctan'n. ²⁸ Yí sɔ ati, Mân Baa'n tɔ ɛnwɔnmɔtan ele ctan'n muonun asɔ mɔnlan.”

3

Sɔanlan'n mɔ yí sa kɔn a jɔ'n

(Matie 12.9-14, Luku 6.6-11)

¹ Mɔ Zozi hanlɔn sɔ yuelɔ'n, ɔ fi ɛbɛɛ ɔ kɔ sa kɔ hɔ Zufɔ'n-mɔ asɔntɔn sua nɔn anun biekun. ɔ 'ba yɔ sɔ'n kɔsɔ, antɔn sɔanlan kɔn wɔ asɔntɔn sua nɔn anun ɛbɛɛ. Sɔanlan sɔ nɔn asa kɔn a jɔ. ² Mɔ Zozi 'wɔlɔ asɔntɔn sua nɔn anun'n, antɔn Falisifɔɛ'n-mɔ wɔ ɛbɛɛ. Bɛ gua ɛbɛɛ bɛ lɛ nɔan sɛ Zozi kɔ man wuluwafɔɛ nɔn anwɔn kɔ sa ɛnwɔnmɔtan ele ctan nɔn an. Afɔ bɛ kulo kɛ bɛ tɔn yí ɛsɔan. ³ Mɔ Zozi nwunlin yí sɔ'n, ɔ kɔ han kɔ hele wuluwafɔɛ'n kɛ: “Njabian, jasɔ jinlan bɛ kwalaa bɛ nyunnun ɛwa maan bɛ nwún wó.”

⁴ Mɔ Zozi hanlɔn sɔ'n, bian'n kɔ jasɔ kɔ jinlan. Zozi kɔ bisa bɛ mɔ bɛ gua sua nɔn anun'n kɛ: “Asɔ yɛ mala'n man atɔn kɛ ɛnwɔnmɔtan ele ctan'n, bɛ yɔ sɔanlan ye anaan bɛ yɔ yí ɛtɛ? Bɛ lé sɔanlan ngɔan anaan bɛ hún yí?”

Zozi bisalɔ kosuan ɛhɔ a, bɛ ngɔ bua man yí bie. ⁵ Bɛ ti anun ɛtɛ'n nɔn bɛ nyɔltɛ sɔ nɔn anwɔn, ɛya kɔ hun Zozi ɛsɛ yí lɔa kɔ bɔ yí nwɔn. ɛhɔ a, ɔ kɔ nɔan bɛ kwalaa kɔ si kɔ yia. ɔ kɔ han kɔ hele wuluwafɔɛ'n kɛ: “Tɔnnɛ wó sa nɔn anun.” ɔ 'tɔnnɛ yí sa nɔn anun an, asaa kɔ yɔ kpa.

⁶ M'ɔ yɔlt sɔ'n, Falisifɔɛ'n-mɔ fi asɔntɔn sua nɔn anun bɛ kɔ fite. ɛbɛɛ ala, bɛ kɔ hɔ bɛ kɔ nwun belemgbin Elɔdɔ اساس'n-mɔ anwɔn. Bɛ lɛ kpɔnnɛ atɔn mɔ bɛ 'sɔn sɔ bɛ kun Zozi.

Meninsɔnman 'ba yia Zozi anwɔn

⁷ M'ɔ yɔlt sɔ'n, Zozi nɔn yɔ menian'n-mɔ be hyɔtɔnɔn bɛ nzin be hɔlt Galile asue nɔn anwan elɔ. Menian dɔɔn kɔ si yɔ sɔ. ⁸ Meninsɔnman'n walt Zozi anwɔn ebɛɛ, aft ninngɛ'n-mɔ kwalaa m'ɔ yɔlt'n, be tɔlt yɔ ngan. Mmie-mɔ fi Galile nɔn Zude mɔn nɔn anun. Mmie-mɔ kɔsɔ fi Zoluzalɛmɔn kulo nɔn asɔ ɔ nɔn Idume mɔn nɔn anun, Dɔɔn kɔsɔ fi asue Zuludɔn nɔn anzin ebue kɔn elɔ. Bɛ nga'n fi Tii nɔn Sidɔn kulo'n-mɔ anwɔn elɔ. ⁹ Eɔ a, Zozi kɔ se yɔ menian'n-mɔ kɛ be kpɔnnde elɛɛ kɔn be mɔn yɔ maan ɔ tɔ yɔ nɔwɔn kaan, ɔ sanɔn kɛ menian'n-mɔ a mgbunmgbun yɔ sɔ sɔnman. ¹⁰ Aft, kɛmɔ ɔ man nwuluwafɔɛ dɔɔn anwɔn sa'n, bɛ kwalaa mɔ be ndɔ man akpɔɛ'n, be kpɔlt be kɔ kan yɔ. ¹¹ Mɛɛ mɔ wawɛ ɛtɛ'n-mɔ kɔ nwun Zozi'n, be kɔtɔ yɔ nyunnun, anɔn be lɛ tɛtɔn nun. Bɛ nwan: “ɛ tɔ Nyanmɔtan Awa! ɛ tɔ Nyanmɔtan Awa!” ¹² Nan mɔ be 'kan sɔ'n, anɔn Zozi a totua bɛ sɛɛ kpa nɔn b'a mmɔ man yɔ kpayɛ kɛ ɔ tɔ Nyanmɔtan Awa sakpa.

Zozi mmɔfɔɛ bulu nɔn nnyuan'n

(*Matie 10.1-4, Luku 6.12-16*)

¹³ Eɔ anzin, Zozi fi ebɛɛ, ɔ nɔn yɔ menian'n-mɔ be kɔ hɔ kɔ fɔ buka kɔn asɔ. ɔ kɔ fɛfɛɛ bɛ mɔ ɔ kulo kɛ yɔ muonun ɔ fa bɛ sie yɔ nɔwɔn ɔ nɔn bɛ di junman'n. Bɛ m'ɔ fɛfɛɛlt bɛ'n fi bagua nɔn anun bɛ ti kɔ yia yɔ nɔwɔn ebɛɛ. ¹⁴ Bɛ tɔ bulu nɔn nnyuan. Menian bulu nɔn nnyuan sɔ'n, be wɔ Zozi asa nun. [ɔ fɛɛ bɛ mmɔfɔɛ.] ɔ sɔn bɛ maan be kɔ bɔ ɛjɔɛkpa'n be kele menian'n-mɔ. ¹⁵ ɔ kɔ man bɛ tunmin mɔ be kwalaa fa tu wawɛ ɛtɛ'n-mɔ. ¹⁶ Menian bulu nɔn nnyuan'n mɔ Zozi fɛɛlt bɛ yɔ nɔwɔn ɔ manɔn bɛ junman'n, bɛ aɔ: Simɔn mɔ Zozi tɔnɔn yɔ Pɛɛlt'n, ¹⁷ Zɔakt ɔ nɔn Zɔan, Zebede amma'n-mɔ (mɔ Zozi tɔnɔn bɛ “Bɔanɛjɛsɔ” mɔ yɔ bu y'ɔ le kɛ

menian anwɔn esulo ke mgbanlanlan.) ¹⁸ Andele, Filipu, Baatelemin, Matie, Toma, Alife awa Zvaku, Tade, Simɔn m'ɔ kpɔnnɔde yí mân'n fanwɔndi'n, ¹⁹ ɔ nɔn Zudasɩ Isikaliɔtɩ mɔ kasian'n, ɔ yɩli Zozi manlɩn yí mgbɔfɔɛ'n-mɔ'n.

Zozi nvilie'n-mɔ kulo ke be fa yí be kɔ awulo (Matie 12.22-32, Luku 11.14-23; 12.10)

²⁰ Ehi anzin, Zozi nɔn yí menian'n-mɔ fi buka nɩn asɔ be kɔ ju be kɔ hɔ awulo. Mɔ be juli ebɛɛ'n, meninsɔnman'n kɔ a kɔ yia awulo nɩn anun bieku. ɔ man Zozi nɔn yí menian'n-mɔ nnyan man atɩn bɔbɔ be nni man like. ²¹ Yí sɔ ehi anun, Zozi nvilie'n-mɔ tɩli ejɔɛ sɔ nɩn an, be kɔ a yí efa. ɔ sanlɩn ke bé ajɔnlɩn nun an, bé nwan: “Zozi ati a sɛɔ!”

²² Ehi, mala nɩn asɔ mgbain'n-mɔ fi Zoluzalemɔn be wali a, bé nwan: “Bian ehi, *Bɛlɩzebulu m'ɔ tɩ mmɔnsanmɔn'n-mɔ kpain'n wɔ yí nun. Yí y'ɔ man yí anwɔnsɛɛ m'ɔ fa tu wawɛ ɛɛ'n-mɔ ɔ.”

²³ Mɔ Zozi tɩli ejɔɛ sɔ'n, ɔ kɔ fɛɛ bé, ɔ kɔ bubu anyɩndala-mɔ kɔ hehele bé. Yí nwan: “*Satan 'yɔ sɛ nán ɔ'a hɔala Satan tu? ²⁴ Sɛ belemgbin mân kɩn anun menian'n-mɔ bu bé nwɔn nun an, mân sɔ'n 'bɔ ast. ²⁵ Eɛ awulo kɩn kɩsɩ mɔ nun menian'n-mɔ nni man anɔannɛ nan be kpɔ bé nwɔn'n, awulo sɔ'n 'bɔ. ²⁶ Nan sɛ Satan jasɩ yí ngɔnmɩn yí Satan yí kɔmɩn anun an, sɛ mmubue ba yí belemgbin mân nɩn anun an, yí tunmin'n nɩvɩ man kɩn. Yí mân sɔ'n 'bɔ ast, antɩn yí dɩɛ a yue. ²⁷ Sɔanlan fíí ngɔala man ke ɔ wɩɩvɩ sɔanlan m'ɔ tɩ akpɔɛ nɩn awulo yí nyɩnsɩ ɔ kɔ wua yí, abɛɛ m'ɔ ɔɔɔɩ man yí'n. Sannan ɔ 'di mɩvɩ ɔ ɔɔɔɩ yí kɩvɩalaaka nán ɔ'a hɔala ɔ'a wua yí. ²⁸ Mɩn kan yí ananhɔɛ mɩn kele ɛmɔ ke be 'fa menian'n-mɔ ɛɛ'n-mɔ kwalaa ɔ nɔn bé ejɔɔɛ ɛɛ'n be ce bé. ²⁹ Nan sɔanlan biala m'ɔ kɔ juɔɔ

kɔ tia Nyanmtan Wawɛ'n, ɔ nnyan man face. ɔ sanlɛn kɛ antɛn ɔ'a yɔ ɛtɛ m'ɔ le man ayuelɛ.”

³⁰ Zozi hanlɛn sɔ ɛjɔlɛ'n ɔ helelɛ bɛ, ɔ sanlɛn kɛ bɛ nwan: “Wawɛ ɛtɛ wɔ yɛ nun.”

*Zozi anianman'n-mɔ nɔn yɛ nin
(Matie 12.46-50, Luku 8.19-21)*

³¹ ɛbɛlɛ ala, yɛ nianman'n-mɔ nɔn bɛ nin kɔ ju ɛbɛlɛ. Bɛ kɔ ha ahanmtan, bɛ kɔ yɛ sɔanlan kɛ ɔ hɔ́ fɛlɛ yɛ mán bɛ. ³² Antɛn menian dɔɔn kpa tɛtɛ ast, b'a ta b'a si b'a yia Zozi. Bɛ kɔ han bɛ kɔ hele yɛ kɛ: “Nɛtan, wɔ́ nin nɔn wɔ́ nianman'n-mɔ jijin ahanmtan ɛlɔ, bɛ le kpɔnndɛ wɔ́.”

³³ Mɔ Zozi tɛlɛ ɛjɔlɛ sɔ'n, yɛ nwan: “Mɛ́n nin'n nɔn mɛ́n nianman'n-mɔ y'ɔ le nwan-mɔ?”

³⁴ M'ɔ hanlɛn sɔ'n, ɔ kɔ nɛntan bɛ mɔ bɛ tɛtɛ ast b'a ta b'a si b'a yia yɛ'n, yɛ nwan: “Mɛ́n nin nɔn mɛ́n nianman'n-mɔ y'ɔ le bɛ mɔ bɛ gua ɛwa'n. ³⁵ ɔ sanlɛn kɛ sɔanlan biala m'ɔ yɔ mɛ́n Sɛ ehulo like'n, sɔanlan sɔ'n, ɔ tɛ mɛ́n nianman bian, ɔ tɛ mɛ́n nianman bala, ɛsɛ ɔ tɛ mɛ́n nin.”

4

*Sɔanlan'n m'ɔ gua bele nɛn anwɔn anyɛndala'n
(Matie 13.1-9, Luku 8.4-8)*

¹ ɛhɛ, Zozi fi ɛbɛlɛ yɛ nɔan y'ɔ le Galile asue nɛn anɔan ɛlɔ biekun. ɔ 'kɔ a hehele menian'n-mɔ Nyanmtan Anɔan ɛjɔlɛ'n. Menian dɔɔn kpa walɛ yialɛ yɛ nɔn. Kɛmɔ menian'n-mɔ sɔnɛlɛn nɛn ati, ɔ kɔ fɔ kɔ tanlan ɛlɛɛ kɔn anun asue nɛn anyɛnsɔ. Meninsɔnman'n kɔ ha asue nɛn anɔan. ² Zozi kɔ hehele bɛ ninngɛ dɔɔn kpa anyɛndala nun. Mɔ ɔ 'kekele bɛ ninngɛ'n, yɛ nwan: ³ “ɛmɔ tí! Antɛn sɔanlan kɔn wɔ ɛbɛlɛ. Cɛtan kɔn, ɔ

holi ke o 'ko a gua yi *bele (m'o ti ke awe'n). ⁴ Nan temun mo o 'gua bele'n, bie ko gua atun nin anvan. Nnubnman'n-mo ko a ko suso ko li. ⁵ Bie kusu ko gua nyobuse nin asu. Ebele ngette nin a nzun man. O ko fifi nde-nde, o sanlin ke o gualt ngette kpa kaan'n m'o wo ebusu nin ati su nin asu. ⁶ Nan mo eyua'n fili seles'n, ebele die'n ko yala. Afi, yi ndian nin a ngo man aste bu. ⁷ Bele'n bie ko gua eminlan mmowe'n-mo anun. Eminlan mmowe so'n-mo nun bele'n ko fifi. Nan mo bele'n nyinlin'n, eminlan mmowe'n-mo ko fu ko gua su. Bele'n ngo su man mma fii. ⁸ Bie kusu ko gua aste kpa nin asu. O ko fifi, ese o ko hin, o ko su mma. Bie ko su mma abulasan, bie mma abulasian, bie kusu mma eya." ⁹ Zozi hanlin so yueli a, yi nwan: "Svanlan m'o si fasie'n, o fa sie!"

*Zozi anyundala'n m'o bu'n
(Matie 13.10-17, Luku 8.9-10)*

¹⁰ Mo Zozi tili yi nwun'n, like mo yi ti y'o man o bu anyundala'n, be mo be si yi su daba'n nun yi menian bulu nun nnyuan'n, be ko bisa yi ke o tu anyundala nin abu o hele be. ¹¹ Ehi a, Zozi nwan: "Nyanmtan Belemgin Man'n mo antu o ti nvalte nun like'n, emu die emu asa a han yi. Nan be mo be wo gua nin asu'n, be die, yi kbalaa sin anyundala nun, ¹² afi man be nin yi kpa bobo a, be nnwun man yi. ese man be tie yi kpa bobo a, be ndi man yi bu. se o ti man so a, ahan b'a kaci be abalabo'n b'a fa be nwun b'a man Nyanmtan maan o a fa be ete nin a hye be."

*Zozi 'ba tu anyundala nin abu
(Matie 13.18-23, Luku 8.11-15)*

¹³ Mɔ Zozi hanlɩn sɔ'n, ɛsɛ yí nwan: “ɛmɔ ndɩ man anyɩndala ɛhɩ abu, ɔ 'yɔ sɛ nán ɛmɔ a tɩ anyɩndala nga'n-mɔ kʋalaa abu? ¹⁴ Sʋanlan m'ɔ lɛ gua bele'n y'ɔ le sʋanlan'n m'ɔ kan Nyanmtan Anʋan ɛjɔlɛ'n. ¹⁵ Menian mmie-mɔ tɩ kɛ atɩn nɩn anʋan'n mɔ bele'n kɔ gua'n. Menian sɔ'n-mɔ, kɛ bɛ kɔ tɩ Nyanmtan Anʋan ɛjɔlɛ nɩn ala, anɩn Satan a yɩ ɛjɔlɛ'n mɔ bɛ kɔ tɩ'n fi bɛ ahɔnɩn nɩn anun. ¹⁶ Yí sɔ ala, mmie-mɔ tɩ kɛ ɛbɩta nɩn asɩ ngɛtɩɛ'n mɔ bele'n kɔ gua sʋ'n. Sɛ bɛ tɩ ɛjɔlɛ nɩn ala a, bɛ le fɛ elie kpa bɛ de ndɛ-ndɛ bɛ di. ¹⁷ Nan kʋsɩ, ɔ nzɔ man ndɩan bɛ nun. Bɛ tɩ kɛ ctan kʋn menian. Sɛ yalɛ anaan ahɩɩwa tʋ bɛ wɔ Nyanmtan Anʋan ɛjɔlɛ'n dunman nun an, bɛ yaci bɛ dedi'n mɔ bɛ le yí'n bɛ tʋ ndɛ-ndɛ. ¹⁸ Mmie-mɔ kʋsɩ tɩ kɛ eminlan mmowe'n mɔ bele'n kɔ gua nun'n. Menian sɔ'n-mɔ tɩ ɛjɔlɛ'n, ¹⁹ nan kʋsɩ mân ɛhɩ anun nzusue'n, anyanbɛnwɔn naka'n, ɔ nɩn anyɩnbɩɩ ngacile'n kʋalaa kpunmgɩn ɛjɔlɛ'n. ɔ nzu man mma. ²⁰ Mmie-mɔ kʋsɩ tɩ kɛ asɩɛ kpa'n mɔ bele'n kɔ gua sʋ'n. Menian sɔ'n-mɔ dɩɛ, bɛ tɩ Nyanmtan Anʋan ɛjɔlɛ nɩn an, bɛ de bɛ di. Bɛ nyan menian bɛ bʋka bɛ nwɔn sʋ. Bie nyan abulasan, bie nyan abulasian, bie kʋsɩ nyan ɛya.”

Kanlannɩɛ nɩn anwɔn anyɩndala'n

(Luku 8.16-18)

²¹ Mɔ Zozi tuli anyɩndala sɔ nɩn abu yuelɩ'n, ɔ kɔ bisa bɛ biekun kɛ: “Asɩ sʋanlan sɔ kanlannɩɛ a, bokiti anaan sʋkpa abu yɛ ɔ fa sie ɔ? Nán anwunno yɛ bɛ fa bɛ sie ɔ? ²² Like biala m'ɔ fɩa'n, ɔ 'tu fite. Nɩyalɩɛ nun ɛjɔlɛ'n, ɔ 'fite jawe nun. ²³ Sʋanlan m'ɔ sɩ fasie'n, ɔ fá sie!”

²⁴ ɛsɛ Zozi kɔ han kɔ hele bɛ biekun kɛ: “ɛjɔlɛ ɛhɩ mɔ ɛmɔ a tɩ'n, ɛmɔ nɩan yí kpa. Sulɩɛ'n mɔ ɛmɔ fa su bɛ manngʋn'n-mɔ'n, yí kʋnmgbɩa'n yɛ bɛ 'fa bɛ su ɛmɔ

᠔, εσε ᠔᠔᠔᠔ ᠔ε 'gua s᠔ ᠔ε man ε᠓᠔. ²⁵ M'᠔ le bie'n, ᠔ε 'man yí bie'kun. Nan m'᠔ le man bie'n, ᠔ε 't᠔a yí ᠔ε de kaan'n m'᠔ le'n.”

Bele mma'n m᠔ yí ng᠔nm᠔n ᠔ fifi'n

²⁶ εσε Zozi k᠔ bu any᠔ndala k᠔n bie'kun ke: “Nyanm᠔an Belemgbin Mân'n, ᠔ soman s᠔anlan m'᠔ le gua *bele yí ebo n᠔n as᠔. ²⁷ Σε ᠔ daft o, se yí ny᠔n w᠔ s᠔ o, K᠔ng᠔ε o, eyua o, bele mma'n fifi. Ke ᠔ kp᠔n y᠔ m'᠔ fifi'n, s᠔anlan nzi man. ²⁸ As᠔e'n mu᠔onun y'᠔ man ᠔ fifi ᠔. Alim᠔a n᠔n anun, ᠔ t᠔ ndile. Yí nzin, ᠔ w᠔᠔᠔, yí ayuel᠔e'n, ᠔ tin, ᠔ b᠔᠔᠔. ²⁹ Nan m'᠔ k᠔ b᠔᠔᠔'n, an᠔ b'a fa dad᠔e b'a w᠔᠔᠔ nun, aft an᠔n yí ε᠔᠔ε me᠔ε n᠔n a ju.”

Muntad᠔ n᠔n anw᠔n any᠔ndala'n

(*Matie 13.31-32, Luku 13.18-19*)

³⁰ ε᠔᠔ anzin, Zozi k᠔ han k᠔ hele bé bie'kun ke: “Nzuke like d᠔e yê ye 'fa Nyanm᠔an Belemgbin Mân'n ye susu yí ᠔? Anaan any᠔ndala benin yê ye 'bu m'᠔ n᠔n yí k᠔ s᠔ ᠔? ³¹ Nyanm᠔an Belemgbin Mân'n soman muntad᠔ baa'n m᠔ ᠔ε dua'n. ᠔ t᠔ kaan tala mmaka mma'n-m᠔ m᠔ ᠔ε dua'n k᠔alaatin. ³² Nan m᠔ ᠔ε k᠔ lua'n, ᠔ y᠔ kpili tala tola n᠔n anun mmaka'n-m᠔ k᠔alaatin. ᠔ t᠔᠔᠔ yí sa anwun᠔o, n᠔nman'n-m᠔ nw᠔n bé sâ yí nyâ n᠔n ab᠔ f᠔᠔᠔᠔ n᠔n anun.”

Like ati m᠔ Zozi bu any᠔ndala'n

(*Matie 13.34-35*)

³³ Zozi buli any᠔ndala m'᠔ t᠔ s᠔a d᠔᠔n ᠔ han᠔n Nyanm᠔an An᠔an εj᠔᠔e'n ᠔ hele᠔ bé. Nunhan m'᠔ bu a, ᠔ε k᠔ala ke ᠔ε t᠔ yí b᠔'n yê ᠔ bu ᠔. ³⁴ ᠔ ngan man εj᠔᠔e fíí f᠔᠔᠔n ᠔ ngele man bé. Yí k᠔alaa m'᠔ kan'n, ᠔ bu yí nw᠔n any᠔ndala. M'᠔ k᠔ ha yí ng᠔nm᠔n n᠔n yí

menian'n-mo'n, o tu yi anyɔndala'n-mo kwalaa abu o kele be.

Zozi 'ba gua anwɔnman kpili kɔn ast

(Matie 8.23-27, Luku 8.22-25)

³⁵ Ehi, ctan kɔnmgba so'n nɔsɔba, Zozi kɔ han kɔ hele yi menian'n-mo ke: "Be mɔn ye kpɛ asue'n ye ho yi nzin elo." ³⁶ Mo Zozi hanɔn so'n, yi menian'n-mo tuli elɛɛ'n mo'ɔ ti nun nɔn abu be kɔ yaci meninsɔnman nɔn ebɛɛ. Anɔn elɛɛ mmie-mo kɔsɔ sisi asue nɔn anɔan ebɛɛ. ³⁷ Be hoɔi be nyunnun kaan an, huuu, anwɔnman kpili kɔn nɔn asutue kɔ tu kɔ si be. Mgbaha'n kɔ bo nsue kɔ gua elɛɛ nɔn anun dede o ka mo'ɔ nɔan o. ³⁸ Zozi la elɛɛ nɔn abu ati, yi sunmin so yi ti, o le daft. Yi menian'n-mo kɔ tinngɛ yi. Be nwan: "Kpɔin, ye le wul o njian man wo o?"

³⁹ Zozi fi nafɛɛ nun kɔ tinngɛ. o kɔ juju aminle sɔ kɔ hele anwɔnman kpili'n. Eɛɛ o kɔ han kɔ hele asue'n ke: "Asue, gua diin!" Ebɛɛ ala, anwɔnman kpili'n kɔ gua. Asue'n kɔ gua diin.

⁴⁰ Mo asutue'n gualɔ as'n, Zozi kɔ bisa yi menian'n-mo ke: "Nzuke ati ye emɔ man esulo kan be o? o yo se mo emɔ nne man min be nni man o?" ⁴¹ Be nwan ngomɔba kwalaa fi be nwan tuli, be kɔ han yi be afian elo ke: "Sɔanlan benin yo le ehi mo anwɔnman boɔo nɔn asutue man yi anyɔnnzo o?"

5

Zozi 'ba tu wawɛ etɛ doɔn fi sɔanlan kɔn anun

(Matie 8.28-34, Luku 8.26-39)

¹ Ehi, Zozi nɔn yi menian'n-mo, be kpɛɔ Galile asue'n be hoɔi juli Zelazɔ mɔn nɔn anun. ² Ke Zozi fi elɛɛ nɔn anun 'ju ast nɔn ala, sɔanlan kɔn fi asiɛɛ nɔn asu kɔ

a yí nwun ebéle. ³ Svanlan sò'n, wawé eté wò yí nun, asiélé nín asu yê ò da ò. Svanlan fíí ngbala man yí ci, nán b'a fa ngònzòngònzò b'a bò yí kpaun. ⁴ Aft ò yò a, bÉ fa mmulalé anaan ngònzòngònzò bÉ gua yí ja nùn yí sa, kusu, ò bubu nun. Svanlan fíí le man anwònselé m'ò kùala svanlan sò'n ci ò. ⁵ Cìan biala, kòngòé nùn eyua, é 'nwun yí a, anín ò nanndi asiélé'n nùn mmùka'n-mò asu, ò tétan, ò s'isa nyòbùé'n-mò ò buta buta yí nwun. ⁶ M'ò nwunlin Zozi mba elò'n, ò kò tutu enwanndie ò kò hò kò kùtu yí nyunnun ebéle. ⁷ Ò kò tian nun séle kpa. Yí nwan: “Zozi, Anwunno Nyanmtan Kpili Awa, é 'se m'ín sé? M'ín 'séle wó, n'tan wó Nyanmtan elò, n'É se m'ín sa fíí.” ⁸ Ò lé kan sò, aft Zozi nwan: “Wawé eté, fi svanlan éhì nun fite.”

⁹ Zozi kò bisa yí ké: “É li sé?”

Svanlan'n nwan: “BÉ fÉle m'ín nwala nwala, aft yé sùnln.” ¹⁰ Ò kò butu Zozi ké n'ò fban bÉ fi mân sò nín anun. ¹¹ Lika mò bÉ jin nín afan nun, b'uka kùn anwun ebéle, anín mgbolike fatule kùn lé didi. ¹² Wawé eté'n-mò kò butu Zozi ké: “Man yé atín maan yé hó wúlù mgbolike'n-mò anun.” ¹³ Zozi kò man bÉ atín. Éhì a, wawé eté'n-mò fi svanlan nín anun bÉ kò fite, bÉ kò hò kò wúlù mgbolike'n-mò anun. Mgbolike fatule kò yò akpù nnyuan'n le enwanndie bÉ kò t'ulù b'uka'n bÉ kò hò kò gua asue nín anun, bÉ kò n'van.

¹⁴ Menian'n-mò mò bÉ n'tan mgbolike'n-mò asu'n kò nwanndi. BÉ kò hò kò bò ejòlé sò'n kpáyé kulo, ò nùn nanmue'n-mò asu. BÉ mò bÉ t'ití ejòlé sò'n, bÉ walí n'tanln ké ò kpínln yòlì yí'n. ¹⁵ BÉ 'ba ju Zozi anwun ebéle a, svanlan'n mò anín wawé eté'n-mò wò yí nun nín any'nsu a tì. Ò wula taladí ò tì ebéle. Ejòlé'n yòlì bÉ esulo. ¹⁶ KÉ ò kpínln yòlì mò wawé eté'n-mò fi svanlan nín anun bÉ fitelì, mò bÉ hòlì wúlù

mgbolike'n-mo anun mo be 'ko a gua asue nin anun, mo ese bian nin anyinsu 'ti'n, be mo be nwunlin yi be nyinsu'n, be bolu be heleli sian mma'n-mo. ¹⁷ Mo be tili yi so'n, be butulu Zozi ke o fi be man nin anun o jasv.

¹⁸ Mo Zozi 'fu elee nin anun'n, svanlan'n m'o tuli wawe ete'n-mo fi yi nun'n ko butu yi ke o 'si yi sv. ¹⁹ O hanlin so a, Zozi ngo tie man. Yi nwan: "Sa ko wo awulo, ko han yi kwalaa mo ye Min a yo a man wo nun ke o'a kpun o'a nwun wo nwun anwunnvoe'n kele wo nvilie'n-mo." ²⁰ Ebele ala, svanlan so'n ko ho man'n mo be fele yi Kulo Bulu nin anun. O ko ho ko bo mo Zozi yoli manlin yi'n kpaye. Be kwalaa mo be tili yi ngan'n, o sinlin be nwun.

Zvayilusi awa balasua'n,

o nun balasua'n m'o hanlin Zozi taladte'n
(Matie 9.18-26, Luku 8.40-56)

²¹ Ehi, Zozi fi Galile asue nin anzin o ko sa ko a. M'o wali juli asue nin anvan ebele'n, menian dovn kpa wali yi nwun. ²² Kaan ce, Zufu'n-mo asonin sua nin asv mgbain'n-mo anun kun ko a ko ju ebele. Kpain so'n be fele yi Zvayilusi. O nwunlin Zozi a, o ko tu ko to yi ja nun. ²³ O ko butu yi, yi sa la yi sa nun, yi nwan: "Min wa balasua'n le ka nun, yi ti bala fa wo sa fua yi nwun maan o ti akpale o nyan ngvan." ²⁴ Bian'n hanlin so ala, Zozi nun yi ko ho. Mo be 'ko'n, menian dovn kpa sili yi sv, antn be 'kan Zozi be mian be afian.

²⁵ O 'ba yo so'n, antn balasua kun wo menian'n-mo afian ebele. Moja tu balasua so'n, yi afue bulu nun nnyuan ahi. ²⁶ O nwunlin yale dovn wo ayile eyolefue svnman asa nun. O seclli yi nwun esika kvalaatin, kusv yi nwun a nza man. Yi ewue nin anyunnun ala ye o ko o.

²⁷ ɔ tɪlti kɛ menian'n-mɔ lɛ kan Zozi anwɔn ɛjɔlɛ. ɔ kɔ a kɔ wɔɔɔ menian nwala'n mɔ afian, Zozi anzin ɛbɛlɛ, ɔ kɔ han yɪ taladɛ'n. ²⁸ Afti yɪ nwan: “Sɛ mɪn kan yɪ taladɛ nɪn ala a, mɪn nwɔn 'sa.” ²⁹ ɔ hanlɪn yɪ a, yɪ moja'n m'ɔ tu yɪ'n kɔ kpɛ. ɛbɛlɛ ala, ɔ kɔ nwun yɪ kɛ yɪ nwɔn a sa.

³⁰ Zozi kɔsɔ kɔ nwun yɪ ɛbɛlɛ ala kɛ anwɔnɛlɛ kɔn fi yɪ nun a fite. ɔ kɔ kpɛ yɪ nyɪn menian'n-mɔ afian ɛlɔ ɔ kɔ bisa kɛ: “Nwan yɛ ɔ'a han mɪn taladɛ'n?”

³¹ ɔ bisalt ɛhɪ a, yɪ menian'n-mɔ nwan: “Wɔ nyɪn tua kɛ menian'n-mɔ lɛ mian wɔ, kɔsɔ antɪn ɛ lɛ bisa kɛ: Nwan yɛ ɔ'a han mɪn ɔ?”

³² ɔ kɔ nɛntan yɪ nwɔn ɛbɛlɛ menian'n-mɔ anun kɔ si kɔ yia sɛ ɔ kɔ nwun sɔanlan'n m'ɔ hanlɪn yɪ nɪn an. ³³ Kɛmɔ balasua'n sɪ like m'ɔ nwunlɪn yɪ wɔ yɪ nwɔnnaan nɪn anun'n, esulo hanlɪn yɪ dede yɪ nwɔn wɔsɔlti yɪ. ɔ kɔ a kɔ tu kɔ tɔ Zozi aja nun, ɔ kɔ han ananhɔlɛ'n kɔalaa ɔ kɔ heleyɪ. ³⁴ ɛhɪ a, Zozi nwan: “Mɪn wa balasua, wɔ dedi nɪn a le wɔ ngɔan. Kɔ anzɔnunjɔ nun, man wɔ nwɔn sá.”

³⁵ Antɪn Zozi anɔan tɔlti man bɔbɔ, menian fi kpain Zɔayilusi awulo ɛlɔ bɛ walt tɔlti yɪ a, bɛ nwan: “Wɔ wa balasua nɪn a wu, nan benin anwɔn ati yɛ ɛ tɛ jɪtɪ mɪnlɪn nɪn ɔ?”

³⁶ Nan mɔ bɛ hanlɪn sɔ'n, Zozi ngɔ bu man yɪ ɛjɔlɛ. Yɪ nwan: “Zɔayilusi, gua wɔ ahɔnlɪn ast, nyan dedi ala.”

³⁷ Zozi ngɔ man sɔanlan fɪ atɪn kɛ ɔ sɪ yɪ sɔ, sannan pɪɛlt nɔn Zɔakt nɔn yɪ nianman Zɔan, bɛ ala. ³⁸ Mɔ bɛ juli Zɔayilusi awulo ɛlɔ'n, Zozi nwunlɪn kɛ ɛbɛlɛ asɔa yɔɔ. Menian'n-mɔ lɛ esuan nɔn awuye ɛbɔ nɔn ɛtɛtɪn nɔn awɔlɛ ɛyɪɛ. ³⁹ ɔ kɔ wɔɔɔ sua nɪn anun ɔ kɔ bisa bɛ kɛ: “Nzuke ati yɛ ɛmɔ lɛ bɔ awuye bɛ sun sɔa

ɔ? Batɔnman talua'n wuli man, nan ɔ le daft.” ⁴⁰ KE ɔ hanlɔn sɔ nɔn ala, menian'n-mɔ kɔ gɔlɔ yɔ nwɔn.

Ehɔ a, Zozi kɔ man bɛ kwalaa bɛ kɔ fite, ɔ kɔ ha stɛ'n nɔn nian'n, nɔn yɔ menian nsan'n mɔ bɛ walt somanlɔn yɔ'n. ɔ nɔn bɛ kɔ wɔlɔ lɔka mɔ batɔnman'n la'n. ⁴¹ ɔ kɔ sɔ batɔnman nɔn asa nɔn anun, yɔ nwan: “Talita kunmin!” Yɔ bɔ y'ɔ le ke: “Talua kaan, mɔn nwan ɛ jásɔ!” ⁴² Ebɛɛ ala, talua'n kɔ jasɔ kɔ nanndɔ. Mɔ ɛjɔɛ ehɔ 'ba'n, anɔn talua nɔn a li afɔɛ bulu nɔn nnyuan. Mɔ menian'n-mɔ nwunlin yɔ sɔ'n, ɔ sinlin bɛ nwɔn kpa.

⁴³ Ehɔ a, Zozi totualɔ bɛ ke nán bɛ kan ɛjɔɛ sɔ'n bɛ kele sɔanlan fíí. ɛsɛ yɔ nwan: “Bɛ mán talua'n like lí.”

6

Nazalɛtɔ amma'n-mɔ nne man

*Zozi bɛ nni man
(Matie 13.53-58, Luku 4.16-30)*

¹ Ehɔ anzin, Zozi fi ebɛɛ yɔ nɔan y'ɔ le yɔ kulo Nazalɛtɔ. Mɔ ɔ 'kɔ'n, yɔ menian'n-mɔ nɔn yɔ yê bɛ hɔlɔ ɔ. ² Mɔ ɛnwɔnmɔtan ele ctan'n juli'n, Zozi hɔlɔ Zufɔ'n-mɔ asɔnɔn sua nɔn anun ɔ hanlɔn Nyanmɔtan Anɔan ɛjɔɛ'n ɔ helelɔ bɛ. Anɔn menian dɔɔn wɔ sua nɔn anun. ɛjɔɛ mɔ Zozi hanlɔn mɔ bɛ tɔlɔ'n sinlin bɛ nwɔn. Bɛ kɔ bisa bisa bɛ nwɔn ke: “Nan ɔ nɔn ehɔ fi nin? Ninhan yê ɔ nyanlɔn yɔ ngɛɛ ehɔ ɔ? ɔ yɔ sɛ mɔ ɔ yɔ asinbɛnwɔn ninngɛ sɔa ɔ? ³ Nán Mali awa'n m'ɔ di tabɔa junman nɔn ɔ? Nán yɔ nianman-mɔ y'ɔ le Zɔaktɔ nɔn Zozɔ, nɔn Zudɔ nɔn Simɔn ɔ? Nán yɔ nianman mmala'n-mɔ yê bɛ wɔ yé afian ɛwa nɔn ɔ?” Zozi ɛsɛ mɔ bɛ stɔ yɔ nɔn ati, b'a nne man yɔ b'a nni man.

⁴ Mɔ Zozi nwunlin yɔ sɔ'n, yɔ nwan: “Bɛ bu Nyanmɔtan kpɔmanfɔɛ biala sɔanlan lɔka kwalaa. Nan yɔ muonun

yí kulo n̄n asu menian'n-mo n̄n yí nvilie'n-mo yê be mmu man yí s̄vanlan o." ⁵ Ke o yoli so'n, Zozi a ngbala man asinbenwun like fíí yó wo ebéle. Nwuluwafue ngukun ngukun ala yê o falt yí sa'n o fualt bé nwun maan be tili akpóle o. ⁶ O sinlin Zozi anwun ke yí kulo n̄n asu menian'n-mo nne yí be nni man.

*Zozi 'ba s̄van yí menian bulu n̄n nnyuan'n
(Matie 10.5-15, Luku 9.1-6)*

Ehi anzin, Zozi ko ho Galile kulo kulo'n-mo asu o ko han Nyanmtan Anvan Ejole'n o ko hele bé. ⁷ Yí nzin, o ko fele yí menian bulu n̄n nnyuan'n o ko s̄van bé nnyuan nnyuan. O ko man bé tunmin ke be fá be tú wawe ete'n-mo.

⁸ Mo be 'ba ho'n, yí nwan: "Ke emo le ko'n, nán be fa like fíí be sa bé nwun. Nán be fa kpaun, nán be fa bóle, nán be fa esika be sa bé nwun. Nan emo fá bé kpoman n̄n ala be tíla. ⁹ Emo wúla mgbabua, nan kusu nán be wula taladte nnyuan." ¹⁰ O ko han ko hele bé biekun ke: "Kulo biala mo emo ko ho su'n, awulo mo be ko sike emo nun'n, emo tánlan nun ebéle dede maan o jú emo ehole ctan. ¹¹ Kulo biala mo emo ko ju su, mo be ngulo man ke be sike emo anaan be tie emo ejole'n, emo wúsu bé ja n̄n abu anyvan'n be gúa ebéle be hó. O ti adanzte elie ke be ngbala man emo sunmbe bo."

¹² Ehi, Zozi menian bulu n̄n nnyuan'n holi boli Ejolekpa'n be heleli menian'n-mo ke be káci bé abalabo'n nán be fá bé nwun be mán Nyanmtan. ¹³ Be fvanl̄n wawe ete doon. Be manl̄n nwuluwafue doon tili akpóle. Abéle mo be 'ba maan be ti akpóle'n, be di mva be kpukpa bé *oliv̄s ngó k̄valaaka.

*Zvan Batisi ewue'n
(Matie 14.1-12, Luku 9.7-9)*

¹⁴ Ehi, Zozi dunman'n hɔlt mba. Temun so'n, antn Elodt ti Galile mân ntn asu belemgbin. ɔ kɔ ti Zozi angan. Menian'n mmie-mɔ nwan: "Zvan Batisi m'ɔ wuli'n yê ɔ'a hɪn ntn ɔ. Yí ti yê ɔ man ɔ kɔala ɔ yɔ asinbenwɔn ninngɛ sɔa ntn ɔ." ¹⁵ Mmie-mɔ kɔsu nwan: "Nyanmtan kpɔmanfɔɛ'n mɔ bɛ fɛɛ yí Eli'n, yí ɔ." Mmiekun-mɔ kɔsu nwan: "Nán sɔanlan ngacile ɔ, nan ɔ ti Nyanmtan kpɔmanfɔɛ kɛ daba dɛ'n-mɔ ala." ¹⁶ Nan mɔ belemgbin Elodt tɪlɪ ejɔɛ sɔ'n, yí nwan: "Zvan Batisi mɔ m man bɛ kpɛlɪ yí ti'n, yí dein yê ɔ'a hɪn ntn ɔ."

¹⁷ Aft belemgbin Elodt muonun man bɛ hyɪlɪ Zvan bɛ tɔlɪ yí fiadt Elodiadt dunman nun. Elodiadt ti Elodt anianman belenzua'n mɔ bɛ fɛɛ yí Filipu ntn ayɪ. Elodt kɔ tɔa yí kɔ le ɔ kɔ ja. ¹⁸ Nan mɔ Zvan nwunlin yí sɔ'n, ɔ kɔ han kɔ hele Elodt kɛ: "Nannan, Nyanmtan mala'n mman man wó atɪn kɛ ɛ fá wó nianman ntn ayɪ'n já." ¹⁹ Zvan ejɔɛ sɔ'n ngɔ yɔ Elodiadt fɛ fíí. ɔ kɔ fa Zvan anwɔn ekpɔ. ɔ kulo kɛ ɔ man bɛ kun Zvan, kɔsu Elodt dunman nun, ɔ nnwun man kɛ ɔ kpɪn yɔ ɔ. ²⁰ Aft Elodt fɛlɪ Zvan kpa. ɔ sɪ kɛ Zvan tɪ sɛsɛfɔɛ ɛsɛ ɔ tɪ anwɔntɛ sɔanlan. ɔ nɪan Zvan asɔ. Mɛɛ mɔ Zvan hanlɪn ejɔɛ'n m'ɔ tɪlɪ'n, ejɔɛ sɔ'n jɪlɪlɪ yí kpa. Kɔsu aft, ɔ le fɛ elie ɔ tie ejɔɛ'n mɔ Zvan kan'n.

²¹ Yí sɔ ehi anun, bɛ wɔ ɛbɛɛ dede ctan kɔn, Elodt awɔɛ ctan ntn anwɔn fetɪ mɔ bɛ di yí afɔɛ nɔan'n kɔ ju. Antn aft sian'n Elodiadt a nyan Zvan anwɔn atɪn. Mɔ ctan sɔ'n juli'n, Elodt kɔ tɔ tɔbɪlɪ kɔ yia yí abɪlɪba mgbili mgbili'n-mɔ ɔ nɔn yí nzalafɔ mgbain'n-mɔ ɔ nɔn Galile mân ntn anun mgbain'n-mɔ yí awulo ɛbɛɛ. ²² Temun mɔ Elodt nɔn yí mgbain'n-mɔ gua tɔbɪlɪ ntn anwɔn bɛ 'didi'n, Elodiadt awa balasua'n kɔ wɔlɔ lɪka mɔ bɛ gua'n, ɔ kɔ si abile maan ɔ kɔ yɔ

bé kbalaa bé enyɪnmɪn. Elɔɔt kɔ jasɔ, yí nwan: “Mín wa, nyanmɪnsemɔn, wó abile nɪn a yɔ mín enyɪnmɪn sɔnman. Yí ti, like biala mɔ ε kulo'n, bisa maan n vá m mán wó.”²³ ɔ kɔ han ndâ kɔ tɔ sɔ kɛ: “Mɪn kan εwa kɛ sɛ mɪn belemgbin mân'n muonun ebue yê ε kulo a, mɪn 'fa mɪn man wó.”

²⁴ εhɪ a, talua'n kɔ fite kɔ hɔ kɔ tɔ yí nin. Yí nwan: “Ayia, mín sɪ nwan abile'n mɔ m'an si nɪn a yɔ yí enyɪnmɪn. ɔ'a han ndâ kɛ like biala mɔ mɪn 'kpɔnndɛ'n, ɔ 'fa man mín. Yí ti, nzu yê n né ɔ?”

εβεε ala, yí nin nwan: “Kɔ se wó sɪ kɛ ε 'de Zɔan Batisi ati'n.”

²⁵ Yí nin anɔan ngo tɔ man bɔbɔ, ndɛ-ndɛ talua'n kɔ hɔ kɔ tɔ yí sɪ, yí nwan: “Baba, mɪn kulo kɛ ε fa Zɔan Batisi ati'n tɔ apawa nun man mín kɪkaala.”

²⁶ Mɔ Elɔɔt tɪtɪ yí sɔ'n, yí lɔa kɔ bɔ yí nɔwɔn kpa. Nan kɔsɔ ndâ'n m'ɔ hanlɪn wɔ yí mgbain'n-mɔ anyunnun εβεε nɪn ati, ɔ ngo hɔala man yí nɔan kaci.²⁷ εβεε ala, ɔ kɔ sɔan yí nzalafɔ'n-mɔ nunhan kɔn kɛ ɔ hɔ fiadɪ sua nɪn anun εlɔ, ɔ hɔ kpé Zɔan Batisi ati'n ɔ fá béεε yí.²⁸ Nzalafɔ'n kɔ hɔ fiadɪ sua nɪn anun. ɔ kɔ hɔ kɔ kpɛ Zɔan ati'n ɔ kɔ tɔ yí apawa nun ɔ kɔ beεε talua'n. Talua'n kɔ le, ɔ kɔ fa kɔ hɔ kɔ man yí nin.²⁹ Mɔ Zɔan menian'n-mɔ tɪtɪ yí sɔ'n, bɛ walt falt yí fuin'n bɛ hɔlt sielt yí.

Zozi 'ba man menian akpɪɪ nnun alɛ

(Matie 14.13-21, Luku 9.10-17, Zɔan 6.1-14)

³⁰ εhɪ, Zozi menian bulu nɔn nnyuan'n m'ɔ sɔanlɪn bé Galile mân nɪn anun'n hɔlt walt, bɛ kɔ yia Zozi anɔwɔn εβεε. Mɔ bɛ yɔlt ɔ, mɔ bɛ hehelelt ɔ, bɛ kɔ bɔ yí kbalaa anun amanɪɛ bɛ kɔ hele yí.³¹ Menian'n-mɔ mɔ bɛ ba Zozi anɔwɔn'n sɔnlɪn sɔnman. Mmie-mɔ le

ba, antn mmie-mo le ko. O man Zozi nbn yi mmofube'n-mo nnyan man alaje bobo mo be fa be di like o. Ehi ati, Zozi ko han ko hele yi menian'n-mo ke: “Emo man ye ti ye nwun ye ho ahanmtan, nan emo le be enwunmtan kaan.”

³² Mo Zozi hanln so yuel'n, be ko ho ko fu elee kun anun, be ko ho ahanmtan, lka mo svanlan fii nbn man'n. ³³ Mo be 'ko'n, menian dobn kpa nwunlin be. Be ko fa ast atn dte'n. Be fi kulo'n-mo kuala asu be le enwanndie. Be ko li mba lka mo Zozi nbn yi menian'n-mo tul be ti'n. ³⁴ Mo Zozi fi elee nbn anun 'ju'n, o ko nwun menian dobn kpa ebele. Be nwun ko yo yi anwunnvoe. Afi be ti ke mmba mo be le man entanfue o. Ebele ala, o ko hehele be ninngedobn.

³⁵ Mo alie'n yoli bie'n, yi menian'n-mo ko kpunge yi nwun ebele, be nwan: “Ye Mn, alie'n le yo, ese lka mo ye wo'n kusu ti yi nwun. ³⁶ Yi ti, yaci be nun maan be ho nanmue'n-mo nbn kulo'n-mo mo be mantan mantan ewa'n-mo asu be ho kpundede like be to be li.”

³⁷ Mo be hanln ejole so'n, Zozi nwan: “Emo muonun man be like li.”

Yi menian'n-mo nwan: “Nzu? Man ye ho to kpaun bobo esika jete eya nnyuan an, o nza man like fii yo.”

³⁸ Mo be hanln so'n, Zozi ko bisa be ke: “Kpaun nye ye emo le o? Emo ho nan.”

Be holi be wali a, be nwan: “Ye le kpaun nnun nbn ejue nnyuan.”

³⁹ Mo be hanln so'n, Zozi ko han ko hele be ke be man meninsunman'n kualaatin tetanlan ast kpule kpule ndile nbn asu. ⁴⁰ Ehi a, be ko tetanlan ast kpule eya eya, o nbn kpule abulanun abulanun. ⁴¹ Mo be tanlanln ast yuel'n, Zozi ko le kpaun nnun'n, o nbn ejue nnyuan'n. O ko tu yi nytn anwunno, o ko la Nyanmtan ast. O ko bubu

kpaɔn'n-mɔ anun ɔ kɔ man yí menian'n-mɔ kɛ bɛ hyé bɛ mán meninsɔnman'n. ɔ kɔ fa ejue nnyuan'n ɔ kɔ man bé kɛ bɛ hyé bɛ mán bé kɔlaatin. ⁴² Bɛ kɔlaa bɛ kɔ li dede bé kɔ kɔ yi, bie kɔ ha. ⁴³ M'ɔ halt'n, bɛ sɪsali dede a, ɔ ti ece mma bulu nɔn nnyuan. Ejue'n kɔsɔ bie halt. ⁴⁴ Bɛ mɔ bɛ lili kpaɔn sɔ'n, bɛ ti menian akɔti nnun. B'a nga man mmalasua nɔn mmatɔnman'n-mɔ bie.

Zozi 'ba nanndi asue nɪn anyɪnsɔ
(Matie 14.22-23, Zɔvan 6.16-21)

⁴⁵ Ehi, meninsɔnman'n yueli like di ebɛɛ ala, Zozi kɔ han kɔ hele yí menian'n-mɔ kɛ: “Emɔ fú elɛɛ nɪn anun bɛ kpɛ asue'n bɛ lí mɔa Bɛtsayida elɔ. Mɪn 'gua menian'n-mɔ atɪn kɔlaaka nán m'an a.” ⁴⁶ Kɛ Zozi gualɪ menian'n-mɔ atɪn yueli'n, ɔ kɔ hɔ asɔnɪn eyɔɛ buka kɔn asɔ.

⁴⁷ Mɔ alí'e'n sanlɪn'n, anɪn elɛɛ nɪn a ju asue nɪn afian. Zozi angɔnmɪn cein jin asɪ ebɛɛ. ⁴⁸ ɔ 'nɪtan an, anɪn yí menian'n-mɔ ngɔala man elɛɛ'n kan kpa. ɔ sanlɪn kɛ bɛ nɔn asutue nɪn a yia nun. Ehi a, alɪbaɪtan dɔɛ nsan mɔ ɔ 'kɔ dɔɛ nsian'n, Zozi kɔ nanndi asue nɪn anyɪnsɔ ɔ kɔ kpɔ bé. M'ɔ walt dede m'ɔ ka kaan tɔ bé'n, ɔ yɔli kɛ ɔ lɛ san bé nwɔn. ⁴⁹ Nan mɔ bɛ nwunlin kɛ ɔ nanndi asue nɪn anyɪnsɔ'n, bɛ bu kɛ enwɔnmɪn ɔ. Bɛ kɔ tɛttan. ⁵⁰ Esulo hanlɪn bé, ɔ sanlɪn kɛ bé kɔlaatin bé nwunlin yí.

Ebɛɛ ala, Zozi kɔ han kɔ hele bé kɛ: “Emɔ gúa bé ahɔnlɪn asɪ! Nán bɛ sulo nan mɪn ɔ!” ⁵¹ Kɛ ɔ hanlɪn sɔ mɔ ɔ 'fɔ bɛ elɛɛ nɪn anun ala, asutue'n kɔ gua asɪ. Zozi nyɔlɛ sɔ'n kɔ sin bé nwɔn kpa. ⁵² Afi asinbɛnwɔn like'n mɔ Zozi falt kpaɔn'n yɔli'n, b'a ndi man yí bɔ. ɔ sanlɪn kɛ b'a nva man bé ajɔnlɪn b'a nza man sɔ.

*Zozi 'ba man Zenezal*Etɪ nwuluwafɔɛ'n-mɔ anwɔn sa.
(*Matie 14.34-36*)

⁵³ KE BE kpɛɪɪ asue'n mɔ BE juli ZenezalEtɪ mân nɪn anun'n, BE kɔ si asɪ, BE kɔ mɪnnda bÉ ɛɛɛ'n. ⁵⁴ Mɔ BE fi ɛɛɛ nɪn anun BE juli'n, ɛbɛɛ ala, menian'n-mɔ kɔ nwun KE Zozi ɔ. ⁵⁵ BE kɔ nwanndi BE kɔ hɔ lɪka kɔalaatin BE kɔ hɔ kɔ bɔ menian'n-mɔ kɔalaa amanntɛ. Lɪka biala mɔ BE kɔ tɪ KE Zozi wɔ'n, BE sɔa nwuluwafɔɛ'n-mɔ ɛbɛɛ sɔ BE bɛɛ yɪ. ⁵⁶ Lɪka biala m'ɔ kɔ hɔ'n, nanmue nun o, kulo baa asɔ o, kulo kpili asɔ o, BE fa nwuluwafɔɛ'n-mɔ BE sesie anɔan'n-mɔ anyunnun gua'n-mɔ asɔ. BE sɛɛ Zozi KE ɔ mán bÉ atɪn maan BE hán yɪ taladɛ nɪn anɔan nɪn ala. Sakpa, bÉ kɔalaa mɔ BE kɔ han yɪ'n, bÉ nɔwɔn sa.

7

Zozi nɔwɔn Falisifɔɛ'n-mɔ 'ba su akpɔɔwa

wɔ Zufɔ'n-mɔ amanmuo nɪn anwɔn
(*Matie 15.1-9*)

¹ ɛhɪ, Falisifɔɛ mmie-mɔ nɔwɔn mala nɪn asɔ mgbain mmie-mɔ fi Zoluzalɛmɔn BE walt yialɪ Zozi anwɔn ɛbɛɛ. ² BE nwunlin yɪ menian'n mmie-mɔ KE BE 'di like a, BE nɔwunzin man bÉ sa nɪn anun BE ndu man bÉ nɔwɔn efian KE bÉ mala'n kele'n. ³ Aft, Falisifɔɛ'n-mɔ nɔwɔn Zufɔ'n-mɔ kɔalaa, BE di bÉ nan-mɔ mala sɔ nɪn asɔ kpa. SE BE 'ba li like a, BE tɔ bÉ ahɔnɪn asɪ BE nɔwunzin bÉ sa nɪn anun kpa bɔkɔɔ. ⁴ ɛsɛ like mɔ BE kɔ to yɪ gua nun mɔ BE 'ba li'n, SE BE nɔwunzinlin man bÉ sa nɪn anun BE tuli man bÉ nɔwɔn efian an, BE nni man. BE le daba mala dɔwɔn mɔ BE di sɔ sɛɛ kpa KE kangɔ nɔwɔn bua ɔ nɔwɔn daanse'n-mɔ anun enwunzian. ⁵ ɛhɪ a, Falisifɔɛ'n-mɔ nɔwɔn mala nɪn asɔ mgbain'n-mɔ kɔ bisa Zozi KE: “Mala mɔ yÉ nan-mɔ a hyɪhyɛ a tɔ ɛbɛɛ'n,

nzuke ati yê wó menian'n-mo nni man su mo be le bé sa ntn anun efian'n be le didi'n?"

⁶ Mo Zozi tili bé kosuan so'n, yi nwan: "Apoo mma, emo anwun ejole'n mo Nyanmtan kpomanfoe Ezayi hanltn yi daba'n ti ananhole. Ezayi heleli yi ke:

Menian ehi-mo le bé nvan tuin mgban
yê be yi min aye o,

nan bé ahunltn'n nnon man min su.

⁷ Esue'n mo be su min'n ti mgban.

O sanltn ke kulo svanlan mala yê be kekele o,

nan nan Nyanmtan die ntn o."

⁸ Zozi nwan: "Emo nni man Nyanmtan mala die ntn asu nan kulo menian'n-mo die ntn asu yê emo di o."

⁹ Ese Zozi ko han biekun ko tu su. Yi nwan: "Emo a fa bé mala die'n b'a nunnun Nyanmtan die ntn abusu.

¹⁰ Ehi anwun, Moyizi hanltn ke: *Man wó nytn só wó st non wó nin.* Ese o hanltn yi biekun ke: *Svanlan m'o ko han ejole ete ko tia yi st non yi nin'n, svanlan so'n, o fata ke be kun yi.* ¹¹ Nan emo die, emo nwan se svanlan kun kan kele yi st non yi nin ke: 'Like mo n ne yi mo n go fa ngo buka emo'n, o ti kowban' (yi bu y'o le ke m'an fa m'an hye Nyanmtan), ¹² svanlan so'n, emo mman man yi attn o nyo man like fii kún mman man yi st non yi nin. ¹³ Emo yo so be nunnun Nyanmtan mala ntn abusu emo di bé die'n-mo asu. Ese boko emo yo ninnge don mmiekun-mo m'o nvata man o."

Like m'o gua svanlan anwun efian'n

(Matie 15.10-20)

¹⁴ Mo Zozi hanltn so yueli'n, o feleli meninsunman'n yi nwun biekun an, yi nwan: "Bé kwalaa be tie mo mtn kan'n be ti yi bu. ¹⁵ Like fii non man ebele m'o kan svanlan nvan, o man efian gua yi nwun o. Nan ejole ete

m'ɔ fi yí nɔvan kɔ fite'n yê ɔ man efian gua yí nwɔn ɔ. [¹⁶ M'ɔ sɪ fasie'n, ɔ fá síe kpa!"]

¹⁷ M'ɔ hanlɪn sɔ yuelɪ m'ɔ fi bagua nɪn anun ɔ fitelɪ ɔ hɔlɪ awulo'n, yí menian'n-mɔ kɔ bisa yí anyɪndala sɔ'n m'ɔ buli nɪn abɔ. ¹⁸ Eɪɪ a, Zozi kɔ bua bɛ kɛ: “Yí ti, emɔ kɔsɔ nzi man ngɛɛ ɔ? Emɔ ndɪ man yí bɔ kɛ like biala mɔ sɔvanlan kɔ li'n, ɔ ngɔala man yí nwɔn efian gua ɔ? ¹⁹ ɔ sanlɪn kɛ like mɔ sɔvanlan kɔ li'n, ɔ ngɔ man yí ahɔnlɪn nɪn anun. Nan ɔ kɔ yí kunnun yê ɔ je gua.” (ɔ nanndɪ ejɔɛ eɪɪ asɔ, Zozi kɔ hele bé kɛ like biala m'ɔ tɪ mɔ bɛ di'n, yí nwɔn tɪ.)

²⁰ Eɛɛ yí nwan: “Nan ejɔɛ eɛɛ m'ɔ fi sɔvanlan ahɔnlɪn nun kɔ fite'n yê ɔ gua yí nwɔn efian ɔ. ²¹ Aftɪ sɔvanlan ahɔnlɪn nɪn anun yê ajɔnlɪn eɛɛ'n kwalaa fi ɔ: satɪɪfɔɛ eɪɔɛ, awue, kodiawu, ²² ajaa eɪɔvan, anyɪnbɔɔ, ati anun eɛɛ eɪɔɛ, nnaka, basa-basa eɪɔɛ, nyunnunngunlan, dunmannzɛɪɛ, atubɛnwɔn, kɔastanzɛmɔn. ²³ Ninngɛ eɛɛ eɛɛ eɪɪ-mɔ kwalaa m'ɔ fi sɔvanlan nun fite'n, bé yê bɛ gua yí nwɔn efian ɔ.”

*Eɪɛfɔɛ balasua kɔn 'ba le Zozi di
(Matie 15.21-28)*

²⁴ Eɪɪ anzin, Zozi anɔvan y'ɔ le Silifeninsi mân nun. Lɪka m'ɔ juli'n mantan kulo kɔn. Kulo sɔ'n, bɛ fɛɛɛ yí Tii. ɔ ngulo man kɛ bɛ tɪ yí ngan. Yí ti, ɔ kɔ hɔ kɔ wɔɔ awulo kɔn anun. Nan kɔsɔ ɔ'a ngɔala man fɪa. ²⁵ Aftɪ anɪn balasua kɔn wɔ eɛɛɛ, wawɛ eɛɛ wɔ yí wa talua nɪn anun. ɔ kɔ tɪ Zozi angan. ɔ kɔ a kɔ tɔ Zozi ɔ kɔ tu kɔ tɔ yí ja nun. ²⁶ Balasua sɔ'n tɪ man Zufɔ. Bɛ wɔɔ yí Silifeninsi mân nun. ɔ tɪ *gɛɛɛkɪ. ɔ kɔ sɛɛɛ Zozi kɛ ɔ tú wawɛ eɛɛ'n m'ɔ wɔ yí wa talua nɪn anun'n.

²⁷ Mɔ bala'n hanlɪn sɔ'n, Zozi kɔ bua yí kɛ: “Nwɔnndɛ maan mmatɔnman'n-mɔ didi kɔalaaka. Aftɪ, ɔ nvata man

ke be ju mmatɔnman'n-mɔ alɛ'n be gua be man njɔa'n-mɔ di ɔ.”

²⁸ Zozi hanlɔn sɔ a, balasua'n nwan: “ɔ tɪ ananhɔle, yé Mɪn. Nan kɔsɔ mmatɔnman'n-mɔ alɛ nɪn abɔ mgbɔkpɔlɔka'n m'ɔ kɔ yɪyɪ kɔ gua tɔbɪlɪ nɪn abɔ'n yê njɔa'n-mɔ di ɔ.”

²⁹ Mɔ Zozi tɪlɪ yí mmua sɔ'n, yí nwan: “Wó nɔan ejɔle nɪn ati, sa kɔ, nan wawe ete'n fi wó wa nɪn anun ɔ'a tu.”

³⁰ Sakpa kɔsɔ, balasua'n fi ebɛle ɔ 'kɔ a ju a, yí wa'n la mgbɔ nɪn asɔ, wawe ete'n fi yí nun a tu.

Zozi 'ba man amunlefɔe anzɔtiliwa kɔn anwɔn sa

³¹ Eɪtɪ anzin, Zozi fi kulo'n mɔ be fɛle yí Tii nɪn afan ɔ kɔ sɪn Sidɔn kulo nɪn afan, ɔ kɔ sa kɔ a Galile asue nɪn anɔan. Mɔ ɔ 'sa ba'n, ɔ kpɛlɪ nun mân'n mɔ be fɛle yí Kulo Bulu nɪn anun. ³² Ebɛle, be kɔ fa amunlefɔe anzɔtiliwa kɔn be kɔ bɛle yí ke ɔ fá yí sa fúa yí nɔwɔn maan ɔ tí akpɔle.

³³ Eɪtɪ a, Zozi kɔ fa wuluwafɔe'n bagua nɪn anun ebɛle, ɔ nɔn yí kɔ hɔ ahanmtan. Be juli elɔ a, ɔ kɔ fa yí sa mɛsɪka'n kɔ wula amunlefɔe nɪn anzɔ'n-mɔ anun kɔ yɪ. Eɛe ɔ kɔ fa yí nɔan ngesɛle'n bie kɔ han amunlefɔe'n tofeleman'n. ³⁴ M'ɔ yɔlɪ eɪtɪ kɔvalaa yuelɪ'n, ɔ kɔ tɔ yí ti anwunno ɔ kɔ gua enwɔnmɪtan ast. Yí nwan: “Efatal!” Yí bɔ y'ɔ le ke tike!

³⁵ Ebɛle ala, yí nzɔ'n-mɔ kɔ tike tike, yí tofeleman'n kɔ nyannɪ, ɔ kɔ jɔjɔ yuein-yuein. ³⁶ Mɔ Zozi yɔlɪ asinbɛnɔwɔn like sɔ'n yuelɪ'n, ɔ kɔ totua bé ke nán be kan ejɔle sɔ'n be kele sɔanlan fíí. ɔ 'totua bé a, anɪn be le kan be kɔ. ³⁷ Ejɔle'n sinlin menian'n-mɔ anwɔn kpa. Bé nwan: “Like biala m'ɔ kɔ yɔ'n, ɔ yɔ yí kanlanman

kpa! ɔ man bé mɔ bé nzɔ a ti'n tɪ ɛjɔlɛ! Bé mɔ b'a tɔ amunle'n, ɔ man bɛ jɔjɔ!”

8

Zozi 'ba man menian akpɪ nnan alɛ di
(Matie 15.32-39)

¹ Mɛlɛ sɔ'n, menian dɔʊn yialɪ Zozi anwɔn ɛbɛlɛ biekun. Kɛmɔ bɛ nnyan man like fɪ́ bɛ nni man'n, Zozi fɛlɛlɪ yí menian'n-mɔ a, yí nwan: ² “Menian ɛht-mɔ anwɔn yɔ mɪ́n koun. ɔ sanlɪn kɛ bɛ nɔn mɪ́n wɔ ɛwa yí ctan nsan aht, bɛ nnyan man like fɪ́ bɛ nni man. ³ Sɛ mɪ́n man bé atɪn kɛ bɛ fá bé kunnun bɛ sá bɛ hó a, bɛ 'ba gɔlɔ atunnun. Afɪ́ bé nun mmie-mɔ fi mva.”

⁴ Mɔ Zozi hanlɪn sɔ'n, yí menian'n-mɔ kɔ bisa yí kɛ: “Ebo ɛht anun ɛwa, yɛ 'yɔ sɛ nán y'a nyan like y'a man menian nwala ɛht-mɔ a li?”

⁵ Zozi kɔ bisa bé kɛ: “ɛmɔ le kpaʊn nyɛ?”

Bé nwan: “Yɛ le kpaʊn nsɔ.”

⁶ ɛht a, ɔ kɔ man meninsɔnman'n kɔ tɛtanlan asɪ. ɔ kɔ fa kpaʊn nsɔ'n, ɔ kɔ la Nyanmtɪn asɪ. ɔ kɔ bubu nun kɔ man yí menian'n-mɔ kɛ bɛ hyé bɛ mán meninsɔnman'n. Zozi menian'n-mɔ kɔ hye kɔ man bé. ⁷ ɛsɛ anɪn bɛ le ejue nganngan mmiekun-mɔ. Zozi kɔ yeyila sɔ ɔ kɔ han kɔ hele yí menian'n-mɔ kɛ bɛ hyé bɛ búka sɔ. ⁸ Bɛ kɔ li dede bé kɔ kɔ yi. Zozi menian'n-mɔ kɔ sɪsa m'ɔ halɪ'n. ɔ kɔ yi ece mma nsɔ. ⁹ Bé mɔ bɛ lili like'n, bɛ tɪ kɔ yɔ akpɪ nnan. Mɔ bɛ yuelɪ like'n di'n, Zozi kɔ man bé atɪn maan bɛ kɔ hó. ¹⁰ ɛbɛlɛ ala, ɔ nɔn yí menian'n-mɔ, bɛ kɔ fɔ ɛlɛɛ nɪn anun bɛ kɔ hó mân'n mɔ bɛ fɛlɛ yí Dalɪmannunta nɪn anun.

Falisifɔɛ'n-mɔ 'ba bisa Zozi kɛ

o yó asinbenwun like kun maan be nían.

(Matie 16.1-4)

¹¹ Ehi, *Falisifue'n-mo ko a ko ju ebele. Be nun Zozi ko su akpuluwa. Kemoo be kulo ke be so yi be nian'n, be kpunnde ke o yo asinbenwun like kun m'oo kele ke yi tunmin'n fi Nyanntan elo sakpa. ¹² Zozi ko gua enwunntan asi, yi nwan: "Nzuke ati ye ajulisu menian'n-mo kpunnde asinbenwun ninnge o? Mutn kan yi ananhole mtn kele emoo ke be ngo yo man asinbenwun like fi be ngo hele man ajulisu menian'n-mo." ¹³ O hanltn so yueli a, o ko yaci be ebele. O ko fu elee ntn anun, o nun yi menian'n-mo, be ko sa be ko kpe asue'n be ko ho yi nzin elo.

Falisifue'n-mo nun belemgbin Elodti fali ayile'n

(Matie 16.5-12)

¹⁴ Mo be 'kpe asue'n, Zozi menian'n-mo alua ko fi kpaun mo be 'fa be sa be nwun'n. Kpaun baa kunmgba ye antn be le yi be nwun ebele elee ntn anun o. ¹⁵ Zozi ko tu be fuo ke: "Emoo nian be nwun kpa wo Falisifue'n-mo nun Elodti fali ayile ntn anwun."

¹⁶ Zozi hanltn so a, yi menian'n-mo ko han yi be afian elo ke kpaun'n mo b'a nva man'n, yi ti ye o man o le kan so o. ¹⁷ Zozi ko ti, o ko bisa be ke: "Nzuke ati ye emoo le kan ke: 'Antn kpaun'n mo y'a nva man ntn ati o?' Yi ti, emoo nzi man fasie be ndi man ejole bu o? Emoo ajunltn nza man emoo o? ¹⁸ Anytan'n mo emoo le yi'n, emoo nnwun man asi o? Anzue'n mo emoo le yi'n, emoo ndi man ejole o? Emoo ati kaci, ¹⁹ mele mo m mubuli kpaun nnun ntn anun m manltn menian akpu nnun'n, emoo stsalt yi bu ece mma nye?"

Be ko bua yi ke: "Ye stsalt ece mma bulu nun nnyuan."

²⁰ Zozi nwan: “Nán mELE mO m mubuli kpaɔn nsɔ nɔn anun m manlɔn menian akpɔ nnan'n, emO sɔsɔlt yí bu ece mma nyE?”

BÉ nwan: “YE sɔsɔlt ece mma nsɔ.”

²¹ Zozi kO bisa bÉ kE: “Yí ti, ejɔlE'n mO m'an han'n, emO ndɔ man yí bu biekun o?”

Zozi 'ba tike anyɔnsinlinwafɔE kɔn anyɔn'n

²² Zozi nɔn yí menian'n-mO, bÉ nɔan y'ɔ le Betsayida. BE juli ebELE a, menian'n-mO kO fa anyɔnsinlinwafɔE kɔn bE kO bELE Zozi. BE kO sELE yí kE o fá yí sa hán wuluwafɔE'n maan yí nyɔn'n tike. ²³ Zozi kO sO anyɔnsinlinwafɔE nɔn asa o nɔn yí kO hO kulo'n tiba. O kO fa yí nɔan ngESELE kO ta wuluwafɔE nɔn anyɔn nɔn asɔ. O kO fa yí sa kO fua wuluwafɔE nɔn anyɔn'n o kO bisa yí kE: “Asɔ E nwun like o?”

²⁴ AnyɔnsinlinwafɔE'n kO tike yí nyɔn'n, yí nwan: “Mɔn nwun menian'n-mO, nan kɔsɔ bE tɔtɔ kE mmaka mO bE le nanndɔ o.”

²⁵ Zozi kO fa yí sa kO fua wuluwafɔE nɔn anyɔn'n biekun. MO Zozi yɔlɔ yí sa'n, wuluwafɔE'n kO nɔan yí nyunnun fɔ́ɔn. Yí nwɔn kO sa o kO nwun asɔ kpa bɔkɔɔ.

²⁶ Eɔ a, Zozi kO han kO hele yí kE: “KO awulo, kɔsɔ n'E wɔlɔ kulo nɔn anun.”

Pɔlɔ 'ba han kE Zozi yÊ o tɔ Kilisi nɔn o

(Matie 16.13-20, Luku 9.18-21)

²⁷ Eɔ anzin, Zozi nɔn yí menian'n-mO fi Betsayida bE kO hO kulo'n-mO mO bE mantan mantan Filipɔ kulo'n mO bE fELE yí Sezale anwɔn ebELE'n-mO asɔ. ²⁸ MO bE 'kO'n, Zozi kO bisa bÉ kE: “Menian'n-mO, bÉ nwan nwan sɔanlan dɔE y'ɔ le mɔn?”

BE kO bua yí kE: “Mmie-mO nwan Zɔan Batisi y'ɔ le wó, mmie-mO kɔsɔ nwan Eli y'ɔ le wó, mmiekun-mO

kusu nwan Nyanmtan mgbomanfube'n-mo nunhan kun y'ɔ le wó.”

²⁹ Ehi a, Zozi ko bisa bé ke: “Nan emo kusu lili, emo bu ke nwan y'ɔ le mín?”

Pielu nwan: “*Kilisi'n y'ɔ le wó, Izalaye Ngbandefube'n.”

³⁰ Mo Pielu hanlin so'n, Zozi ko totua bé kpa ke nan be kan ejole so'n be kele sɔnlan fíí.

Zozi 'ba han yí ewue'n nɔn yí etinngɛ nɔn anwɔn ejole (Matie 16.21-28, Luku 9.22-27)

³¹ Ehi anzin, Zozi ko han ko hele yí menian'n-mo ke: “ɔ di ke mân Baa'n nwun amannɔnhunlun kpa. Izalaye mân nɔn asu mgbain'n-mo nɔn Nyanmtan tɛɛyɔfube mgbain'n-mo nɔn mala nɔn asu mgbain'n-mo 'ba yɔ yí tu. Be 'ba hun yí. Be kun yí a, yí ctan nsan nɔn asu, ɔ 'tinngɛ.” ³² Zozi ko han yí ewue so nɔn anwɔn ejole yuein ko hele yí menian'n-mo. Ehi, Pielu ko fele Zozi ahanmtan ɔ ko tu yí nyunnun. ³³ Zozi ko bilu yí nyɔn ɔ ko nɔn yí menian bu nga'n-mo. ɔ ko tu Pielu anyunnun. Yí nwan: “Satan, fi mín nwɔn ewa ko mba. Wó ajɔnlɔn'n tɔ man Nyanmtan ajɔnlɔn, nan kulo menian ajɔnlɔn yê e le yí ɔ.”

³⁴ M'ɔ yɔli so'n, Zozi feleli meninsɔnman'n nɔn yí menian'n-mo a, yí nwan: “Sɔnlan m'ɔ kulo ke ɔ si mín sɔ'n, ɔ fá yí nwɔn yí tɛɛ, ɔ fá yí kulɔwa'n ɔ tú yí kɔmɔn sɔ, nán ɔ'a si mín sɔ. ³⁵ Sɔnlan biala m'ɔ kulo ke ɔ kpɔnnde yí ngvan'n, ɔ 'minlin yí ngvan so'n. Nan m'ɔ ko minlin yí ngvan'n wɔ Ejolekpa'n nɔn mín dunman nun'n, sɔnlan so'n, ɔ 'nyan ngvan. ³⁶ Se sɔnlan kun nyan eyuadi nɔn anun ninngɛ'n kɔalaa nán ɔ minlin yí ngvan nɔn an, anɔn nzuke nvasube diɛ yê ɔ 'nyan yí sɔ

o? ³⁷ Nzu like dte bɔbɔ yê kulo sɔanlan kɔala ke o fa kaci yí ngɔan nɔn o? ³⁸ Ajulisɔ etefɔe menian ehi-mɔ mɔ be nzulo man Nyanmtan'n, bé afian, wó mɔ e kɔ sa mín nɔn mín ejɔle nɔn anwɔn nyian'n, *Mân Baa'n kɔsɔ, mɛle m'ɔ nɔn yí nyanmtansɔ anwɔntɛ mmɔfɔe'n-mɔ 'ba sa be ba Nyanmtan anunminnyanmɔn nɔn anun'n, wó nwɔn 'ba yɔ yí nyian.”

9

¹ M'ɔ hanlɔn sɔ yueli'n, ese o kɔ han kɔ hele bé biekun ke: “Mɔn kan yí ananhɔle mɔn kele emɔ ke, emɔ mɔ b'a yia ewa'n, emɔ kɔalaa ngɔ yue man wu. Mmie-mɔ 'ba nwun ke Nyanmtan Kpili le di belemgbin tunmin sɔ.”

*Zozi anwɔn ekacie'n
(Matie 17.1-13, Luku 9.28-36)*

² Ehi anzin ctan nsian, Zozi kɔ fa pɛli nɔn Zɔakɔ nɔn Zɔan. O nɔn bé menian nsan nɔn ala be kɔ ti bé nwɔn bɔka kannganlaun kɔn asɔ. Ebele, Zozi kɔ kaci bé nyɔnsɔ. ³ Yí taladi'e'n kɔ yɔ fufue hyɛɛn hyɛɛn kpa. Yí hyɛɛn sɔ'n, aste ehi asɔ sɔanlan fí ngɔala man like fí kpɔ maan o yɔ fufue dede o ju yí o. ⁴ Zozi menian nsan'n 'ntan an, be kɔ nwun *Eli nɔn *Moyizɔ ke be nɔn Zozi le jɔjɔ.

⁵ Pɛli kɔ han kɔ hele Zozi ke: “*Labi, o ti kpa ke ye wɔ ewa. Ye 'bɔ *tantɔ nsan, wó dte kɔn, Moyizɔ dte kɔn yê Eli kɔsɔ dte kɔn.” ⁶ Esulo kɔ han bé, Pɛli nnwun man ejɔle m'ɔ kan o.

⁷ Be jijin ebele ala, bɔlé kɔn fi nyanmtansɔ kɔ a kɔ hala Eli nɔn Moyizɔ nɔn Zozi asɔ. Bɔlé nɔn anun, antɛ kɔn kɔ te. Antɛ sɔ'n nwan: “Sɔanlan ehi ti mín ehulo Baa, emɔ tíe yí!” ⁸ Zozi menian'n-mɔ tɔlɔ antɛ sɔ nɔn

ala, be ko tutu bé nyɩn, be ngo nwun sɔanlan fíí kún, Zozi angɔnmɩn cein yê ɔ nun bé wɔ ebele ɔ.

⁹ Nan mo be fi buka nɩn asu be 'ju'n, Zozi ko totua bé ke nán be kan ejɔle sɔ'n be kele sɔanlan fíí, dede ɔ jú ctan mo *Mân Baa'n fi ewue nun ɔ ko tinnge'n. ¹⁰ Be falɩ m'ɔ hanɩn heleɩ bé nɩn asu, nan kusɩ be le bisa bisa bé nwun bé afian elo ke: “ɔ fi ewue nun ɔ 'tinnge'n, yí bu y'ɔ le benin?”

¹¹ M'ɔ yɔɩ sɔ'n, be ko bisa Zozi ke: “Nzuke ati yê mala nɩn asu mgbain'n-mo nwan Eli yê ɔ 'di mɔa ba'n?”

¹² Zozi ko bua bé ke: “Eli 'di mɔa ba ɔ sesie ninnge'n-mo biekun. Nan ɔ yɔ se mo b'a hele yí ke, Mân Baa'n 'ba nwun amannɩnhunlun kpa, ese be 'kpo yí'n? ¹³ Afi, mɩn kan mɩn kele emo ke Eli a a dada angɔnmɩn. Nan menian'n-mo heleɩ yí yale ke bé kunnun kulo. Ke ehele ejɔle'n hanɩn yí nwun ejɔle nɩn anɩn.”

Zozi 'ba man sɔanlan kɔn m'ɔ kpe nɩn anwɔn sa (Matie 17.14-21, Luku 9.37-43a)

¹⁴ Zozi nun pɩɩɩ nun Zɔan nun Zɔakti fi buka nɩn asu be ko ju. Mo be walɩ dede mo be ka kaan be ju Zozi menian eɩɩɩn-mo anwɔn ebele'n, be ko nwun meninsɔnman bé nwun ebele. Mala nɩn asu mgbain'n-mo wɔ bé nun. Be ko fa akpɩɩwa esue be ko tɔa Zozi menian'n-mo. ¹⁵ Zozi ko li meninsɔnman'n nvu nun. Ke be nwunlin yí nɩn ala, be ko tutu enwanndie be ko ho yí atɩn ekpa.

¹⁶ Zozi ko bisa yí menian'n-mo ke: “Nzu anwɔn yê emo nun bé le su akpɩɩwa'n?”

¹⁷ M'ɔ bisalɩ bé kosuan sɔ'n, meninsɔnman nɩn anun sɔanlan kɔn ko bua Zozi ke: “Yé Mɩn, m'an fa mɩn wa belenzua'n m'an bele wó. ɔ sanɩn ke wawe ete wɔ yí nun. ɔ man ɔ ngɔala man juɔ. ¹⁸ Lɩka biala mo wawe'n

kɔ tɔ yí sʊ'n, ɔ fin yí asɪ. ɔ man ɔ cuin nɔɔsɛɛ, ɔ kʊan yí je'n, ɔ san yí ketee. M'an sɛɛ wɔ́ menian'n-mɔ kɛ bɛ tʊ wawɛ ɛtɛ sɔ'n. Nan b'a mantan yí dede b'a ngʊala man yí tu.”

¹⁹ Zozi kɔ han kɔ hele bɛ kɛ: “ɛmɔ menian ɛhɪ-mɔ, ɛmɔ le man dedi. Mɪn nʊn ɛmɔ yɛ tánlan dede ɔ hɔ́ jʊ mɛɛ benin? N zú ɛmɔ dede ɔ jʊ tɛmʊn benin? Bɛ fá batʊnman'n bɛ bɛɛ mɪn.”

²⁰ Bɛ kɔ fa batʊnman'n bɛ kɔ bɛɛ Zozi. Kɛmɔ batʊnman'n nwunlin yí nɪn ala, wawɛ ɛtɛ'n m'ɔ wɔ́ yí nun'n kɔ wʊsʊ yí sɛɛ kpa. Batʊnman'n kɔ tɔ asɪ ɔ kɔ kunndo, yí nʊan nɔɔsɛɛ fʊkʊsʊ.

²¹ Zozi kɔ bisa batʊnman nɪn asɪ'n kɛ: “ɔ mantanlɪn yí ɛyɔɛ'n yí cɪan nyɛ ahɪ?”

Yí sɪ nwan: “ɔ bɔɪ yí bʊ yí mmatʊnman nun. ²² Cɪan bie a, wawɛ'n man ɔ tɔ sɪn nun. Bie kʊsʊ a, ɔ tʊ yí asue nun kɛ ɔ 'kun yí. Nan sɛ ɛ kʊala yɛ bʊka a, anɪn nwun yɛ nʊʊn anwunnvoe nán bʊka yɛ.”

²³ Zozi kɔ se yí kɛ: “ɛ lɛ kan kele mɪn kɛ: ‘sɛ ɛ kʊala a! Nwun yí kɛ sʊanlan biala m'ɔ de Nyanmɪtan di'n, ɔ kʊala like biala yɔ.”

²⁴ ɛbɛɛ ala, batʊnman nɪn asɪ'n kɔ tɪan nun, yí nwan: “Mɪn de mɪn di, kʊsʊ bʊka mɪn nán mɪn dedi'n tɪ kaan sʊa!”

²⁵ Meninsʊnman'n kɔ nwanndi kɔ hɔ́ Zozi nʊn batʊnman nɪn anwɔn ɛɪɔ. Mɔ Zozi nwunlin yí sɔ'n, ɔ kɔ jʊjɔ aminle sʊ ɔ kɔ hele wawɛ ɛtɛ'n, yí nwan: “Wawɛ ɛtɛ, wɔ́ mɔ a munndun batʊnman ɛhɪ anʊan'n ɛsɛ a ti yí nzʊ'n, mɪn kan mɪn kele wɔ́ kɛ ɛ fi yí nun tʊ, ɛsɛ n'ɛ wʊlʊ yí nun kún lé!”

²⁶ Wawɛ ɛtɛ'n kɔ wʊsʊ batʊnman'n sɛɛ kpa. ɔ kɔ tɛtɪan ɔ fi yí nun kɔ tu. Batʊnman'n tɪ kɛ ɔ'a wu. ɔ man bɛ dɔʊn mɔ anɪn bɛ wɔ́ ɛbɛɛ'n nwan: “Batʊnman

nɪn a wu! Batɔnman nɪn a wu!” ²⁷ Mɔ be 'kɪkan ɛhɪ'n, Zozi kɔ sɔ batɔnman nɪn asa ɔ kɔ jasɔ yɪ kɔ jinlan.

²⁸ Mɔ Zozi hɔlt awulo m'ɔ halt yɪ nɔn yɪ menian'n-mɔ angɔnmɪn'n, yɪ menian'n-mɔ kɔ bisa yɪ kɛ: “Nzuke ati yê y'a ngɔala man wawɛ sɔ'n tu'n?”

²⁹ Zozi kɔ bua bé kɛ: “Wawɛ ɛtɛ sɔa, Nyanmɪtan ɛsɛlɛ yê be fa be tu yɪ ɔ.”

Zozi 'ba bɔ yɪ ewue'n nɔn yɪ etinngɛ nɪn asɔ biekun (Matie 17.22-23, Luku 9.43b-45)

³⁰ Zozi nɔn yɪ menian'n-mɔ fi ɛbɛlɛ be kɔ hɔ. Be 'kɔ'n, be kɔ kpɛ nun Galile mân nɪn anun. Aft Zozi ngulo man kɛ sɔanlan fɪɪ nwun lɪka m'ɔ wɔ'n. ³¹ ɔ kɔ hehele yɪ menian'n-mɔ ninngɛ, ɛsɛ ɔ kɔ han kɔ hele bé kɛ: “Be 'ba hyɪ *Mân Baa'n be man menian'n-mɔ kun yɪ. Nan sɛ ɔ wu a, yɪ ctan nsan nɪn asɔ, ɔ 'tinngɛ.” ³² Yɪ menian'n-mɔ ngɔ tɪ man ɛjɔlɛ sɔ'n m'ɔ hanlɪn nɪn abɔ. Kusɔ aft be sulo be ngɔ bisa man yɪ kosuan.

Sɔanlan m'ɔ tɪ kpili tala bé kwalaa'n (Matie 18.1-5, Luku 9.46-48)

³³ Mɔ Zozi nɔn yɪ menian'n-mɔ juli Kapɛɛnawɔmɔn mɔ be wɔlɔlt awulo'n, ɔ kɔ bisa bé kɛ: “Nzu anwɔn akpɔlɔwa yê ɛmɔ suli yɪ atɪn nɪn anun'n?” ³⁴ M'ɔ bisalt bé kosuan sɔ'n, be ngɔ buke bé nɔan. Aft mɔ be 'ba'n, akpɔlɔwa kɔn tɔlt bé afian. Akpɔlɔwa sɔ nɪn anwɔn, anɪn be lɛ kpɔnndɛ sɔanlan m'ɔ tɪ kpili tala bé kwalaa'n.

³⁵ ɛhɪ a, Zozi kɔ tanlan asɔ. ɔ kɔ fɛlɛ yɪ menian bulu nɔn nnyuan'n ɔ kɔ han kɔ hele bé kɛ: “Sɛ sɔanlan kɔn kulo kɛ ɔ di ɛmɔ asɔ kpain an, anɪn ɔ káci ɛmɔ anun batɔnman nán ɔ sú ɛmɔ kwalaa'n.”

³⁶ Mɔ Zozi hanlɪn sɔ yuelɪ'n, ɔ kɔ fa batɔnman kaan kɔn kɔ a bé afian ɛbɛlɛ. ɔ kɔ fa yɪ kɔ bɔ yɪ nwɔn. Yɪ

nwan: ³⁷ “Svanlan biala mɔ́ mǐn dunman nun, ɔ́ kɔ́ sɔ́ mmatɔ́nman ehi-mɔ́ bie anun'n, anɔ́n mǐn muonun yế ɔ́'a sɔ́ mǐn nun ɔ́. Yế svanlan m'ɔ́ kɔ́ sɔ́ mǐn nun'n, nán mǐn ngɔ́nmɔ́n yế ɔ́'a sɔ́ mɔ́n nun ɔ́. Nan anɔ́n ɔ́'a sɔ́ svanlan'n mɔ́ ɔ́'a svan mǐn nɔ́n anun bie.”

*M'ɔ́ mgbɔ́ man yé'n, anɔ́n ɔ́ kulo yé
(Luku 9.49-50)*

³⁸ Mɔ́ Zozi hanɔ́n sɔ́ yueli'n, Zvan kɔ́ fa kɔ́ tu yí nyunnun ke: “Kpain, y'a nwun svanlan kɔ́n, ɔ́ nnɔ́n man yé nun bie. ɔ́ fa wó dunman'n ɔ́ tu wawe eɛe'n-mɔ́. Yí ti, y'a totua yí.”

³⁹ Mɔ́ Zvan anɔ́n tɔ́li'n, Zozi nwan: “Nán be totua yí. ɔ́ sanɔ́n ke svanlan fíí ngɔ́ala man ke ɔ́ fa mǐn dunman'n ɔ́ yɔ́ asinbenwɔ́n ninngɛ, nán aft ɔ́'a han ejɔ́le eɛe ɔ́'a tia mǐn. ⁴⁰ Aft svanlan m'ɔ́ mgbɔ́ man yé'n, anɔ́n ɔ́ kulo yé. ⁴¹ Mɔ́n kan yí ananhɔ́le mɔ́n kele emɔ́ ke svanlan biala mɔ́ mǐn dunman nun, ɔ́ kɔ́ man emɔ́ nzue nganlannzan kɔ́n kɔ́ nɔ́n'n, ɔ́ 'nyan yí nwɔ́n ahatua.

*Bé mɔ́ be tɔ́nnɔ́n Zozi menian'n-mɔ́ nun aja nun'n
(Matie 18.6-9, Luku 17.1-2)*

⁴² “Mmatɔ́nman nganngan ehi-mɔ́ mɔ́ be de mǐn be di'n, svanlan m'ɔ́ kɔ́ tɔ́nnɔ́n bé nun kɔ́n aja nun maan ɔ́ kɔ́ tɔ́ eɛe nɔ́n anun'n, ɔ́ ti kpa ke be fa ebɔ́e kpili kɔ́n be tu yí kɔ́mɔ́n be tu yí jenvie nɔ́n anun. ⁴³ Se wó sa yế ɔ́ le jɔ́t wó maan e tɔ́ eɛe nɔ́n anun an, anɔ́n kpe tu. Se ɔ́ ka wó sa kɔ́n nán e nyan ngɔ́an an, ɔ́ ti kpa tala ke e le wó sa nnyuan'n e kɔ́ hɔ́ sɔ́n'n m'ɔ́ nnun man lé nɔ́n anun'n. [⁴⁴ Eɔ́ ngakɔ́ba'n-mɔ́ mɔ́ be di svanlan'n, be nwu man lé, eɛe sɔ́n'n kɔ́sɔ́ nnun man lé.] ⁴⁵ Se wó ja yế ɔ́ le jɔ́t wó maan e tɔ́ eɛe nɔ́n anun an, anɔ́n kpe tu. Se ɔ́ ka wó ja kɔ́n nán e nyan ngɔ́an an, ɔ́ ti kpa tala ke e kɔ́

fa wó ja nnyuan'n ε kó hó sîn'n m'ó nnun man lé n̄n anun'n. [⁴⁶ Ελω ngakúba'n-mó mó bé di s̄vanlan'n, bé n̄wu man lé, εσε sîn'n k̄s̄s̄ nnun man lé.] ⁴⁷ Σε wó nȳn yê ɔ le j̄j̄t̄ wó maan ε t̄ɔ ετε n̄n anun an, an̄n tu t̄v̄. Σε ɔ ka wó nȳn k̄v̄n nán ε nyan Nyanmt̄an Belemgb̄in Mân n̄n anun ελω nḡvan n̄n an, ɔ t̄i kpa tala ke ε kó fa wó nȳn nnyuan'n ε kó hó sîn'n m'ó nnun man lé n̄n anun'n. ⁴⁸ Ελω ngakúba'n-mó mó bé di s̄vanlan'n, bé n̄wu man lé, εσε sîn'n k̄s̄s̄ nnun man lé. ⁴⁹ Afi ke bé wula ninng'e'n-mó nj̄n nán b'a n̄z̄εct̄ man'n, bé 'fa sîn'n k̄s̄s̄ bé t̄i s̄vanlan biala anw̄n. ⁵⁰ Nj̄n'n t̄i like kpa. Nan se ɔ ȳɔ talé a, an̄n bé 'ȳɔ se nán ɔ a ȳɔ f̄ε biekun? Emó mán nj̄n tánlan emó anun, εσε emó n̄n εh̄n̄l̄n-mó tánlan anz̄v̄nun̄ɔ nun.”

10

Eyila n̄n anw̄n εj̄ɔl̄e'n
(*Matie 19.1-12, Luku 16.18*)

¹ Εh̄t̄, Zozi n̄v̄n ȳí menian'n-mó, bé fi Kap̄εnaw̄m̄v̄n kulo n̄n as̄v̄ εβελε βέ n̄van y'ɔ le Zude mân n̄n anun, asue Zulud̄n n̄n anzin ελω. Mó bé juli εβελε'n, menins̄v̄nman'n kó a kó yia bé n̄w̄v̄n biekun. Ke Zozi ȳɔ ȳí titi'n, ɔ kó hehele βέ Nyanmt̄an An̄van εj̄ɔl̄e'n.

² An̄n Falisif̄v̄ε mmie-mó w̄ɔ εβελε. Kemó bé kulo ke bé s̄ɔ Zozi bé n̄tan'n, bé kó bisa ȳí ke: “Kpain, as̄v̄ yé mala'n man at̄n ke belenzua k̄v̄n ȳíla ȳí ȳt̄ ɔ?”

³ Mó bé bisalt̄ kosuan s̄ɔ'n, Zozi k̄s̄s̄ kó bisa βέ ke: “Mala benin yê *Moyiz̄t̄ falt̄ manl̄n emó ɔ?”

⁴ Bé kó bua Zozi ke: “Moyiz̄t̄ a man at̄n ke belenzua'n h̄lé eyila kalata mán ȳí ȳt̄ nán ɔ ȳíla ȳí.”

⁵ Εh̄t̄ a, Zozi kó han kó hele βέ ke: “Emó ati anun ετε n̄n ati yê Moyiz̄t̄ falt̄ mala s̄ɔ'n manl̄n emó ɔ. ⁶ Nan

mɔ Nyanmtan bɔlt mân'n, kɛ ɛhɛɛ ɛjɔɛ'n kan'n: ɔ bɔlt belenzua nɔn balasua. ⁷ ɛht ati, belenzua'n fi yí sɩ nɔn yí nin abɔ anwɔn 'ba jasɔ. ɔ 'fa yí nwɔn bɔ yí yɩ, ⁸ nán bɛ munnyuan'n bɛ yɔ sɔanlan munmuan kɔn. ɛmɔ nwún yí kɛ bɛ tɩ man menian nnyuan, nan bɛ tɩ sɔanlan kɔn. ⁹ Yí sɔ ati, like mɔ Nyanmtan kɔ han kɔ bɔ nun'n, sɔanlan n'ɔ tɩ nun."

¹⁰ Mɔ bɛ fi ɛbɛɛ bɛ hɔlt awulo'n, Zozi menian'n-mɔ kɔ bisa yí kosuan ɛjɔɛ sɔ nɩn anwɔn. ¹¹ Zozi kɔ han kɔ hele bɛ kɛ: "Sɛ sɔanlan kɔn yɩla yí yɩ nán ɔ kɔ ja balasua fufɔɛ a, anɩn ɔ'a tɔn ajaa wɔ daba nɩn anwɔn. ¹² Sɛ balasua kɔn kɔsɔ yɩla yí hun nán ɔ kɔ ja belenzua fufɔɛ a, anɩn ɔ'a tɔn ajaa."

*Zozi nɔn mmatɔnman nganngan'n-mɔ
(Matie 19.13-15, Luku 18.15-17)*

¹³ Mɔ Zozi hanlɩn sɔ yuelɩ'n, menian mmie-mɔ falɩ mmatɔnman bɛɛɛɩ yí kɛ ɔ yéyɩla bɛ sɔ. Nan mɔ bɛ 'fa bɛ bɛ bɛɛ Zozi'n, yí menian'n-mɔ kɔ totua bɛ atɩn. ¹⁴ Mɔ Zozi nwunlin bɛ nyɔɩɛ sɔ'n, ɔ kɔ fɛ ɛya. ɔ kɔ han kɔ hele bɛ kɛ: "ɛmɔ yáci mmatɔnman'n-mɔ maan bɛ bála mɩn nwɔn, nan nán bɛ totua bɛ atɩn. ɔ sanlɩn kɛ Nyanmtan Belemgbin Mân'n, ɔ tɩ bɛ mɔ bɛ tɩ kɛ mmatɔnman ɛht-mɔ'n dɩɛ. ¹⁵ Mɩn kan yí ananhɔɛ mɩn keɛ ɛmɔ kɛ, sɔanlan mɔ ɔ'a nɔɔ man Nyanmtan Belemgbin Mân nɩn anɩn kɛ batɔnman sɔ nun'n, sɔanlan sɔ'n ngɔ man Nyanmtan lɩka ɛɩɩ lɛ." ¹⁶ M'ɔ yɔɩ sɔ'n, Zozi kɔ sɔ mmatɔnman'n-mɔ kɔ mantan yí nwɔn. ɔ kɔ fa yí sa'n kɔ fofua bɛ sɔ ɔ kɔ yeyɩla bɛ.

*Esikafɔɛ kɔn anwɔn ɛjɔɛ'n
(Matie 19.16-30, Luku 18.18-30)*

17 Mɔ Zozi yɔlt sɔ yuelɩ mɔ ɔ 'ba tu yí bɔ'n, sɔanlan kɔn tutuli ɛnwandɩe ɔ walt kutɔlt yí nyunnun ɛbɛɛ. Yí nwan: “Ngehelefɩe kpa, nzuke yê n yó nán m'an nyan ngɔan m'ɔ le man ayuelɩe nɩn ɔ?”

18 M'ɔ bisalt kosuan sɔ'n, Zozi kɔ bua yí kɛ: “Nzuke ati yê ɛ fɛɛ mɩn ngehelefɩe kpa ɔ? Sɔanlan fíí tɩ man kpa sannan Nyanmtan Kpili angɔnmɩn cein. 19 ɛ sɩ mala'n-mɔ: N'ɛ di awue, n'ɛ tɔn ajaa, n'ɛ wua like, n'ɛ di ato adanzɩe, n'ɛ di ndunlunmun, man wó nyɩn só wó sɩ nɔn wó nin.”

20 Bian'n bualt yí kɛ: “ɛhɩ kɔalaa m mantanɩn sɔ elie mɩn mmatɔnman nun angɔnmɩn. N vɔnndɔnɩn man bie fíí.”

21 Zozi kɔ nɩan bian'n ɔ kɔ li yí nɔwɔn fɛ. Yí nwan: “ɔ a ha wó like kɔn. Kɔ nán tɔnɩn wó nɔwɔn ninngɛ'n-mɔ kɔalaaɩn, nán fa yí esika'n man ehianfɩe'n-mɔ. ɛ 'ba nyan wó nɔwɔn Nyanmtan Belemgbin Mân nɩn anun. ɛ yɔ sɔ yue a, bala, nán afɩ si mɩn sɩ.”

22 Mɔ bian'n tɩlt ɛjɔɛ sɔ'n, yí ti anun kɔ sɛɛɩ yí kpa. ɔ kɔ li yalɛ kɔ hɔ, afɩ ɔ tɩ esikafɩe kpili kpa.

23 Zozi kpɛɩt yí nyɩn ɔ nɩanɩn yí menian'n-mɔ mɔ b'a yia yí nɔwɔn ɛbɛɛ nɩn an, yí nwan: “Nyanmtan Belemgbin Mân nɩn anun ɛwɔɔɩe'n, ɔ yɔ sɩ man esikafɩe'n-mɔ!”

24 Mɔ Zozi hanɩn sɔ'n, ɛjɔɛ'n kɔ sin yí menian'n-mɔ anwɔn kpa. ɔ kɔ se bɛ biegun kɛ: “Mɩn mma-mɔ, Nyanmtan Belemgbin Mân nɩn anun ɛwɔɔɩe'n yɔ sɩ! 25 ɔ yɔ sɩ man naan'n mɔ bɛ fɛɛ yí sɔamo'n kɛ ɔ wɔɔɩ dɔɔɔwa bɔɛ nun. Nan ɔ yɔ sɩ kpa man esikafɩe kɔn kɛ ɔ wɔɔɩ Nyanmtan Belemgbin Mân nɩn anun.”

²⁶ Ɛjɔɓɓɛ sɔ'n mɔ Zozi hanlɩn'n sinlin yí menian'n-mɔ anwɔn kpa biekun. Bɛ kɔ bisa bisa bɛ nwɔn kɛ: “Sɛ ɔ tɩ sɔ a, anɩn nwan yê ɔ 'nyan yí ti ɔ?”

²⁷ Zozi nɩanlɩn bɛ dede a, yí nwan: “Ɛhɩ yɔ sɩ man kulo menian'n-mɔ, nan ɔ nyɔ sɩ mman man Nyanmɩtan. Nyanmɩtan dɩɛ, like fíí nza man yí yɔ.”

²⁸ Ɛhɩ a, Pɩɛɩɩ nwan: “Nwun yí kɛ y'a yaci yé ninngɛ'n-mɔ kɔalaa y'a si wó sɔ.”

²⁹ Mɔ Pɩɛɩɩ hanlɩn sɔ'n, Zozi kɔ bua yí kɛ: “Mɩɩn kan yí ananhɔɓɓɛ mɩn keɓɔ kɛ sɔanlan mɔ mɩn dunman nun ɔ nɔn Ɛjɔɓɓɛkpa'n dunman nun ɔ kɔ yaci yí awulo, yí nianman'n-mɔ, yí nin nɔn yí sɩ, yí mma, anaan yí asɩɛ'n-mɔ, ³⁰ ɔ 'nyan awulo, anianman, nian, sɩɛ, mma, asɩɛ, ɔ nɔn amannɩnhunlun mɛɛɛ Ɛhɩ anun, ɛsɛ mɛɛɛ'n m'ɔ ɩɛ ba nɩn anun, ɔ 'nyan ngɔvan m'ɔ le man ayuelɩɛ'n.

³¹ Alimɔba mma'n-mɔ dɔɔn 'ba li sian, yê sian mma'n-mɔ kɔsɔ dɔɔn 'ba li mɔba.”

Zozi 'ba bɔ yí ewue'n nɔn yí etinngɛ nɩn asɔ biekun (Matie 19.17-19, Luku 18.31-34)

³² Mɔ Zozi hanlɩn sɔ yuelɩn'n, ɔ nɔn yí menian'n-mɔ, bɛ kɔ fa Zoluzalɛmɔn atɩn'n. Zozi li bɛ nyunnun. Yí menian'n-mɔ akunnun tɩtɩ bɛ. Bɛ mɔ bɛ si bɛ sɔ'n kɔsɔ sulo. Zozi kɔ fɛɛɛ yí menian bulu nɔn nnyuan nɩn ahanmɩtan biekun. Ɛjɔɓɓɛ'n mɔ ɔ 'ba tɩ yí'n, ɔ kɔ han kɔ hele bɛ. ³³ Yí nwan “Ɛmɔ tíɛ, yɛ ɩɛ kɔ Zoluzalɛmɔn! Yɛ kɔ yɛ ju ɛɔ a, bɛ 'ba hyɩ Mân Baa'n bɛ man Nyanmɩtan tɛɛyɩfɔɛ'n-mɔ nɔn mala nɩn asɔ mgbain'n-mɔ. Yí ehuan ati, bɛ 'ba bu yí fɔɔ. Bɛ 'ba fa yí bɛ wula bɛ mɔ bɛ tɩ man Zufɔ'n-mɔ asa nun. ³⁴ Bɛ kɔsɔ bɛ 'ba gɔlɔ yí nwɔn, bɛ tɩtɩ yí nyunnun ngɛsɛɛɛ, bɛ fin yí mgbele nán bɛ kun yí. Sɛ bɛ kun yí yue a, yí cɩan nsan nɩn asɔ, ɔ fi ewue nun ɔ 'tinngɛ.”

Zvakt nvn Zvan 'ba bisa Zozi like kun
(Matie 20.20-28, Luku 22.25-27)

³⁵ Mɔ Zozi hanlɛn sɔ yuelɛ'n, Zebede amma Zvakt nvn Zvan kɔ kpunngɛ yɛ. Bɛ nwan: "Yɛ Mɛn, yɛ kulo kɛ like'n mɔ yɛ lɛ ba bisa wɔ'n, ɛ yɔ man yɛ".

³⁶ Zozi kɔ bisa bɛ kɛ: "Nzu like dɛɛ yɛ ɛmɔ kulo kɛ n yɔ m mán ɛmɔ ɔ?"

³⁷ Bɛ nwan: "Mɛɛ mɔ ɛ 'di wɔ belemgbin nɛn anunminnyanmɛn nɛn anun'n, man yɛ nunhan kun tánlan wɔ fama sv yɛ kun kɛsv tánlan wɔ bɛ sv."

³⁸ Bɛ hanlɛn sɔ a, Zozi nwan: "ɛmɔ nzi man like'n mɔ ɛmɔ lɛ bisa'n. Asv amannɛnhunlun kangɔ'n mɔ mɛn 'ba nvn nun'n, ɛmɔ kɔ hɔala nun nvn? Anaan amannɛnhunlun ɛsɔntan'n mɔ bɛ 'ba sɔntɛn mɛn'n, ɛmɔ kɔ hɔala bie sɔntɛn?"

³⁹ Bɛ nwan: "Yuo o, yɛ kɔala yɛ yɔ."

Zozi nwan: "ɔ tɛ ananhɔɛ kɛ kangɔ'n mɔ mɛn 'ba nvn nun'n, ɛmɔ 'ba nvn nun bie. ɛsɔntan'n mɔ bɛ 'ba sɔntɛn mɛn'n, bɛ 'ba sɔntɛn ɛmɔ bie. ⁴⁰ Nan kɛsv m'ɔ tɛ mɛn fama sv anaan mɛn bɛ sv ɛtanlán'n, yɛ dɛ nán mɛn yɛ mɛn man ɔ. ɔ tɛ bɛ mɔ Nyanmɛtan a sesie a man bɛ'n-mɔ dɛɛ."

⁴¹ Mɔ yɛ menian bulu'n tɛlɛ ɛjɔɛ'n mɔ Zvakt nvn Zvan hanlɛn'n, bɛ kɔ fɛ bɛ nwɛn ɛya. ⁴² ɛhɛ a, Zozi kɔ fɛɛ bɛ kɔalaatin ɔ kɔ han kɔ hele bɛ kɛ: "ɛmɔ sɛ kɛ mán nɛn anun mmelemgbin'n-mɔ kele bɛ menian'n-mɔ ahɔɔwa. Mgbain'n-mɔ sisi menian'n-mɔ. ⁴³ Nan ɛmɔ afian ɛwa dɛɛ, ɔ tɛ man sɔ. ɛmɔ afian, m'ɔ kulo kɛ ɔ kaci kpain'n, ɔ kaci ɛmɔ akɔa. ⁴⁴ Nunhan m'ɔ kulo kɛ ɔ di ɛmɔ anyunnun'n, ɔ yɔ ɛmɔ kanga. ⁴⁵ ɔ sanlɛn kɛ *Mán Baa'n muonun, ɔ'a mma man kɛ ɔ 'ba maan bɛ sv yɛ. Nan ɔ walɛ kɛ ɔ 'ba sv ɔ fa yɛ ngɔan'n ɔ de menian dɔɔn ati."

*Zozi 'ba tike Baatime anyɔn'n
(Matie 20.29-34, Luku 18.35-43)*

⁴⁶ Ehi anzin, Zozi nɔn yɔ menian'n-mɔ kɔ hɔ kɔ ju kulo'n mɔ bɛ fɛɛ yɔ Zoliko nɔn asɔ. Mɛɛ mɔ Zozi nɔn yɔ menian'n-mɔ nɔn meninsɔnman'n fi kulo nɔn anun bɛ 'fite'n, anɔn Time awa Baatime m'ɔ tɔ anyɔnsinlinwafɔɛ'n tɔ atɔn nɔn anɔan ɛbɛɛ. ɔ sɛsɛɛ esika. ⁴⁷ M'ɔ tɔlɔ kɛ bɛ nwan Zozi m'ɔ fi Nazalɛtɔ'n, ɔ kɔ tɔan nun kɛ: “Zozi, belemgbin *Davidi Awa, nwun mɔn nwɔn anwunnvoe!”

⁴⁸ Menian dɔɔn kpa kɔ totua yɔ kɛ ɔ mɔan yɔ nɔan nɔn asɔ. ɔ ngɔ tɛ bɛ sɔ. ɔ kɔ tɔan nun sɛɛ kpa biekun kɛ: “Zozi, belemgbin Davidi Awa, nwun mɔn nwɔn anwunnvoe!”

⁴⁹ Zozi kɔ jinlan. Yɔ nwan: “Bɛ fɛɛ yɔ bɛ mɔn ɔ bɔla.”

Bɛ kɔ fɛɛ anyɔnsinlinwafɔɛ'n, bɛ nwan: “Bɔ mɔndɔnɔn, jasɔ nɔn ɔ lɛ fɛɛ wɔ.”

⁵⁰ Ehi a, Baatime kɔ gua taladɛ'n m'ɔ fa fɔfɔ yɔ nwɔn nɔn ast. ɔ kɔ hulu kɔ kɔn ɔ kɔ a Zozi anwɔn ɛbɛɛ.

⁵¹ Zozi kɔ bisa yɔ kɛ: “Nzu like dɛ yɛ n yɔ m mɔn wɔ ɔ?”

Anyɔnsinlinwafɔɛ'n nwan: “*Labunin, man n nwɔn ast.”

⁵² M'ɔ hanɔn sɔ'n, Zozi nwan: “Kɔ, wɔ dedi nɔn a man wɔ nwɔn a sa.” ɛbɛɛ ala, ɔ kɔ nwun ast. ɔ kɔ si Zozi sɔ.

11

*Zozi 'ba hɔ Zoluzalɛmɔn kulo nɔn asɔ
(Matie 21.1-11, Luku 19.28-40, Zɔan 12.12-19)*

¹ Zozi nɔn yɔ menian'n-mɔ kɔ a kɔ ju Bɛtɔfaze nɔn Bɛtanin afian. Kulo sɔ'n-mɔ mantan mantan Zoluzalɛmɔn. Mɔ bɛ juli *Olivɔ bɔka nɔn anwɔn ɛbɛɛ'n, Zozi kɔ sɔan yɔ menian'n-mɔ anun nnyuan, yɔ nwan: ² “ɛmɔ hɔ kulo'n m'ɔ wɔ ɛmɔ anyunnun ɛɔ nɔn asɔ. Mɔ

εμο 'fite kulo ntn asυ εβελε ala'n, εμο 'ba nwun yί κε afunlunmun baa kυn mtnnda εβελε, sυanlan fίί fulu tanlanltn man sυ lé. εμο nyánnjt yί be béλε mίν. ³ Se sυanlan bie bisa εμο κε nzuke ati yê εμο le nyannjt yί a, εμο sé yί κε: 'Yé Mtn a mian yί nwυn, nan o ngo hye man, o 'ba fa sa ba.' ”

⁴ M'c hanltn sο yuel'n yê yί menian nnyuan'n hοlt o. Be 'kο a ju a, afunlunmun baa'n mtnnda anυan kυn anun, gua ntn asυ. Be kο nyannjt yί. ⁵ Bé mο be wο εβελε'n, bé mmie-mο kο bisa bé κε: “εμο le yο nzu? Nzu ati yê εμο le nyannjt afunlunmun baa'n?” ⁶ Be bualt bé κε Zozi hanltn helelt bé'n, yê menian sο'n-mο yacili bé maan be falu be hοlt o. ⁷ Be kο fa afunlunmun baa'n be kο bele Zozi, be kο fa bé taladiε'n-mο be kο gua naan ntn asυ. Zozi kο fu kο tanlanltn sυ. ⁸ Menian dουn kο stse bé εtanlan'n-mο attn ntn anun. Mmie-mο kusυ kο kptkpe aye male be kο stse yί attn ntn anun. ⁹ Bé mο be li Zozi anyunnun'n o nυn bé mο be li yί nzin'n, be le ttan be kan κε: “Hozanna! *Nyila hán sυanlan εht m'c le ba wο yé Mtn dunman nun'n!* ¹⁰ *Nyila hán belemgbin'n m'c le ba sesie yé st Davidi belemgbin mân'n.* Hozanna! *Nyila hán yé Mtn m'c wο anwunno anwunno εlο'n!*”

¹¹ Zozi kο ju Zoluzalemυn. o kο wυlυ Nyanmtan sua ntn anun. o kο nεntan εβελε ninnge'n-mο kυalaa kο yue. o nυn yί menian bulu nυn nnyuan'n, be kο hο Betanin. o sanltn κε antn alίε le yο.

*Zozi 'ba bο figi baka kυn sasan
(Matie 21.18-19)*

¹² Be lalt alίε htntltn mο be fi Betanin be 'kο'n, εhοε kο hun Zozi. ¹³ o kο nwun *figi baka kυn mυa εlο. Nyâ wο sυ. Zozi kο hο yί bu o 'kο a ntan se o kο nyan figi bie kο li a. o 'kο ju a, like fίί nυn man sυ, nyâ ngυnmtn,

ɔ sanlɪn kɛ ɔ juli man figi nɪn esúe tɛmɔn. ¹⁴ Mɔ Zozi nwunlin yí sɔ'n, yí nwan: “Wó baka ɛhi, ɔ fi ɛnɛ m'ɔ kɔ'n, sɔanlan fíí ngɔ li wó sɔ baa kún lé!” M'ɔ hanlɪn sɔ'n, yí menian'n-mɔ kɔ tɪ.

Zozi 'ba fɔan bé mɔ bɛ di gua

Nyanmtan awulo nɪn anun'n

(Matie 21.12-17, Luku 19.45-48, Zɔan 2.13-22)

¹⁵ Zozi nɔn yí menian'n-mɔ fi Betanin bɛ kɔ a Zoluzalɛmɔn. Zozi kɔ wɔsɔ Nyanmtan awulo nɪn anun. ɔ kɔ fɔan bé kwalaa mɔ bɛ di gua awulo nɪn anun'n. ɔ kɔ han bé mɔ bɛ kaci esika'n tɔbɪlɪ'n-mɔ kɔ gua. Bé mɔ bɛ lɛ tɔntɪn mɔlɔnɔnman'n-mɔ, ɔ kɔ han bé bia'n mɔ kɔ gua. ¹⁶ ɔ'a mman man sɔanlan fíí atɪn ɔ'a nzɔa man ninngɛ ɔ'a nzɪn man Nyanmtan awulo nɪn anun. ¹⁷ M'ɔ yɔlɪ sɔ yuelɪ'n, ɔ kɔ hehele menian'n-mɔ ninngɛ. Yí nwan: “Asɔ b'a ngɛlɛ man yí kɛ Nyanmtan nwan: Bɛ 'ba fɛlɛ m'ɪn awulo'n mân mân kwalaa mmɔtɔvɛ awulo ɔ? Nan ɔ yɔ sɛ mɔ ɛmɔ a fa a kaci ɛmɔ awue awulo'n?”

¹⁸ Mɔ Nyanmtan tɛɛyɪfɔɛ'n-mɔ nɔn mala nɪn asɔ mgbain'n-mɔ tɪlɪ ɛjɔlɛ sɔ'n, ɔ ngɔ yɔ bé fɛ fíí. ɛbɛlɛ ala, bɛ kɔ kpɔnndɛ atɪn mɔ bɛ 'sɪn sɔ nán bɛ cɪ yí bɛ kun yí. Nan kɔsɔ bɛ sulo yí, ɔ sanlɪn kɛ yí like'n m'ɔ kele'n yɔ menian'n-mɔ mɔ b'a yia ɛbɛlɛ'n kwalaa fɛ sɔnman. ¹⁹ Mɔ alíɛ'n yɔlɪ'n, Zozi nɔn yí menian'n-mɔ fi Zoluzalɛmɔn kulo nɪn anun bɛ kɔ fite.

Figi baka'n mɔ Zozi bɔlɪ yí

sasan nɪn anwɔn ɛjɔlɛ'n

(Matie 21.20-22)

²⁰ Alíɛ hɪnlɪn mɔ bɛ 'sɪn'n, Zozi menian'n-mɔ kɔ nwun figi baka'n. ɔ fi yí anwunno ɔ'a yɔlɪ dede ɔ'a ju yí bɔ asɪ. ²¹ ɛbɛlɛ ala, pɪɛlɪ kɔ kaci ɛjɔlɛ'n mɔ Zozi

hanlɩn'n. Nán ɔ'a se yí kɛ: “Yé Mɩn, nɩan kɛ figi baka'n mɔ ɛ bɔɩ yí sasan nɩn a yue yɔɩ ɔ.”

²² Mɔ Pɩɛɩ hanlɩn sɔ yuelɩ'n, Zozi kɔ se bé kɛ: “ɛmɔ lé Nyanmɩtan bɛ lí. ²³ Mɩn kan yí ananhɔɩɛ mɩn kele ɛmɔ kɛ sɛ sɔanlan kɔn nzu man akpɔɩwa wɔ yí ahɔnɩn nɩn anun, nan ɔ de di kɛ m'ɔ ɩ kan'n 'yɔ sɔ man yí a, sɛ ɔ se bɔka ɛɩ kɛ: ‘Bɔka, fi ɛwa tutu kɔ tɔ jenvie nɩn anun’ an, bɔka'n 'tutu kɔ tɔ nun. ²⁴ Yí sɔ ati, mɩn kan mɩn kele ɛmɔ kɛ, like biala mɔ ɛmɔ kɔ sɛɩ wɔ Nyanmɩtan ɛɩ'n, ɛmɔ lé lí kɛ ɛmɔ asa a han yí. Afɩ ɔ 'fa man ɛmɔ. ²⁵ Mɛɩ mɔ ɛmɔ jin bɛ ɩ yɔ asɔnɩn'n, sɛ sɔanlan bie anwɔn ɛjɔɩ wɔ ɛmɔ akunnun an, ɛmɔ fá yí nwɔn sa bɛ hyé yí. Nán Nyanmɩtan a fa ɛmɔ anwɔn sa dɩɛ nɩn a hye ɛmɔ. [²⁶ Nan sɛ ɛmɔ a nva man yí nwɔn sa b'a nje man yí a, ɛmɔ Ast'n kɔsɔ m'ɔ wɔ anwunno'n nva man ɛmɔ dɩɛ'n nje man ɛmɔ.”]

*Zozi tunmin'n m'ɔ le yí'n
(Matie 21.23-27, Luku 20.1-8)*

²⁷ Zozi nɔn yí menian'n-mɔ kɔ sa kɔ hɔ Zoluzalɛmɔn ɛɩ biegun. Mɛɩ mɔ antɩn ɔ ɩ kpanza Nyanmɩtan awulo nɩn anun'n, Nyanmɩtan tɛɛyɩfɔɩɛ'n-mɔ, nɔn mala nɩn asɔ mgbain'n-mɔ, nɔn Zufɔ mgbain'n-mɔ kɔ a yí nwɔn ɛbɛɩɛ. ²⁸ Bɛ kɔ bisa yí kɛ: “Tunmin benin yê ɛ le yí ɛ yɔ ninngɛ sɔa mɔ ɔ? Nwan sɔanlan dɩɛ yê ɔ manlɩn wɔ atɩn kɛ ɛ yó ɔ?”

²⁹ Zozi kɔ bua bé kɛ: “Mɩn 'ba bisa ɛmɔ kosuan kɔn. Sɛ ɛmɔ tu yí nɔan an, sɔanlan'n m'ɔ manlɩn mɩn atɩn maan mɩn yɔ ninngɛ'n-mɔ'n, mɩn 'kan mɩn kele ɛmɔ. ³⁰ ɛsɔntan'n mɔ Zɔan sɔntɩn menian'n-mɔ'n, ɔ fi Nyanmɩtan ɛɩ anaan ɔ fi kulo menian'n-mɔ ɛɩ ɔ? ɛmɔ búa mɩn bie.”

³¹ Mɔ Zozi bisalt bé kosuan sɔ'n, be kɔ han yí bé afian elɔ ke: “Sɛ ye bua yí ke: ‘Nyanmtan yê ɔ sɔanlɔn yí’ a, ɔ 'ba bisa yé ke: ‘Antɔn nzuke ati yê emɔ a nne man yí ejɔlɛ'n b'a nni man'n?’ ³² Sɛ ye kan ke: ‘Menian'n-mɔ yê be sɔanlɔn yí’ a, ...” (Be sulo bagua'n, aft menian'n-mɔ kwalaa de tɔ nun ke Zɔan tɔ Nyanmtan kpɔmanfɔbe sakpa.)

³³ Eht a, be kɔ bua Zozi ke: “Ye nzi man.”

Zozi kɔsɔ kɔ se bé ke: “Mín kɔsɔ mɔn ngele man emɔ sɔanlan'n m'ɔ man mín atɔn maan mɔn yɔ mín ninngɛ sɔ'n-mɔ'n.”

12

Divɔn ebo nɔn anwɔn anyɔndala'n

(Matie 21.33-46, Luku 20.9-19)

¹ M'ɔ yɔlt sɔ'n, Zozi kɔ han ejɔlɛ ɔ kɔ bu yí anyɔndala nun ɔ kɔ hele bé ke: “Eht bian kɔn kɔ sɔn yí divɔn ebo. ɔ kɔ hyɔ yí nɔwɔn. ɔ kɔ fun kunman kɔn m'ɔ hyuhyuin yí nzan'n gua nun ɔ. ɔ kɔ si sua hyilili kɔn sɔ. Sua sɔ'n tɔ kannganlaun. Be fɔ sɔ be sisa ebo'n. ɔ kɔ fa ebo'n kɔ wula kpafɔ-mɔ asa nun. Yê ɔ hɔlt yí atɔn ɔ. ² Mɔ divɔn nɔn etɛ'n tɛmɔn juli'n, bian'n sɔ'n kɔ sɔan yí ngɔa'n-mɔ anun kɔn kpafɔ'n-mɔ anwɔn elɔ ke ɔ hɔ lé yí dɛ'n béle yí. ³ Kpafɔ'n-mɔ kɔ hyɔ akɔa'n be kɔ bu yí dede be kɔ hɔhan yí nun ɔ kɔ fa yí sa to ɔ kɔ sa kɔ hɔ. ⁴ Bian'n kɔ sɔan yí akɔa'n kɔn biekun bé nɔwɔn elɔ. Be kɔ hyɔ yí kɔsɔ be kɔ tɔtɔ yí ti nɔn anun kɔtɔlɛ. Be kɔ kpɔkpe yí nzɔba, be kɔ hɔhan yí nun. ⁵ Yí kpê nsan nɔn asɔ, bian'n kɔ sɔan yí akɔa'n kɔn biekun bé nɔwɔn elɔ. Nan yí dɛ, be kɔ hun yí. Eɛɛ bian'n kɔ sɔan yí ngɔa'n-mɔ dɔwɔn bé nɔwɔn elɔ biekun. Be kɔ hyɔ mmie-mɔ be kɔ bu bé, be kɔ hun mmie-mɔ kɔsɔ.

⁶ “Svanlan mo o'a ha bian ntn asa nun'n y'o le yi wa baa belenzua kunnmgba cein'n. Kasian'n, o ko svan baa so'n m'o ti yi ehulo baa'n. Yi nwan: ‘Kem o ti min kunnun baa'n, min de min di ke be 'ba man yi anyinnzo.’

⁷ “Nan mele mo be nytn bolu bian ntn awa'n, be ko han yi be afian elo ke: ‘Be nian, yi koliaja'n ye o le ba ntn o. Be man ye hun yi, antn yi aja ntn a yo ye die.’

⁸ “Ehi a, be ko so yi be ko hun yi. Be ko yi yi fuin ntn ebo ntn asu.” ⁹ Zozi ko bisa be ke: “Svanlan'n m'o le ebo'n, antn nzu ye o 'yo o? Se o ba a, o 'kun kpafo'n-mo o fa yi ebo'n o wula menian nvofole asa nun. ¹⁰ Asu em o kunnngalt man ejole ehi ehale ejole ntn anun le o? B'a hele yi nun ke:

ebue'n mo be mo be le si sua ntn a ju a tu'n,
 yi ye o'a kaci ayiale ntn asu ebue'n
 m'o le sua ntn anun ntn o.

¹¹ E 'nwun like mo ye Min a yo'n,
 o yo enyunnun wo ye nytnsu.”

¹² Zufu mgbain'n-mo ko nwun yi ke be ti ye Zozi a bu yi anyunnndala so ntn o. Ehi ati, be kpunnndeli atn mo be 'stn su be ci yi. Nan kusv meninsunman'n dunman nun, be sulo. Be ko yaci yi be ko ho.

Sezaa ajule'n

(Matie 22.15-22, Luku 20.20-26)

¹³ BE ko svan *Falisisue'n mmie-mo ntn belemgbin Elodt menian'n mmie-mo Zozi anwun ebale ke be ho tetie yi nvan nun. ¹⁴ BE wali tul yi a, be nwan: “Kpain, ye si ke wo die, e kan ananhole. Menian'n-mo ajunltn mo be ko fa'n, e nzulo man yi nzin. Afi e nntan man svanlan nyunnun e mmua man yi ndee. Like mo Nyanmtan kulo ke svanlan yo'n, e kele yi ananhole. Asu

yé mala'n keke ye túa ajule ye mán Lómùn belemgbin *Sezaa ɔ? Se ye túa a, kan. Se nán ye tua kúsv a, kan.”

¹⁵ Nan Zozi nwunlin bé ajúnln'n mɔ b'a fa'n, ɔ kɔ bisa bé ke: “Nzuke ati yê emɔ le tetie m'ín nvan nun ɔ? Emɔ fá bé esika'n kún be mán n n'án.” ¹⁶ Be kɔ fa kún be kɔ beke yí. Zozi kɔ bisa bé ke: “Nwan nvoninnin d'ie ɔ nún dunman benin yê ɔ wɔ esika nún asv ɔ?”

Bé nwan: “Belemgbin Sezaa ɔ.”

¹⁷ Zozi nwan: “M'ɔ tɪ Sezaa d'ie'n, emɔ fá man yí, yê m'ɔ tɪ Nyanmtan kúsv d'ie'n, emɔ fá man yí.” Zozi mmua sɔ'n kɔ sin bé k'valaa bé nwun.

Ewuetinngge nún anwun kosuan'n

(Matie 22.23-33, Luku 20.27-40)

¹⁸ Ehi anzin, *Sadusifv'e'n-mɔ mɔ bé nwan svanlan wu a, ɔ fi ewue nun ɔ ndinngge man'n, bé mmie-mɔ kɔ a Zozi anwun eb'ele. Be kɔ bisa yí kosuan kún ke: ¹⁹ “Kpain, Moyizɪ a h'ele a man yé ke: *Belenzua kún m'ɔ nún yí yɪ b'a nwv man baa f'í dede nán se ɔ wu a, yí nianman'n fá yí yí'n. ɔ nún yí be wú mma maan be lí m'ɔ wuli nún aja nun.* ²⁰ Nan daba anún anianman mmelenzua nsv wɔ eb'ele. Nunhan kpain'n jalɪ balasua kún. ɔ nún yí b'a nwv man baa f'í dede ɔ wuli. ²¹ M'ɔ tɔt'v'a yí'n, ɔ jalɪ balasua sɔ'n, ɔ nún yí b'a nwv man baa f'í dede ɔ wuli. Yí nsan nún asv'n, ke ɔ tɪ yí nún ala'n. ²² Be le yí sɔ dede bé anianman nsv'n k'valaa be kɔ yue wu. Bé bie f'í nún balasua nún a nwv man baa. Balasua'n kúsv kɔ wu. ²³ Ewuetinngge ctan'n, mɔ menian'n-mɔ k'valaa 'ba tinngge'n, bé anianman nsv'n, nunhan benin yê ɔ 'ja balasua'n biekun ɔ? Aft bé anianman nsv'n k'valaa nunhan kún biala jalɪ balasua sɔ'n bie.”

²⁴ Zozi kɔ bua bé ke: “K'emɔ emɔ nzɪ man Nyanmtan Anvan Ejɔle'n, ɔ nún Nyanmtan tunmin'n, yí ti yê ɔ

man emɔ a fun ɔ. ²⁵ ɔ sanlɪn ke ewuetinngɛ ctan'n, mmelenzua'n-mɔ ngo ja man mmala. Mmala'n-mɔ kɔsu ngo ja man mmian. Bɛ 'ba kaci ke nyanmtansu mmɔfɔɛ'n-mɔ. ²⁶ M'ɔ tɪ ewuetinngɛ nɪn anwɔn ejɔlɛ'n, ejɔlɛ mɔ Moyizɪ hɛlɛlɪ'n, emɔ kɪnngalɪ man yɪ lɛ ɔ? Kalata'n lɛ kele ke anɪn sɪn'n lɛ sɔ baka kaan kɔn ati sv. Nyanmtan fɛlɛlɪ Moyizɪ a, yɪ nwan: N dɪ Abalahamɔn Nyanmtan, Izakɪ Nyanmtan, ɛsɛ n dɪ Zvakɔbɔ kɔsu Nyanmtan? ²⁷ Emɔ a fun bɔkɔɔ. ɔ sanlɪn ke, Nyanmtan tɪ man ewue mma'n-mɔ Nyanmtan. Nan ɔ tɪ ngɔan mma'n-mɔ Nyanmtan.”

*Mala'n m'ɔ tɪ kpili tala bɛ kwalaa'n
(Matie 22.34-40, Luku 10.25-28)*

²⁸ Mɛlɛ mɔ *Sadusifɔɛ'n-mɔ nɔn Zozi 'jɔjɔ'n, *mala nɪn asɔ kpain'n kɔn tɪlɪ bɛ ngan. Kɛmɔ ɔ nwunlin ke Zozi a bua Sadusifɔɛ'n-mɔ kpa'n, ɔ kɔ kpɔnngɛ yɪ nwɔn ɛlɔ, yɪ nwan: “Mala benin yɛ ɔ tɪ kpili tala mala'n-mɔ kwalaa ɔ?”

²⁹ Zozi kɔ bua yɪ ke: “Mala'n m'ɔ li mɔa'n y'ɔ le ɛhɪ: *Izalayɛ* amma, bɛ tɪɛ, yɛ Mɪn Nyanmtan angɔnmɪn yɛ ɔ tɪ Nyanmtan ɔ. ³⁰ *Fa wɔ* ahɔnlɪn'n kwalaa, ɔ nɔn wɔ ɛkala'n kwalaa, ɔ nɔn wɔ ajɔnlɪn'n kwalaa, ɔ nɔn wɔ anwɔnsɛlɛ'n kwalaa kulo yɛ Mɪn Nyanmtan. ³¹ M'ɔ tian yɪ nnyuan'n, y'ɔ le ɛhɪ: *Kulo wɔ* manngɔn ke wɔ muonun wɔ nwɔn. Mala fɪɪ nɔn man ɛbɛlɛ m'ɔ tala mala nnyuan ɛhɪ ɔ.”

³² Mɔ Zozi hanlɪn ɛhɪ'n, mala nɪn asɔ kpain'n nwan: “Kpain, fɔʊn, a han ananhɔlɛ! Nyanmtan tɪ kɔnmgbacɛin, bie fɪɪ kɔn nɔn man yɪ nzin. ³³ Sɛ ɛ fa wɔ ahɔnlɪn'n kwalaa, ɔ nɔn wɔ ajɔnlɪn'n kwalaa, ɔ nɔn wɔ anwɔnsɛlɛ'n kwalaa, ɛ kulo Nyanmtan, ɛ kulo wɔ manngɔn ke ɛ kulo wɔ muonun wɔ nwɔn nɪn an, ɔ

ti kpa tala tEE eyIE nuN afOITE ngacile'n kualaatin.”
³⁴ Bian'n kO bua eJOIE'n ngeIE sU. YI ti, Zozi hanlIn heleli
 yI KE: “A mantan Nyanmtan Belemgbin MAn'n.” MO Zozi
 hanlIn sO'n, sUanlan fII a mmisa man yI kosuan fII kUn.

Kilisi'n nuN belemgbin Davidi
 (Matie 22.41-46, Luku 20.41-44)

³⁵ AnIn Zozi wO Nyanmtan awulo nIn anun, O IE kekele
 menian'n-mO ninngE. O kO bisa bE KE: “O yO sE mO *mala
 nIn asU mgbain'n-mO kuala kan KE belemgbin Davidi
 awa y'O le *Kilisi'n? ³⁶ Davidi muonun, mO Nyanmtan
 WawE'n wUlu yI nun'n, yI nwan:
Edannganman a han a hele mIn MIn KE:

*Tanlan mIn fama sU,
 nan mIn 'ba fa wO mgbOIE'n-mO
 mIn gua wO ja abU.*

³⁷ Davidi muonun feleli yI MIn. AnIn O yO sE m'O kuala
 KE O yO yI wa'n?” Meninsunman'n le fe elie be tie
 eJOIE'n mO Zozi IE kan'n.

Zozi 'ba tu menian'n-mO fUO

wO mala nIn asU mgbain'n-mO anwUn
 (Matie 23.1-12, Luku 20.45-47)

³⁸ Zozi like ehehele nIn anun, O kO han kO hele
 meninsunman'n KE: “EmO nIn bE nwUn kpa wO
 mala nIn asU mgbain'n-mO anwUn. BE kulo taladIE
 ndInndIn ewula nanndI menian'n-mO anun. Gua nIn
 asU, BE kulo KE menian'n-mO man bE anyInzO. BE 'bisa
 bE ahIn an, BE kan KE: ‘Kpain, ahIn o!’ ³⁹ SE menian yia
 nan BE 'didi tOblI'n-mO anwUn an, menian mgbili mgbili
 lIka yE BE kpUnndE O. BE kO asOnIn sua'n-mO anun
 an, bia'n-mO m'O jijin bE nyunnu'n, sU yE BE tanlan
 O. ⁴⁰ BE kpukpu kunlannvIE'n-mO anwUn kpa bOkO.

BE 'yɔ asɔnɪn an, be yɔ mmɔtɔbe ndɪnndɪtɪn be kele bɛ nwɔn ke be ti meninkpa. Bɛ nyɔɔɪe sɔ'n-mɔ anwɔn, ahataua mɔ be 'ba nyan yɪ'n, ɔ ti kpili sɔnman."

Kunlannvɔbe balasua nɪn aɛɛɔɪe'n
(*Luku 21.1-4*)

⁴¹ Mɔ Zozi hanɪn sɔ yuelɪ'n, ɔ kɔ tanlan ast Nyanmtan awulo nɪn anun lɪka mɔ be tu aɛɛɔɪe'n. Ke meninsɔnman'n kpɪn tu esika'n, Zozi ti ebɛɪe yɪ nyɪn ta bɛ. Esikafɔbe nwala kpa kɔ gua nun esika dɔɔn.
⁴² Kunlannvɔbe balasua kɔn kɔ a, ɔ ti ehianfɔbe kpa. ɔ kɔ tu babulu ngɔkɔn ngɔkɔn nnyuan alaka nɪn anun.

⁴³ Mɔ Zozi nwunlin yɪ sɔ'n, ɔ kɔ fɛɪe yɪ menian'n-mɔ. Yɪ nwan: "Mɪtɪn kan yɪ ananhɔɪe mɪn kele emɔ ke, ehianfɔbe kunlannvɔbe balasua eɪɪ, ɔ'a tu esika dɔɔn ɔ'a tala bɛ kɔalaa mɔ b'a tu esika alaka nɪn anun'n. ⁴⁴ ɔ sanɪn ke, bɛ kɔalaatin, esika mɔ be mianɪn man yɪ nwɔn'n yɛ b'a fa b'a gua nun ɔ. Nan yɪ dɪe, yɪ ehianfɔbe esika kaan m'ɔ le m'ɔ kɔ fa kɔ li alɪe'n yɛ ɔ'a fa ɔ'a tu alaka nɪn anun nɪn ɔ."

13

Nyanmtan awulo nɪn ebubue nɪn anwɔn eɪɔɪe'n
(*Matie 24.1-14, Luku 21.5-19*)

¹ Mɔ Zozi fi Nyanmtan awulo nɪn anun ɔ 'fite'n, yɪ menian'n-mɔ anun kɔn nwan: "Kpain, nɪan. Nyɔɔɔbe eɪɪ-mɔ, nyanmɪnsɛmɔn, be nnwun man yɪ nwɔn sɔ. B'a fa b'a sisi sua'n-mɔ nganlanman nganlanman sɔnman!"

² Zozi kɔ se yɪ ke: "E nwun sua mgbili eɪɪ-mɔ ɔ? Ebɔbe baa kɔn ngɔ tanlan man yɪ mangɔn asɔ. Be 'kan yɪ kɔalaa be gua ast ctan bie."

*Munnzue nɔn ahɔɔwa'n
(Matie 24.3-14, Luku 21.7-19)*

³ Zozi fi eβεε ɔ kɔ hɔ kɔ fu *Olivɔ buka nɔn asɔ ɔ kɔ tanlan asɔ. Buکا sɔ'n nɔn Nyanmɔtan awulo nɔn anyɔn wɔ sɔ. Kεmɔ ɔ nɔn Pɔɔlɔ nɔn Zɔan, nɔn Zɔakɔ nɔn Andele angɔnɔmɔn ala yê be hɔlɔ'n, be kɔ bisa yɔ ke: ⁴ “Anɔn ctan benin yê nyɔbɔɔ sɔ'n-mɔ 'kan gua asɔ ɔ, kan kele yê? Sε mεε'n ju kɔsɔ a, nzɔε benin yê be 'fa be nwun yɔ ke yɔ ayuelɔε tεmɔn a ju ɔ?”

⁵ Eɔi a, Zozi kɔ susɔ εjɔε sɔ. Yɔ nwan: “εmɔ nɔan bε nwɔn kpa nán abie a nnaka man εmɔ. ⁶ ɔ sanlɔn ke menian dɔn 'ba nanndɔ mɔn dunman nɔn asɔ nan kɔn biala kan ke: ‘Kilisi'n, Belemgbin Nguandefɔε'n y'ɔ le mɔn.’ Be 'kan sɔ be laka menian dɔn. ⁷ Sε εmɔ tɔ ke be le kan εlɔε εjɔε, anaan εmɔ tɔ εlɔε angan an, nán be man bε lɔa bɔ bε nwɔn. ɔ sε ke ninngε sɔ'n-mɔ jɔ sɔ, nan kɔsɔ anɔn ayuelɔε'n juli man. ⁸ Mân kɔn 'ba jasɔ ɔ nɔn mân kɔn be kɔn εlɔε. Belemgbin mân kɔn 'ba jasɔ ɔ nɔn belemgbin mân kɔn be kɔn εlɔε. Astɔ'n 'ba kpusu wɔ lɔka dɔn. Eɔε 'ba kpɔn. Eɔi kɔalaa 'ba yɔ ke awɔε yalε nɔn abɔbɔ'n.

⁹ “εmɔ nɔan bε nwɔn kpa. Be 'ba fa εmɔ be kɔ bε mɔ be di εjɔε'n-mɔ aja sɔ. Be 'ba bɔ εmɔ Zufɔ'n-mɔ asɔnɔn sua'n-mɔ anun. Be nɔn εmɔ 'ba hɔ mân mgbain'n-mɔ, nɔn mmelemgbin'n-mɔ anyunnun wɔ mɔn dunman nun maan εmɔ di mɔn nwɔn adanzɔε. ¹⁰ Aft ɔ fata ke be di mɔa be bɔ εjɔεkpa'n be kele eyuadɔ nɔn anun menian'n-mɔ kɔalaaɔn.

¹¹ “Mεε mɔ be kɔ hyɔ εmɔ, be nɔn εmɔ kɔ hɔ bε mɔ be di εjɔε'n-mɔ aja sɔ'n, εjɔε m'ɔ di mɔ εmɔ kan'n, nán be di mɔa be susu yɔ nwɔn. Nan εjɔε m'ɔ kɔ tɔ εmɔ ati anun dɔhyɔɔlɔ sɔ nɔn anun'n, εmɔ hán. ɔ sanlɔn ke Wawε Nwannzan-nwannzan'n yê ɔ 'fa εjɔε

sɔ'n wula ɛmɔ anɔvan maan ɛmɔ kan ɔ. ¹² Anianman'n 'ba yɪ yɪ nianman maan bɛ kun yɪ. Siɛ'n-mɔ kɔsɔ 'ba yɪ bɛ mma'n-mɔ maan bɛ kun bɛ. Mma'n-mɔ kɔsɔ 'ba jasɔ bɛ si-mɔ akɔmɪn anun maan bɛ kun bɛ. ¹³ Mɪn dunman nun, menian'n-mɔ kɔvalaa 'ba fa ɛmɔ anwɔn ɛkpɔ. Nan nunhan m'ɔ kɔ jinlan kpunndiin dede ɔ kɔ ju yɪ ayuelɛ'n, ɔ 'nyan yɪ ti.

Like ɛtɛ kpili'n m'ɔ bɔ alɔa'n
(*Matie 24.15-28, Luku 21.20-24*)

¹⁴ “ɛmɔ 'ba nwun like ɛtɛ kpili'n m'ɔ bɔ alɔa m'ɔ man sɔvanlan anwɔn bubu yɪ'n kɛ ɔ jin lɪka m'ɔ nvata man kɛ ɔ jinlan'n. (Sɔvanlan m'ɔ lɛ kɪnnga lɪka sɔ'n, ɔ tɪ yɪ bu kpa.) Tɛmɔn sɔ'n, bɛ mɔ bɛ wɔ Zude m̃n nɪn anun'n, bɛ nɔw̃nndi bɛ hɔ mmɔka'n-mɔ asɔ. ¹⁵ Sɔvanlan m'ɔ kɔ fɔ yɪ sua nɪn ati sɔ'n, n'ɔ ju kɔ yɪ sua nɪn anun, ɔ fa like. ¹⁶ M'ɔ kɔ hɔ ebolo'n, n'ɔ sa ba kulo, n'ɔ sa ba fa taladɛ. ¹⁷ Mɛlɛ sɔ'n, mmalasua'n-mɔ mɔ bɛ lɛ nwɔnnzɛ'n, ɔ nɔn bɛ mɔ bɛ lɛ nɔvan mma'n, bɛ yakɔ! ¹⁸ ɛmɔ sɛlɛ Nyanmtan kɛ n'ɔ man mɛlɛ sɔ'n yia fɔsɛ nun. ¹⁹ ɔ sanlɪn kɛ Nyanmtan bɔlɪ m̃n'n dede m'ɔ ju ɛnɛ'n, bɛ nwunlin man yɪ nwɔn sɔ yalɛ sɔa lɛ. Yɛ yɪ nwɔn sɔ yalɛ fɪɪ ngɔ a man kɔn. ²⁰ Sɛ yɛ Mɪn a mgbɛ man ɔtan sɔ'n-mɔ asɔ a, sɔvanlan fɪɪ nnyan man yɪ ti. Nan bɛ mɔ ɔ'a kpa bɛ ɔ'a yɔ yɪ dɛ'n dunman nun, ɔ'a kpɛ ɔtan sɔ'n-mɔ asɔ. ²¹ Yɪ ti, sɛ abie se ɛmɔ kɛ: ‘ɛmɔ nɪan, Kilisi'n, Belemgbin Ngɔbandefɔɛ'n, ɔ wɔ ɛwa anaan ɔ wɔ ɛlɔ' a, ñn bɛ tɛ yɪ sɔ. ²² Ato Kilisi, nɔn ato mgbɔmanfɔɛ dɔɔn 'ba fite. Bɛ 'ba yɔ nzɔlɛ nɔn asinbɛnwɔn ninngɛ bɛ bɔ menian'n-mɔ apoo. ɛsɛ bɔbɔ, sɛ bɛ kɔvala yɪ yɔ a, bɛ 'laka bɛ mɔ Nyanmtan a kpa bɛ a yɔ yɪ dɛ'n-mɔ. ²³ Nan ɛmɔ dɛ, m'an li mɔa m'an kannzɔ ɛmɔ! Yɪ ti, ɛmɔ nɪan bɛ nwɔn kpa.

*Mân Baa n̄n ɛwale'n
(Matie 24.29-31, Luku 21.25-28)*

²⁴ “Nan mɛɛ sɔ n̄n anun, yalɛ elie mɛɛ n̄n anzin, sɛnzɛ'n 'ba lu tuun, sala'n ngɔ ta man kún. ²⁵ Nzalama'n-mɔ fi anwunno bɛ 'ba tutu bɛ gua ast. Anwunno ɛɔ ninngɛ sɔ'n-mɔ kwalaaɛn 'ba kpusu. ²⁶ ɛbɛɛ n̄n anun, bɛ 'ba nwun Mân Baa'n, kɛ ɔ fi bɔɛ n̄n anun nyanmtansu ɔ ɛ ba. ɔ ɛ tunmin kpili kpa ɔ n̄n anunminnyanm̄n. ²⁷ Tɛm̄n sɔ n̄n anun, ɔ n̄n yí nyanmtansu mmɔɔɔɛ'n-mɔ yê ɔ 'ba a ɔ. ɔ 'ba hohuan yí menian'n-mɔ mɔ bɛ wɔ astɛ n̄n asu ɛwa lɪka kwalaa n̄n an̄n.

*Figi baka n̄n anw̄n anȳnndala'n
(Matie 24.32-35, Luku 21.29-33)*

²⁸ “ɛmɔ fá bɛ nȳn bɛ tú figi baka n̄n anw̄n. Mɛɛ mɔ ɛmɔ kɔ nwun kɛ asaa mma a fifi yí nw̄n'n, mɔ ȳ nyâ'n ɛ wula'n, an̄n ɛmɔ sɪ kɛ mɛɛ kpa'n mɔ bɛ nyan s̄ mma n̄n a kpunngɛ. ²⁹ Yí s̄ kus̄ ala, mɛɛ mɔ ɛmɔ kɔ nwun ɛh̄ kwalaa'n, an̄n ɛmɔ sɪ kɛ Mân Baa n̄n ɛwale n̄n a ju a yue, ɔ'a mantan ɛmɔ kus̄. ³⁰ M̄n kan yí ananhɔɛ m̄n keɛ ɛmɔ kɛ ajulis̄ menian ɛh̄-mɔ ngɔ yue man wu nán ninngɛ sɔ'n-mɔ tɛm̄n a ju. ³¹ Anwunno n̄n ast 'ba kpɛ nun, nan m̄n N̄n ɛjɔɛ'n d̄ɛ, ɔ mgbɛ man nun lé.

*ɛmɔ tánlan bɛ sísa
(Matie 24.36-44)*

³² “Nan kus̄ c̄an sɔ'n, anaan dɔɛ sɔ'n, yí d̄ɛ, s̄anlan fí n̄zɪ man. Nyanmtansu mmɔɔɔɛ'n-mɔ o, Nyanmtan Awa n̄n o, bɛ fí bɛ n̄zɪ man. S̄ɛ n̄n anḡnm̄n yê ɔ sɪ ɔ. ³³ ɛmɔ n̄an bɛ nw̄n kpa, ɛmɔ tánlan bɛ sísa. Af̄ ɛmɔ n̄zɪ man mɛɛ mɔ ninngɛ sɔ'n-mɔ kɔ a ɔ. ³⁴ ɔ tɪ kɛ s̄anlan m'ɔ ɛ kɔ at̄n, mɔ ɔ'a

yaci yí awulo'n ɔ'a wula yí ngɔa'n-mɔ asa nun ɔ. ɔ'a fa sɔanlan kɔn junman dɛ m'ɔ fata kɛ ɔ di'n ɔ'a man yí. ɔ fɛlɛlɛ sɔanlan'n m'ɔ sisa awulo nɛn an, yí nwan: 'Wó dɛ, n'ɛ dafti.' ³⁵ Yí ti, ɛmɔ tánlan bɛ sísa. Afti ɛmɔ nzi man mɛlɛ mɔ sɔanlan'n m'ɔ le awulo'n kɔ a ɔ. ³⁶ Sɛ ɔ 'ba nɔsɔba e, sɛ alɛmunnun e, sɛ alɛbahtan e, sɛ ngɛlɛmɔ e, ɛmɔ nzi man. Afti, sɛ ɔ ba nvu nun, nán ɛmɔ lɛ dafti a, ɔ ngɔ yɔ man sɛsɛ. ³⁷ Mɔ mɛn kan mɛn kele ɛmɔ'n, mɛn kan mɛn man menian'n-mɔ kɔlaatin: ɛmɔ tánlan bɛ sísa.”

14

Zufɔ mgbain'n-mɔ 'ba hɔ Zozi ati ahuan
(*Matie 26.1-5, Luku 22.1-2, Zɔan 11.45-53*)

¹ M'ɔ ka cɛn nnyuan nán Pakɪ'n nɔn kpaɔn'n mɔ fali ayile nɔn man nun'n fɛti nɛn a ju'n, Nyanmɛtan tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ, nɔn mala nɛn asɔ mgbain'n-mɔ kɔ kpɔnndɛ atɛn mɔ bɛ 'sɛn sɔ nán bɛ cɪ Zozi bɛ kun yí. ² ɛhɪ, bɛ kɔ han yí bɛ afian ɛlɔ kɛ: “Nán bɛ man yɛ cɪ yí fɛti nɛn anun. Sɛ yɛ cɪ yí fɛti nɛn anun an, bagua'n 'ba jasɔ yɛ kɔmɛn anun.”

Balasua kɔn 'ba kaci anatɪlɪ gua Zozi ati nɛn asɔ
(*Matie 26.6-13, Zɔan 12.1-8*)

³ Anɛn Zozi wɔ Betanin. ɔ kɔ sike bian kɔn awulo. Bian sɔ'n li Simɔn, ɔ tɪ kokobefɔɛ daba. Bɛ gua tɔbɪlɪ nɛn anwɔn mɔ bɛ 'di like'n, balasua kɔn kɔ a, ɔ le anatɪlɪ bondoman kɔn yí sa nun. Anatɪlɪ mɔ yí gua yɔ sɪ kpa wɔ bondoman sɔ nɛn anun. Baka'n mɔ bɛ fɛlɛ yí náá'n yê bɛ fa bɛ yɔ anatɪlɪ sɔ nɛn ɔ. Balasua'n kɔ bo bondoman'n, ɔ kɔ kaci nun anatɪlɪ'n ɔ kɔ gua Zozi ati nɛn asɔ.

⁴ Balasua sɔ'n nyɔlɛ'n ngɔ yɔ man bɛ mɔ bɛ gua ɛbɛlɛ'n mmie-mɔ fɛ. Bɛ kɔ han yí bɛ afian ɛlɔ kɛ:

“Anatli ehi esecie die nin abu y’o le benin? ⁵ Ahan be kuala ke be tonin yi jete fufue eya nsan be fa yi esika'n be ce ehianfue'n-mo!” Be ko jujo balasua so'n kpa.

⁶ Zozi nwan: “Emo yaci yi koun. Nzuke ati ye emo le di yi nwon yale o? Like kpa ye o'a yo o'a man min o. ⁷ Ehianfue'n-mo die, emo nun be gua ewa dahuu. Cian biala mo emo kulo'n, emo kuala ke be yo be ye. Nan min die, emo nun min le man ndanlanman daa. ⁸ M'o kuala yi yo'n ye o'a yo o. O'a li mba o'a fa anatli'n o a gugua min nwon. O ti ke min esie ye o'a sie nin o. ⁹ Min kan yi ananhole min kele emo ke eyuadi'n lika biala mo be 'bo ejolekpa'n, be ti 'kaci balasua ehi be kan like mo o'a yo nin anwon ejole.”

Zudast 'ba yi Zozi man Nyanman teeyifue mgbain'n-mo

(Matie 26.14-16, Luku 22.3-6)

¹⁰ Mo Zozi hanlin so yueli'n, Zudast Isikalioti m'o wo Zozi menian bulu nun nnyuan nin anun bie'n, o ko ho ko tu teeyifue mgbain'n-mo, ke o 'yi Zozi man be. ¹¹ Zudast bolu be amannie mo be tili ejole so'n, be lili yi nwon fe kpa. Be ko han be ko hele yi ke se o man be sa kan Zozi sakpa a, be 'man yi esika. Zudast ko kpundei atin mo o 'sin so o yi Zozi man'n.

Zozi nun yi menian'n-mo 'ba li Paki alie'n

(Matie 26.17-25, Luku 22.7-14,21-23, Zvan 13.21-30)

¹² Ehi, cian'n mo be kun tee eyie bua'n, cian so'n kunmgba ye be di kpaun'n mo fali ayile nnun man nun'n feti'n, Zozi menian'n-mo ko bisa yi ke: “Ninhan ye e kulo ke ye ho tun *Paki alie nin o?”

¹³ Eht a, Zozi kɔ sɔvan yí menian'n-mɔ anun nnyuan, yí nwan: “Emɔ hɔ́ kulo nɛn asɔ, emɔ nɔn belenzua kɔn 'ba yia. ɔ sɔ nzue awɔba kɔn anun. Emɔ sí yí sɔ, ¹⁴ nán lɛka m'ɔ kɔ wɔɔɔ'n, emɔ sé awulo nɛn asɔ mɛnɛnɛn'n kɛ: ‘Yé Mɛn nwan yɛ b́isa wɔ́ kɛ sua'n m'ɔ nɔn yí menian'n-mɔ 'di Pakt'n nun'n wɔ nin?’ ¹⁵ Nán ɔ 'ba hele emɔ dabele kpili kɔn awaa nɛn asɔ elɔ. B'a yue nun sesie. Emɔ sésie Pakt alɛ nɛn ebele.”

¹⁶ Zozi menian nnyuan'n kɔ hɔ́ kɔ ju kulo nɛn asɔ. Mɔ be juli elɔ'n, kɛ Zozi kpɛnɛn hanɛn yɛ'n, be nwunlin yí kwalaa sɔ. Be kɔ tɔn Pakt alɛ'n be kɔ sesie yí ebele.

¹⁷ Nɔsɔba, Zozi nɔn yí menian bulu nɔn nnyuan'n, be kɔ a. ¹⁸ Be gua tɔbɛɛ nɛn anwɔn mɔ be 'didi'n, Zozi nwan: “Mɛn kan yí ananhɔ́le mɛn kele emɔ kɛ emɔ anun kɔn m'ɔ nɔn ḿn le didi'n, ɔ 'ba yí ḿn man.”

¹⁹ Yí menian'n-mɔ anwɔn kɔ bubu bé. Bé nunhan kɔn biala nwan: “Yé Mɛn, nán ḿn ɔ.”

²⁰ Zozi nwan: “Emɔ menian bulu nɔn nnyuan'n, nunhan mɔ mɛn nɔn yí yé sa wɔ talie kɔn anun'n, yí dein ɔ. ²¹ *Mân Baa'n 'ba wu kɛ be kpɛnɛn be hanɛn yí wɔ ehele Ejɔ́le kalata nɛn anun'n. Nan sɔvanlan'n mɔ ɔ 'ba yɛ yí man'n, munnzue hán yí! ɔ tɛ kpa kɛ ahan b'a nwɔ man sɔvanlan sɔ'n bɔbɔ!”

Zozi 'ba man yí menian'n-mɔ kominnian

(Matie 26.26-30, Luku 22.15-20, 1 Kɔlɛnti 11.23-25)

²² Tɛmɔn mɔ be 'di like'n, Zozi kɔ fa kpaɔn, ɔ kɔ la Nyanmɛn ast. M'ɔ lalɛ Nyanmɛn ast yuelɛ'n, ɔ kɔ bubu nun kɔ man yí menian'n-mɔ. Yí nwan: “Emɔ lé kpaɔn eht be lí, ɔ tɛ ḿn nwɔnnaan.”

²³ M'ɔ hanɛn sɔ yuelɛ'n, ɔ kɔ fa divɛn kangɔ kɔn. ɔ kɔ la Nyanmɛn ast kɔ yue. ɔ kɔ fa kɔ man bé. Bé kwalaa be kɔ nɔn. ²⁴ Yí nwan: “Nzan eht tɛ ḿn moja. ɔ di Nyanmɛn nythyɛ'n m'ɔ nɔn emɔ le di nɛn ajinlanmun.

Moja sɔ'n, b'a butu yí b'a man menian dɔʋn. ²⁵ Mɩɩn kan yí ananhɔle mɩn kele emɔ ke mɩn nɩn emɔ ye ngɔ nɩn man nzan fíí kún dede ɔ 'ju ɔtan mɔ ye kɔ yia Nyanmɩan Belemgbin Mân nɩn anun'n yê ye 'nɩn nzan fufɔle ɔ.”

²⁶ Mɔ Zozi hanɩn sɔ yuelɩ'n, be kɔ tu Izalaye aye eyɩe ejue. Be fi ebɛɛ, be kɔ fa *Olivu buka nɩn atɩn'n.

*Zozi 'ba han ke Pɩɛɩ 'ba se ke ɔ nzi man yí
(Matie 26.31-35, Luku 22.31-34, Zɔan 13.36-38)*

²⁷ Be hɔɩ juli buka nɩn asɩ elɔ a, Zozi nwan: “Emɔ kɩala 'ba nwanndi mɩn. Afi b'a heɛ yí ke:

Mɩn 'ba hun bua entanfɔɛ'n,
yí mmɩa'n-mɔ kɩalaa 'ba bɔ asanndɩɛ.”

²⁸ Nan Zozi selt bé ke: “Se n vi ewue nun mɩn tinngɛ a, mɩn 'di mɩa emɔ anyunnun Galile mân nɩn anun elɔ.”

²⁹ Pɩɛɩ nwan: “Se bé kɩalaa be nwanndi wɔ a, mɩn kpɩnmgba cein dɩɛ mɩn nwanndi man wɔ.”

³⁰ Eɩɩ a, Zozi nwan: “Mɩɩn kan yí ananhɔle mɩn kele wɔ ke, ene kɔngɔɛ dein, ɔ nɩn dede mɔ akɔ'n 'bɔ kokolokoo fâ nnyuan'n, anɩn a han yí fâ nsan ke e nzi man mɩn.”

³¹ M'ɔ hanɩn sɔ'n, Pɩɛɩ kɔ han yí seɛ kpa ke: “Se ɔ fata ke mɩn nɩn wɔ ye wu bɔbɔ a, ye 'wu. ɔtan bie lé mɩn ngan man ke mɩn nzi man wɔ.” Zozi menian'n-mɔ kɩalaa kɔ han sɔ.

*Zozi 'ba yɔ asɔɩn Getɩsemanne
(Matie 26.36-46, Luku 22.39-46)*

³² M'ɔ yɔɩ sɔ'n, Zozi nɩn yí menian'n-mɔ hɔɩ Olivu buka nɩn asɩ lɩka kɩn. Lɩka sɔ'n, be feɛ yí Getɩsemane. Be juli ebɛɛ a, Zozi nwan: “Emɔ tánlan ewa, nan mɩn 'tɩ mɩn nɩn kaan mɩn yɔ asɔɩn.” ³³ ɔ nɩn Pɩɛɩ nɩn Zɔan nɩn Zɔakt be kɔ tɩ bé nɩn. Esulo nɩn alɩabɔ kɔ han

Zozi. ³⁴Ɔ kɔ han kɔ hele yí menian nsan'n kɛ: “Ewue nɛn anwɔn albabɔ lɛ kun mɛn. Emɔ tánlan ɛwa, bɛ sísa.”

³⁵ M'ɔ yɔlti sɔ'n, Zozi kɔ hɔ yí nyunnun kaan. Ɔ kɔ butu yí nyɛn asɛ Ɔ kɔ sɛlɛ kɛ amannɛnhunlun'n m'ɔ 'ba nwun yí dɔhyɔlti sɔ nɛn anun'n, sɛ Nyanmtan kɔala yí kpala gua a, ɔ kpála gúa. ³⁶ Yí nzɛlɛ nɛn anun, yí nwan: “Aba, mɛn si, wó dɛ, like fíí nza man wó yɔ. Yí ti, amannɛnhunlun ɛhi mɔ mɛn 'ba nwun yí'n, mɛn 'sɛlɛ wó kɛ ɛ kpála gúa. Nan kɔsɔ like biala anun, yɔ mɔ wó kunnun kulo nan n'ɛ yɔ mɔ mɛn kulo'n.”

³⁷ M'ɔ yɔlti sɔ'n, Zozi kɔ sa kɔ a yí menian nsan'n-mɔ anwɔn ɛbɛlɛ. Ɔ 'ba ju a, anɛn bɛ lɛ dafɛ. Ɔ fɛlɛlti pɛlɛlti a, yí nwan: “Simɔn, ɛ lɛ dafɛ? A ngɔala man asɛ tanlan dɔhyɔlti kunnmɔba cein? ³⁸ Emɔ tánlan asɛ bɛ yó asɔntɛn nán Abɔnsanmɔn a nzɔ man emɔ a nɛtan man. Ɔ wɔ emɔ ahɔntɛn nɛn anun kɛ emɔ 'yɔ, nan kɔsɔ anwɔnnaan'n le man anwɔnsɛlɛ.”

³⁹ Ɔ kɔ yaci bɛ ɛbɛlɛ Ɔ kɔ hɔ asɔntɛn ɛyɔlɛ biekun. Ɔ kɔ han ɛjɔlɛ kunnmɔba sɔ'n. ⁴⁰ ɛsɛ ɔ wɔ ɛlɔ dede ɔ 'ba ju a, yí menian'n-mɔ lɛ dafɛ. Bɛ ngɔala man bɛ nyɛn ti fíí. Bɛ nnwun man ɛjɔlɛ mɔ bɛ kan bɛ kele yí ɔ.

⁴¹ M'ɔ walt yí kpɛ́ nsan nɛn asɔ'n, yí nwan: “Emɔ tɛ dafɛ bɛ tɛ de bɛ ɛnwɔnmɛtan? Ɔ'a yɔ kpa sɔ! Dɔɛ nɛn a ju. Emɔ nían, bɛ 'ba yɛ *Mân Baa'n bɛ man menian ɛtɛfɔɛ'n-mɔ. ⁴² Emɔ jásv bɛ mán yɛ hɔ! Emɔ nían, sɔanlan'n mɔ ɔ 'ba yɛ mɛn man'n, ɔ'a ju ɛwa.”

Zozi ɛhyɛ'n

(Matie 26.47-56, Luku 22.47-53, Zɔan 18.3-12)

⁴³ Zozi anɔan ngɔ tɔ man, yí menian bulu nɔn nnyuan nɛn anun kɔn'n mɔ bɛ fɛlɛ yí Zudast'n kɔ fite ɛbɛlɛ. Ɔ 'ba a, menian dɔɔn si yí sv. Bɛ lile dadɛ nɔn koloman. Menian sɔ'n-mɔ, tɛɛyɛfɔɛ mɔgbain'n-mɔ, mala nɛn asɔ

mgbain'n-mo nun Zufu mgbain'n-mo ye be svanltn be o.

⁴⁴ Mo be 'ba'n, Zudast mo o 'yi Zozi man'n ko hele be nzole kun. Yi nwan: "Svanlan'n mo n go to yi nun'n, antn emo si ke yi dein yi o. Emo hyi yi. Be so yi kpa be nun yi ho." ⁴⁵ Mo Zudast juli ebela'n, o ko kpunngge Zozi, yi nwan: "*Labi!" M'o felet yi yuel'n, o ko to yi nun. ⁴⁶ Ebela ala, menian so'n-mo ko ti ko gua Zozi sv be ko hyi yi. ⁴⁷ Nan mo menian so'n-mo hylti Zozi'n, yi menian'n-mo anun kun ko hyutn yi dadte'n. O ko kpe Nyanmtan teeytfe kpain ntn akva ntn anzv'n.

⁴⁸ M'o yoli so'n Zozi nwan: "Nzuke ati ye emo 'ba hyi min an, emo le dadte nun koloman o? Asv kodiawu y'o le min o?" ⁴⁹ Cian daa min nun emo ye gua Nyanmtan awulo ntn anun, mtn kekele emo Nyanmtan Anvan ejole. Tembn so'n, emo ngbala man ke be ci min. Nan o se ke o yo so nan ejole'n mo ehela ejole'n hanltn ntn a kptn sv." ⁵⁰ Eht a, Zozi menian'n-mo kbalaa ko yaci yi ko nwanndi.

⁵¹ Antn kpafela kun si Zozi sv, kisaan ala ye o gua yi nwun o. Be ko hyi yi, ⁵² o ko foti be sa, o ko yaci yi etanlan ntn ebela. O ko fa yi nwun mgban o ko nwanndi o ko ho.

Be nun Zozi 'ba ho teeytfe kpain ntn aja sv
(Matie 26.57-68, Luku 22.54-55,63-71, Zvan 18.13-14,19-24)

⁵³ Be nun Zozi ko ho Nyanmtan *teeytfe kpain ntn anyunnun. Ebela ye Nyanmtan teeytfe mgbain'n-mo nun Zufu mgbain'n-mo, nun *mala ntn asv mgbain'n-mo kbalaa holi yialt o. ⁵⁴ Pilet si Zozi sv, o di yi fannvanndv. O ko ho dede Nyanmtan teeytfe kpain ntn awulo. O ko tanlan sin ntn anwun ebela lka mo teeytfe kpain'n nzalafv'n-mo gua'n.

⁵⁵ Nyanmtan tɛɛyɪfʊɛ mgbain'n-mɔ, nʊn bɛ kʊalaa mɔ bɛ di ɛjɔlɛ'n, bɛ kɔ kpɔnndɛ atɪn mɔ bɛ 'sɪn sʊ bɛ tʊn Zozi ɛsʊan, bɛ kun yɪ. Bɛ kpɔnndɛɪt, kʊsʊ bɛ ngɔ nyan man bie. ⁵⁶ Afɪ menian mmie-mɔ dɔʊn kpa kɔ tʊn yɪ ɛsʊan, nan bɛ kʊnmgb'a'n b'a kpalt kpalt menian sɔ'n-mɔ abʊ. ⁵⁷ Mmie-mɔ kɔ jasʊ, bɛ kɔ li ato bɛ kɔ tʊ Zozi abʊ. Bɛ nwan: ⁵⁸ “Y'a tɪ kɛ yɪ nwan: ‘Mɪn 'bubu Nyanmtan awulo ɛɪt mɔ menian'n-mɔ a si'n. Mɪn 'fa ctan nsan mɪn si yɪ fʊfɔlɛ. Fʊfɔlɛ sɔ'n, nan kulo menian yɛ bɛ 'si ɔ.’” ⁵⁹ Nan ɛjɔlɛ kpɔlɛ kʊnmgb'a sɔ nɪn asʊ bɔbɔ, bɛ ngʊnmɪn, bɛ kɔ kpalt kpalt bɛ bʊ.

⁶⁰ ɛɪt a, Nyanmtan tɛɛyɪfʊɛ kpain'n kɔ jasʊ bɛ kʊalaa bɛ nyunnun ɛbɛlɛ, ɔ kɔ bisa Zozi kɛ: “ɛjɔlɛ nwala ɛɪt mɔ bɛ lɛ kan bɛ gua wɔ sʊ'n, ɛ mmua man bie ɔ?” ⁶¹ Zozi ngɔ buke yɪ nʊan ngɔ han ɛjɔlɛ fɪɪ.

Nyanmtan tɛɛyɪfʊɛ kpain'n kɔ bisa yɪ biekun kɛ: “Asʊ *Kilisi'n m'ɔ tɪ yɛ mʌn'n defʊɛ'n y'ɔ le wɔ ɔ? Nyanmtan mɔ yɛ yɪ yɪ ayɛ'n, yɪ Wa y'ɔ le wɔ ɔ?”

⁶² M'ɔ bisalt kosuan sɔ'n, Zozi nwan: “Yuo o, Kilisi'n y'ɔ le mɪn. Nan ɛmɔ kʊalaa bɛ 'ba nwun yɪ kɛ Mʌn Baa'n tɪ Nyanmtan tunminfʊɛ'n yɪ fama sʊ. ɛsɛ ɛmɔ 'ba nwun yɪ kɛ ɔ fi nyanmtansʊ bɔlɛ nɪn anun ɔ lɛ ba.”

⁶³ Mɔ Nyanmtan tɛɛyɪfʊɛ kpain'n tɪɪt yɪ sʊa'n, ɔ kɔ sosua yɪ muonun yɪ taladɪɛ'n m'ɔ wula nɪn anun. Yɪ nwan: “Yɛ mgbʊnndɛ man adanzɪɛ fɪɪ kʊn. ⁶⁴ ɛmɔ a tɪ kɛ ɔ'a jʊɔ ɔ'a tia Nyanmtan, yɪ tɪ, ɛmɔ nwan nzɛ?”

Bɛ kʊalaa bɛ nwan ɔ'a yɔ ɛtɛ, ɔ sɛ kɛ bɛ kun yɪ. ⁶⁵ Mmie-mɔ kɔ tutʊ yɪ nyunnun nɛsɛlɛ. Bɛ kɔ fia yɪ nyɪn bɛ kɔ tutʊ yɪ kɔtɔlɛ. Bɛ nwan: “Kele yɛ sʊanlan'n mɔ ɔ'a tutʊ wɔ kɔtɔlɛ'n!” Tɛɛyɪfʊɛ kpain'n nzalafʊ'n-mɔ kɔ kpact kpact yɪ nyɪn nɪn asʊ.

Pɪɛɪɪ 'ba se kɛ ɔ nzi man Zozi
 (Matie 26.69-75, Luku 22.56-62, Zɔvan 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Anɪn Pɪɛɪɪ tɛ wɔ awulo nɪn abɔ ɛɔ yê Nyanmtan tɛɛyɪfɔɛ kpain nɪn afantan'n-mɔ anun kɔn wali ɔ.

⁶⁷ M'ɔ nwunlin kɛ Pɪɛɪɪ tɪ sîn nɪn anwɔn ɛbɛɛ'n, ɔ kɔ nwun yí nzɔɛ. Yí nwan: “Wó kɔsɔ wó, Zozi m'ɔ fi Nazalɛtɪ'n, ɛ si yí sɔ bie.”

⁶⁸ M'ɔ hanɪn sɔ'n, Pɪɛɪɪ kɔ su yí akpɔɔɔwa. Yí nwan: “Sɔvanlan'n mɔ ɛ lɛ kan yí ɛjɔɛ'n, mɪn nzi man yí.” ɛɪɪ a, ɔ fi ɛbɛɛ ɔ kɔ jasɔ, ɔ kɔ hɔ kɔ jinlan awulo nɪn anɔvan nɪn anun ɛɔ [yê akɔ'n bɔɪɪ ɔ.]

⁶⁹ Mɔ afantan'n nwunlin yí'n, ɔ kɔ han yí biekun kɔ hele bé mɔ bɛ gua ɛbɛɛ'n kɛ: “Bian ɛɪɪ, ɔ wɔ bé nun bie!”

⁷⁰ Mɔ afantan'n hanɪn sɔ'n, Pɪɛɪɪ kɔ su yí akpɔɔɔwa biekun. Kaan cɛ, bé mɔ bɛ wɔ ɛbɛɛ'n kɔ han kɔ hele Pɪɛɪɪ biekun kɛ: “ɔ tɪ ananhɔɛ, ɛ wɔ bé nun bie. ɔ sanɪn kɛ ɛ tɪ Galile mân nɪn anun sɔvanlan.”

⁷¹ ɛɪɪ a, Pɪɛɪɪ nwan: “Sɛ ato yê mɪn di a, Nyanmtan Kpili túa mɪn yí nwɔn kalɛ. Mɪn kan ndâ kɛ sɔvanlan'n mɔ ɛmɔ lɛ kan yí ɛjɔɛ'n, mɪn dɛ mɪn nzi man yí.”

⁷² Kɛ ɔ 'kan sɔ nɪn ala, kokolokoo! Akɔ'n kɔ bɔ biekun. Pɪɛɪɪ ati kɔ kact ɛjɔɛ'n mɔ Zozi hanɪn heleɪɪ yí'n. Zozi hanɪn heleɪɪ yí kɛ: “Pɪɛɪɪ, ɔ nɔn dede mɔ akɔ'n 'bɔ kpê nnyuan'n, ɛ 'kan yí fâ nsan kɛ ɛ nzi man mɪn.” M'ɔ yɔɪɪ sɔ'n, Pɪɛɪɪ sunlin kpa.

15

Bɛ nɔn Zozi 'ba hɔ kɔnmanna Pilatɪ aja sɔ
 (Matie 27.1-2,11-14, Luku 23.1-5, Zɔvan 18.28-38)

¹ Mɔ alíɛ hɪnɪn'n, yí ngɛɛɛmɔ, Nyanmtan tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ, nɔn Zufɔ mgbain'n-mɔ nɔn bé mɔ bɛ di ɛjɔɛ'n kɔvalaa nɔn mala nɪn asɔ mgbain'n-mɔ, bɛ kɔ yia

be ko fa ajunlin kun. Mo be ctctli Zozi yueli'n, be ko fa yi be ko ho ko wula Pilati asa nun.

² Pilati ko bisa yi ke: "Zufu'n-mo belemgbin'n y'o le wo o?"

Zozi nwan: "Ye wo nwan wo su e le kan nin o."

³ Nyanman tseyifue mgbain'n-mo ko li ato don ko gua Zozi anwan. ⁴ Pilati ko bisa yi biekun ke: "Ejole nwala ehi mo be le kan be gua wo su'n, e mmua man bie o?"

⁵ Zozi ngo han man ejole fiu kun. Yi nyolie so'n sinlin Pilati anwan.

Pilati 'ba man be kun Zozi

(Matie 27.15-26, Luku 23.13-25, Zvan 18.39-19.16)

⁶ Be 'di *Paki feti biala a, swanlan mo be ko tu yi fiadi mo menian'n-mo kulo ke be yi yi'n, Pilati yi swanlan so'n. ⁷ Nan mo be hyli Zozi'n, anin bian kun la fiadi. Bian so'n, be fele yi Balabasi. O nun yi manngun mmie-mo be jasuli be man mgbain'n-mo akomtin anun dede be hunlin nun swanlan kun. Be ko hyi yi be ko tu fiadi. ⁸ Meninsunman'n ko ho ko tu Pilati. Be ko sele yi ke o yo like'n m'o yo man be daa'n.

⁹ Pilati ko bisa be ke: "Emo kulo ke n yaci Zufu'n-mo belemgbin nin o?" ¹⁰ Pilati ko bisa be kosuan so'n, afti o si fonu ke ekpo mgban ye Nyanman tseyifue mgbain'n-mo kpo Zozi o. Yi ti ye be hyli yi o. ¹¹ Nyanman tseyifue mgbain'n-mo ko wowula meninsunman nin abu ke be han be hele Pilati maan o yi Balabasi.

¹² Pilati ko bisa be biekun ke: "Swanlan'n mo emo fele yi Zufu'n-mo belemgbin'n, emo kulo ke n yo yi se?"

¹³ Be ko tin ko bua Pilati ke: "Man be bubo yi kulwa su."

¹⁴ Pilatı kɔ bisa bɛ́ biekun kɛ: “Nzuke ɛtɛ dɛ kpa bɔbɔ yê ɔ'a yɔ ɔ?”

BE kɔ tɪan sɛɛ kpa biekun kɔ bua Pilatı kɛ: “Man bɛ búbɔ yí kɔlɔwa sɔ.”

¹⁵ KEMɔ Pilatı kulo kɛ meninsɔnman nɪn akunnun jɔ'n, ɔ kɔ yɪ Balabast fi fiadɪ sua nɪn anun. ɔ kɔ man yí nzalafu'n-mɔ kɔ fin Zozi mgbele. ɛsɛ ɔ kɔ fa yí kɔ wula bɛ sa nun kɛ bɛ búbɔ yí kɔlɔwa sɔ.

Nzalafu'n-mɔ 'ba gɔlɔ Zozi anwɔn

(Matie 27.27-31, Zɔvan 19.2-3)

¹⁶ Nzalafu'n-mɔ nɔn Zozi kɔ hɔ kɔnmanna awulo nɪn akunnun ɛɔ. BE kɔ yia nzalafu'n-mɔ kɔlaatin. ¹⁷ BE kɔ fa taladɛ kɔkɔɛ bɛ kɔ wula yí, ɛsɛ bɛ kɔ nwɔn mmowe abotile bɛ kɔ bɔ yí ti. ¹⁸ Mɔ bɛ yɔlɔ sɔ yuelt'n, bɛ kɔ yɔ yí like. Bɛ́ nwan: “Zufu'n-mɔ belemgbin, ahɪn o!” ¹⁹ BE 'fa baka bɛ fin yí ti nɪn anun, anɪn bɛ 'tɔtɔ yí nwɔn ngɛsɛɛ. BE 'kɔtɔ anɪn bɛ 'bɛbɛɛ bɛ́ nwɔn asɪ yí nyunnun ɛbɛɛ. ²⁰ Mɔ bɛ yɛyalalɪ yí nwɔn yuelt'n, bɛ kɔ yɪ taladɛ kɔkɔɛ'n mɔ bɛ falɪ bɛ wulalɪ yí'n. BE kɔ fa yí muonun yí dɪɛ'n bɛ kɔ wula yí. BE nɔn yí kɔ hɔ kulo'n tiba, bɛ 'kɔ a bɔbɔ yí kɔlɔwa sɔ.

BE 'ba bɔbɔ Zozi kɔlɔwa sɔ

(Matie 27.32-44, Luku 23.26-43, Zɔvan 19.17-27)

²¹ Anɪn bian kɔn fi yí ebolo ɔ lɛ ba. Bian sɔ'n bɛ fɛɛ yí Simɔn. ɔ fi kulo'n mɔ bɛ fɛɛ yí Silɛnɪn nɪn asɔ. Yí mma-mɔ y'ɔ lɛ Alɛgɪzanndɪlɪ nɔn Lufusi. Nzalafu'n-mɔ kɔ hyɪ yí bɛ kɔ fa Zozi kɔlɔwa'n bɛ kɔ sɔa yí. ²² BE nɔn Zozi kɔ hɔ lɪka kɔn. BE fɛɛ lɪka sɔ'n Gɔlɔgota. Gɔlɔgota'n, yí bɔ y'ɔ lɛ kɛ “tile kangɔ lɪka”. ²³ Nzalafu'n-mɔ kɔ fa divɪn bɛ kɔ man Zozi kɛ ɔ nún. Divɪn sɔ'n, bɛ gualɪ nun ayile'n mɔ bɛ fɛɛ yí míin'n. (Míin sɔ'n, bɛ nɔn an, bɛ nnwun man yalɛ'n sɔnman.)

Zozi ngo nun man. ²⁴ BE ko bubo yi kulwa su. Ese be ko hyun tondo be ko hye yi taladie'n-mo be ko fa.

²⁵ Ngelemo doe nguanlan ye be bubo li Zozi kulwa nun asu o. ²⁶ Like'n mo yi ti ye be le kun yi'n, b'a hele b'a bo yi ti su ebete ke: "Zufu'n-mo belemgin". ²⁷ BE ko bubo kodiawu nnyuan kus kulwa su Zozi anwan ebete. Kun wo yi sa fama su, kun kus wo yi sa be su. [²⁸ KE o yoli mo ehete ejole'n kpunlu su nun anu. Afu, be hele yi ke: *B'a ha yi b'a wula etefue'n-mo anu.*] ²⁹ BE mo be 'sin ebete'n, be koso koso be ti'n, anu be le kpe yi nzuba. BE nwan: "E! Wo mo wo nwan e 'bu Nyanman awulo'n nan e fa tan nsan e si'n, ³⁰ de wo nun fi kulwa nun asu ju e!"

³¹ Nyanman tefufue mgbain'n-mo, nun mala nun asu mgbain'n-mo kus ko gulu yi nun. BE nwan: "O'a le menian ehunlu-mo nguan, kus o ngala man yi nun de. ³² Yi mo yi nwan o ti Kilisi'n, Izalaye belemgin'n, o fi kulwa nun asu o ju asu maan ye nun yi e! SE ye nun yi a, ye 'de yi ye di." Kodiawu nnyuan'n mo be bubo li be kulwa su Zozi anwan ebete'n kus ko kpe yi nzuba.

Zozi ewue'n

(Matie 27.45-56, Luku 23.44-49, Zuan 19.28-30)

³³ MO senze'n jinlanlu be ti afian'n, awosin ko wula man'n lka kwalatin dede kosuba doe nsan. ³⁴ Nan mo doe nsan juli'n, Zozi ko tan nun se ke kpa, yi nwan: "Eloyi, Eloyi, lama sabaktanin?" Yi bu yo le ke: "Min Nyanman, min Nyanman, nzuke ati ye a yaci min a tu o?"

³⁵ BE mo be wo ebete'n mmie-mo mo be tli yi ngan'n, be nwan: "Emo tie, o le fele Eli!"

³⁶ BÉ nunhan kún kó nwanndi ó kó hó kó fa eminlan. Ó kó bó yí divín bisii nun ó kó sinnze yí baka kún ati. Ó kó túnngé yí Zozi anyunnun ké ó nún. Yí nwan: “Émó jínlan! Yé 'ba ntan sé Eli kó a kó jula yí a!”

³⁷ M'ó yóhí s'ó'n, Zozi kó tian nun sélé kpa, ó kó ha nun.

³⁸ Mgbe nun étanlan'n m'ó ja Nyanmítan sua nín anun'n, ó kó bó yí anwunno ó kó sua sése nnyuan dede ó kó ju yí bú así. ³⁹ Antn *Lómún nzalafú kpain nín anyún tua Zozi. M'ó nwunlin ké Zozi tianlín ó halt nun'n, yí nwan: “Ó tí ananhólé, bían éhí tí Nyanmítan Awa sakpa!”

⁴⁰ Antn mmalasua mmie-mó kúsú jijin móva yé bé lé ntan Zozi ó. Mmalasua s'ó'n-mó, Mali m'ó fi Magídala'n, Zúakí m'ó tí Kutua'n nún Zozú anin Mali, ó nún Salome, bé wó bé nun bie. ⁴¹ Mó antn Zozi wó Galile'n, bé sili yí sú, bé súl yí. Mmalasua'n-mó mó antn bé jijin ébélé'n, mmie-mó dóún kúsú sili Zozi sú bé wálí Zoluzalémún.

Zozi esie'n

(Matie 27.57-61, Luku 23.50-56, Zúan 19.38-42)

⁴² Cían s'ó'n tí cían mó Zufú'n-mó fa bóóbúá bé nwún bé sie ó. Afí alíé'n m'ó tótúá yí'n tí énwúnmtan ele cían. Mó alíé'n 'kó yí n'ósúba nun'n, ⁴³ Zozéfu m'ó fi kulo mó bé félé yí Alimate nín asú'n kó a. Bé mó bé dí Izalayé mân nín anun éjólé'n, bé bie y'ó le yí. Menian'n-mó féltí yí kpa. Yí kúsú ó lé nwúnndé Nyanmítan Belemgbín Mân'n. Ó kó nyan anwónséle ó kó hó Pilatí anwún éló. Ó kó sélé yí ké ó fá Zozi fuin'n mán yí.

⁴⁴ Éjólé'n kó sin Pilatí anwún. Afí ó njúnlín man ké Zozi kó wu ndé-ndé sua ó. Éhíká ati, ó kó yí súanlan kó hó kó félé nzalafú'n-mó kpain'n ó kó bisa yí sé Zozi wulí ndé sakpa a. ⁴⁵ Mó nzalafú kpain'n wálí hanlín heleltí yí ké ó tí só sakpa'n, ó kó man Zozéfu atún ké ó fá yí fuin'n. ⁴⁶ Zozéfu kó to kisaan. Ó kó yí Zozi fuin'n fi

kulɔwa nɪn asɔ. ɔ kɔ fa kisaan'n kɔ fufɔ yɪ nwɔn. ɔ kɔ hɔ kɔ sie yɪ sɛka kɔn anun. Sɛka sɔ'n, buka m'ɔ tɪ ebɔta'n, nun yê be kotolɪ yɪ ɔ. ɔ kɔ kunndo ebɔɛ kɔn kɔ nyin yɪ anɔvan'n. ⁴⁷ Mali m'ɔ fi Magɪdala'n, ɔ nɔn Zozɔ anin Mali, be nwunlin lɪka mɔ be sielt Zozi'n.

16

Zozi ewuetinnge'n

(Matie 28.1-8, Luku 24.1-12, Zɔvan 20.1-10)

¹ Mɔ enwɔnmɪtan ele ctan'n sɪnlɪn'n, Mali m'ɔ fi Magɪdala'n, ɔ nɔn Zɔakt anin Mali, nɔn Salome, be kɔ to alufanlan ke be 'kɔ a fa be kɔ kpɔkpa Zozi fuin'n. ² Mɔlɛ'n ngelemɔ, mɔ sɛnze'n 'fite'n, be kɔ hɔ sɛka nɪn asɔ. ³ Be kɔ han yɪ bé afian elɔ ke: “Nwan yê ye nyan yɪ maan ɔ kunndo ebɔɛ'n m'ɔ nyin sɛka nɪn anɔvan'n man yé ɔ?”

⁴ Nan mɔ be hanlɪn sɔ'n, be 'tɔ bé nyɪn an, be kɔ nwun ke ebɔɛ kpilɪ'n m'ɔ nyin sɛka nɪn anɔvan'n kisa ahanmɪtan dada angɔnmɪn. ⁵ Ehi a, be kɔ wɔlɔ sɛka nɪn anun. Be 'ntan an, antɪn kpafɛle kɔn wula taladɪe fufue ɔ tɪ fama sɔ ebɛle. Esulo kɔ han bé.

⁶ Nan kpafɛle'n nwan: “Nán be sulo. Emɔ le kpɔnnɔde Zozi m'ɔ fi Nazalɛtɪ'n, mɔ be bɔbɔlɪ yɪ kulɔwa sɔ'n? ɔ'a hiɪn. ɔ nɔn man ewa. Emɔ nɪan lɪka mɔ be tɔlɪ yɪ'n.

⁷ Nan emɔ hó bó yɪ menian'n-mɔ nɔn Pɪelɪ amannɪe ke ɔ le di mɔa bé nyunnun Galile mân nɪn anun elɔ. Ke ɔ hanlɪn helelɪ bé'n, elɔ yê be 'ba nwun yɪ ɔ.”

⁸ Mɔ kpafɛle sɔ'n hanlɪn sɔ helelɪ bé yuelɪ'n, be fi sɛka nɪn anun be kɔ fite. Be kɔ gua bé ja asɪ. Afɪ esulo hanlɪn bé, bé nwɔn wɔsɔlɪ bé kpa. Kemɔ esulo hanlɪn bé nɪn ati, be ngɔ han ejɔle be ngɔ hele sɔvanlan fɪí.

Zozi 'ba yí yí nwɔn kele yí menian'n-mɔ

(*Matie 28.9-10, Zɔvan 20.11-18*)

[⁹ Mɔɛ'n ngɛɛmɔ tutun mɔ Zozi fi ewue nun tinn-gelt'n, ɔ lili mɔa ɔ yɪtɪ yí nwɔn ɔ helelt Mali m'ɔ fi Magɪdala'n. Mali sɔ'n, Zozi tuli yí nun wawɛ ɛtɛ nsɔ.

¹⁰ ɔ kɔ hɔ kɔ bɔ amannɛ kɔ hele bé mɔ bɛ nɔn Zozi sanltɪn nun'n. Antɪn bé lɔa tɛ bɔ bé nwɔn bɛ tɛ sun yí.

¹¹ Mɔ bɛ tɪlt amannɛ'n mɔ Mali bɔlt helelt bé kɛ Zozi a tinnge nán ɔ'a nwun yí'n, b'a nne b'a nni man.

Zozi 'ba yí yí nwɔn kele yí menian'n-mɔ anun nnyuan

(*Luku 24.13-35*)

¹² ɛhtɪ anzin, Zozi kɔ yɪ yí nwɔn ngacile biekun ɔ kɔ hele yí menian'n-mɔ anun nnyuan. Menian nnyuan sɔ'n-mɔ, antɪn bɛ lɛ kɔ nanmue nun. ¹³ Bɛ kɔ sa bé nzin bɛ kɔ a kɔ bɔ ɛhtɪltɪn-mɔ amannɛ. Bɛ hanltɪn helelt bé a, bɛ ngɔ le bɛ ngɔ li man biekun.

Zozi 'ba yí yí nwɔn kele yí menian bulu nɔn kɔn'n

(*Matie 28.16-20, Luku 24.36-49, Zɔvan 20.19-23*)

¹⁴ ɛhtɪ anzin, antɪn Zozi menian bulu nɔn kɔn'n gua tɔbɪltɪ nwɔn bɛ lɛ didi. Zozi kɔ yɪ yí nwɔn ɔ kɔ hele bé. ɔ kɔ tu bé nyunnun wɔ dedi'n mɔ bɛ le man yí nɔn bé ahɔnltɪn ketee ntɪn anwɔn. ɔ sanltɪn kɛ, ɔ fi ewue nun tinn-gelt'n, amannɛ'n mɔ bé mɔ bɛ nwunlin yí'n bɔlt'n, ɛhtɪltɪn-mɔ a nne b'a nni man.

¹⁵ ɛhtɪ, Zozi kɔ han kɔ hele bé kɛ: “ɛmɔ hɔ mân'n lɪka kɔalaatin, bɛ hɔ bɔ Nyanmtɪn ɛjɔɛkpa'n bɛ héle eyuadt'n. ¹⁶ Sɔvanlan m'ɔ kɔ le kɔ li, m'ɔ kɔ man ɛmɔ kɔ sɔntɪn yí'n, ɔ 'nyan yí ti. Nan sɔvanlan mɔ ɔ'a nne ɔ'a nni man'n, yí ti 'ka nun. ¹⁷ Bé mɔ bɛ kɔ le bɛ kɔ li'n, ɛ 'nwun nyɔɪtɛ mɔ bɛ 'ba yɔ'n: Bɛ 'fɔvan wawɛ ɛtɛ'n-mɔ wɔ mɪn dunman nun. Bɛ 'kan antɛ nɔvɔɪɛ-mɔ. ¹⁸ Sɛ bɛ sɔ owo nun o, sɛ bɛ di ayile m'ɔ kun sɔvanlan bɔbɔ a, like

fíí ngo yɔ man bé. Sɛ bɛ fa bé sa bɛ fua nwuluwafɔɛ'n-mɔ anwɔn an, nwuluwafɔɛ'n-mɔ 'tɪ akpɔɛ.”

Zozi anwunno ɛfɔɛ'n
 (*Luku 24.50-53*)

¹⁹ Mɔ yé Mɪn Zozi hanlɪn ɛjɔɛ sɔ'n-mɔ yuelɪ'n, ɔ kɔ fɔ kɔ hɔ anwunno. ɔ kɔ hɔ kɔ tanlan Nyanmɪtan Kpili fama sɔ. ²⁰ Zozi menian'n-mɔ kɔ hɔ kɔ bɔ ɛjɔɛkpa'n lɪka kɔalaatin. Yé Mɪn kɔ jinlan bé nzin wɔ bé junman nɪn anun. ɔ man bɛ yɔlɪ asinbɛnwɔn ninngɛ. Asinbɛnwɔn ninngɛ sɔ'n-mɔ keke kɛ bé nɔan ɛjɔɛ'n tɪ ananhɔɛ sakpa.]

Nythyε Fufōlē'n

Anyin: Nythyε Fufōlē'n New Testament

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Anyin

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 21 Apr 2022

5ed90154-0957-582f-bfd3-30c8b97e5b17